

การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

THE ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF
PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL, GENERAL EDUCATION DIVISION
GROUP 5, FANG DISTRICT IN CHIANGMAI PROVINCE

พระมหาพงษ์วัช รตนวชิโร (ถาวรธนะชัย)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

พระมหาพงษ์รัช รตนวชิโร (ถาวรณชัย)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**THE ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF
PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL, GENERAL EDUCATION DIVISION
GROUP 5, FANG DISTRICT IN CHIANGMAI PROVINCE**

Phramaha Phongthawat Ratanavajiro (Thavornthanachai)

A Thesis Submitted in Partail Fulfillment of
The Requirement for The Degree of

Master of Arts

(Educational Administration)

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Bangkok, Thailand

C.E. 2013

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระสุธีธรรมานวัตร, ผศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ
(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร,ดร.)
กรรมการ
(ผศ.ดร.เรียงชัย ห่มั่นชนะ)
กรรมการ
(ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)
กรรมการ
(ผศ.ดร.สิน งามประโคน)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.สิน งามประโคน กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย
(พระมหาพงษ์ธวัช รตนวชิโร ถาวรณชัย)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย : พระมหาพงษ์รัช รัตนวชิโร (ถาวรธัชชัย)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย พธ.บ., M.Ed., Ph.D.

: ผศ.ดร. สีน งามประโคน พธ.บ., M.A., Ph.D.

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ศึกษาวิจัยประชากรที่เป็นนักเรียน จำนวน ๓๐๒ รูป โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า F-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุตั้งแต่ ๑๓ – ๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖ ระดับชั้นเรียน มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ วุฒิการศึกษา นักธรรมชั้นตรี คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ และสถานที่ศึกษา โรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗

๒. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านกิจกรรมการสอน ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญระดับ ๐.๐๕ ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการวัดและประเมินผล ผลรวมทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัญหาการบริหารด้านวิชาการ ขาดการวางแผนจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ครูบางท่านไม่ค่อยชำนาญในรายวิชาที่สอน ขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ขาดการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และขาดการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการบริหารด้านวิชาการ วางแผนและจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน สรรหาบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการสอน จัดหางบประมาณซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ที่ทันสมัย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อเพิ่มทักษะแก่ผู้เรียน ควรมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายวิธีอย่างต่อเนื่อง

Thesis Title : The Academic Affairs Administration of
Phrapariyattidhamma School, General Education Division
Group 5, Fang District In Chiangmai Province

Researcher : Phramaha Phongthawat Ratanavajiro (Thavornthanachai)

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Suddhipong Srivichai B.A., M.Ed., Ph.D.

: Asst. Prof. Dr. Sin Ngamprakhon B.A., M.A., Ph.D.

Date of Graduation : January 13, 2014

ABSTRACT

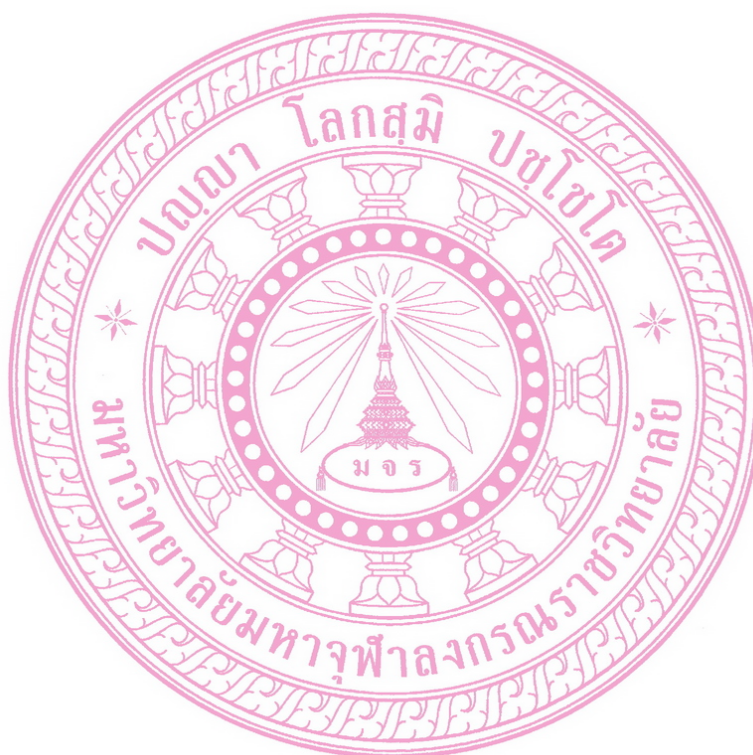
The objectives of this thesis are: 1) to Study Management of the Academic Affairs Administration of Phrapariyattidhamma School, 2) to compare the opinions of students to the Academic Affairs Administration of Phrapariyattidhamma School, 3) to study The problems and how to develop an Academic administration of Phrapariyattidhamma School. The population are 302 students. The average of confident of 0.85 include percentage, mean, Standard deviation, running the F – Test, and One – Way ANOVA by setting Statistical Significance at 0.05

The findings of study was found that the students from age 13 – 15 years old were 53.6 percent. Grade of students in Mathayom 1 were 30.4 percent. The 3rd scholar of divinity was 41.3 percent. And Wat Chedi's Dhamma Studies school was 35.7 percent.

The opinion of students about the Academic Affairs Administration of Phrapariyattidhamma School, General Education Division Group 5, Fang District In Chiangmai Province. Overall, the average was in a high percentage. And can be analysed from high to low is Curriculum, Assessment, Teaching activities, schooling, and instruction media. The Result of opinion comparison found that students had different opinion in significance level of 0.05 in schooling, Activities, and Evaluation. The results of the study was confirmed to the hypothesis.

The academic problem of Administration has lack of curriculum planning and assessment with students. Also some teachers are not master in their subject matters. Although it was lack of educational materials and money to manage but the evaluation was needed continually.

Suggestion: The curriculum management can be improved by planning assessment with the learner. Find a person who master in the subject matter to teach. Gathering asset to support the program. Activities will increase skills of the learner and the evaluation is must from time to time.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พร้อมด้วยคณาจารย์ทุกท่านที่ช่วยเหลือเป็นธุระให้ และให้คำปรึกษาแนะนำตรวจแก้ไขปรับปรุงจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัย ขอนโมทนาขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้

ขอขอบพระคุณและขอนโมทนาขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย พร้อมให้คำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรณูชัย หมั่นชนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวาล ศิริวัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย ดุยอัครมย์ ที่ได้เสียสละเวลาช่วยตรวจสอบความถูกต้องเครื่องมือในการวิจัยให้สมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมพรหมวชิรญาณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ให้ความเมตตาผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ รูป เพื่อทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนวัดเจดีย์งามปริยัติวิทยา โรงเรียนฝางธรรมศึกษาวัดศรีบุญเรือง และโรงเรียนวัดพระบาทอุดม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามในการทำวิจัย และขอขอบคุณนักเรียน น้องสามเณร ชั้นมัธยม ๑-๖ ทุกรูป ที่ให้ความร่วมมือช่วยกรอกแบบสอบถามในการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพระเดชพระคุณ หลวงพ่อพระราชนันทมณี (สำรว ย อาภากร) อดีตเจ้าอาวาสวัดละหาร รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ให้ความสนับสนุนกระผมมาตลอด พร้อมด้วย อาจารย์พระครูสถาพรธรรมพิศิษฐ์ (พิศิษฐ์ ฐิตธมโม) เจ้าอาวาสวัดเทพอำนวย เจ้าคณะตำบลโป่งน้ำร้อน เลขา ฯ รองเจ้าคณะอำเภอฝาง ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนสหธรรมิก ที่ได้ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือการทำวิทยานิพนธ์ โดยมี พระมหาณัติเถียร วรธมโม พระมหาสุริยา ฐิตเมธี พระมหาจำเนียร จิรปัญญา พระมหาปวิวัฒน์ ฐิตวิริโย พระมหากรกต วรกิตติ นอกจากนี้ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๗ ทุกรูป/คน พร้อมด้วยคณะครูอาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้มาตลอดทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นพุทธานุชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และมอญบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แก่บิดามารดา ญาติพี่น้อง และครอบครัว คุณพ่อวิลาส สีคำ รวมทั้งคณะญาติโยมผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ที่ให้กำลังทรัพย์ กำลังใจ กำลังสนับสนุนและขานน้ำทุกทัพพที่ให้ผู้วิจัยมีพลังกำลังในการศึกษาเล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จด้วยดี

พระมหาพงษ์วัช รตนวชิโร (ถาวรธัชชัย)

๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฌ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการในโรงเรียน	๑๘
๒.๓ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	๓๕
๒.๔ การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	๔๑
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๗
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๔

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๘๕
๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๘๕
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๖
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๗
๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๘
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๘๘
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๙ ๒
๑. ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	๙๓
ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๙๓
ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการ	๙๕
ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน	๑๐๑
ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา	๑๒๑
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๒๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๒๖
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๓๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๓๕
บรรณานุกรม	๑๓๖
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๔๑
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	๑๕๐
ภาคผนวก ค หนังสือทดสอบเครื่องมือ และแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๕๕
ภาคผนวก ง รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	๑๕๙
ภาคผนวก จ ผลการหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม	๑๖๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ๑	๕๙
๒.๒	เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ๒	๖๐
๒.๓	เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ๓	๖๑
๒.๔	เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ๔	๖๒
๒.๕	เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ๕	๖๓
๒.๖	เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ๖	๖๔
๓.๑	แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๘๕
๔.๑	แสดงจำนวน ร้อยละ ของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๙๓
๔.๒	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๙๕
๔.๓	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านหลักสูตร	๙๖
๔.๔	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการเรียนการสอน	๙๗
๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการใช้สื่อการสอน	๙๘
๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านกิจกรรมการสอน	๙๙
๔.๗	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการวัดและการประเมินผล	๑๐๐
๔.๘	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามอายุ	๑๐๑
๔.๙	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ ด้านการเรียนการสอน	๑๐๒
๔.๑๐	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ ด้านการจัดกิจกรรม	๑๐๓
๔.๑๑	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อ จำแนกตามอายุ ด้านการวัดและประเมินผล	๑๐๔
๔.๑๒	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ ด้านผลรวมทั้งหมด	๑๐๕
๔.๑๓	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๑๐๖
๔.๑๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านการเรียนการสอน	๑๐๗
๔.๑๕	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านการใช้สื่อการสอน	๑๐๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านการจัดกิจกรรม	๑๐๙
๔.๑๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านผลรวมทั้งหมด	๑๑๐
๔.๑๘ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๑๑๑
๔.๑๙ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านการเรียนการสอน	๑๑๒
๔.๒๐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านการใช้สื่อการสอน	๑๑๓
๔.๒๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านการจัดกิจกรรม	๑๑๔
๔.๒๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านผลรวมทั้งหมด	๑๑๕
๔.๒๓ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อ จำแนกตามสถานที่ศึกษา	๑๑๖
๔.๒๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านหลักสูตร	๑๑๗
๔.๒๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านการเรียนการสอน	๑๑๘
๔.๒๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านการจัดกิจกรรม	๑๑๙
๔.๒๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านผลรวมทั้งหมด	๑๒๐
๔.๒๘ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา ด้านหลักสูตร	๑๒๑
๔.๒๙ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา ด้านการเรียนการสอน	๑๒๒
๔.๓๐ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา ด้านการใช้สื่อการสอน	๑๒๓
๔.๓๑ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา ด้านการจัดกิจกรรม	๑๒๔
๔.๓๒ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา ด้านการวัดและประเมินผล	๑๒๕

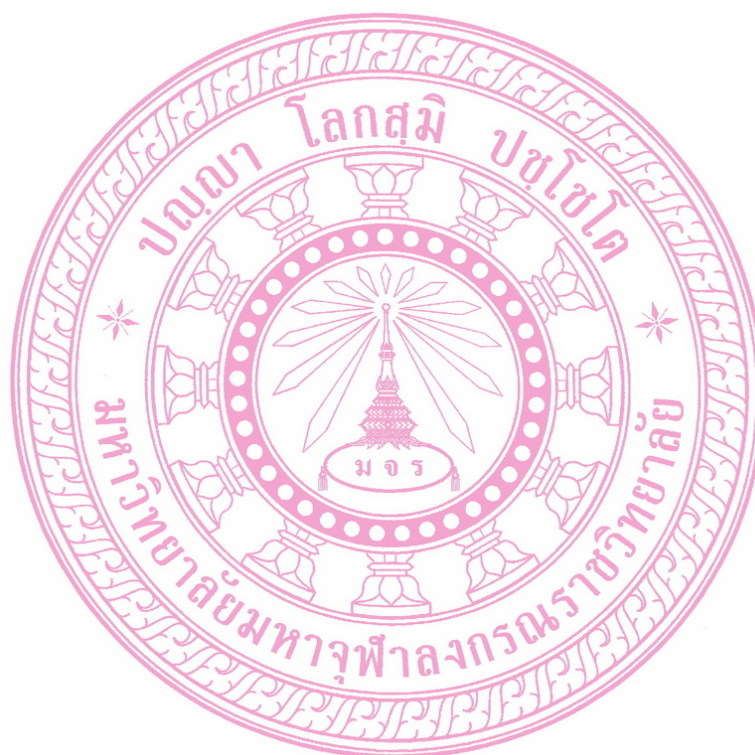
สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๘๔

คำชี้แจงการใช้อักษรย่อและหมายเลขย่อคัมภีร์

๑. การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ เป็นหลักโดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม. (บาลี) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคคปาลี (ภาษาบาลี)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ เป็นหลักการอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีใช้ระบบระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ที.ม. (บาลี) ๙/๑๙๘/๑๖๑ หมายความว่า การอ้างอิงนั้นระบุถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคคปาลี ฉบับภาษาบาลี พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ข้อที่ ๑๙๘ หน้า ๑๖๑ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ ประกอบด้วยการศึกษาสามขั้นตอน คือ ขั้นปริยัติ ขั้นปฏิบัติ และขั้นปฏิเวธ การศึกษาขั้นปริยัติเป็นการศึกษาทางทฤษฎี เพื่อศึกษาพระธรรมวินัยให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระพุทธวจนะ และพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอดีต การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มิได้จัดเป็นรูปแบบของโรงเรียน แต่จัดการเรียนการสอนภายในวัด ดังนั้น วัดจึงเป็นศูนย์กลางของการศึกษาพระปริยัติธรรม และถือเป็นศาสนกิจอย่างหนึ่งที่พระภิกษุสามเณรจะต้องศึกษา และนำความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับประชาชน^๑

จุดมุ่งหมายของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสนาทายาทที่มีความรอบรู้ในหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และสามารถนำความรู้ที่ไปอบรมสั่งสอนประชาชนให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาซึ่งจะยังผลให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในสังคม ให้เกิดความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาและประเทศชาติในส่วนรวมต่อไป

ส่วนหลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น กำหนดให้เรียน ๙ หมวด คือ บาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสุขศึกษา วิชาเหล่านี้ได้พิจารณาเห็นว่า จะเป็นประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และสามารถมีศักดิ์และสิทธิ์เท่ากับของโรงเรียนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ

การดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีลักษณะการบริหาร โดยมีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กรหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรงส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์^๒ และได้กำหนดให้มีกลุ่มโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๔ กลุ่ม โดยการแบ่งกลุ่มโรงเรียนนั้น อิงตามเขตการศึกษาของกรมสามัญศึกษา และเพิ่มเข้ามาอีก ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ดำเนินการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกายและคณะสงฆ์อนัมนิกาย

^๑พระราชวรดิฐ, "กระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔", วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๓), หน้า ๑.

^๒กิตติ ธีรศักดิ์. เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ม.ต้น-ม.ปลาย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา. ๒๕๓๙), หน้า ๔๐.

ในปัจจุบันนี้การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาได้เจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ ในปีการศึกษา ๒๕๕๓ มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากระจายอยู่ทั่วประเทศหลาย แห่ง ภารกิจงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาส่วนใหญ่จะจำแนกออกเป็นงานวิชาการ งานธุรการ งานปกครอง งานการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานที่เกี่ยวกับชุมชน งานเหล่านี้ ถือว่าสำคัญที่สุด เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารงาน คือ งานวิชาการ ประกอบกับในปัจจุบันการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ซึ่งมีปัญหาสำคัญ หลายประการ กล่าวคือ ด้านบุคลากร พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติที่เหมาะสม ในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนยังขาดแคลน เป็นจำนวนมากเช่นกัน ด้านอาคารสถานที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ประมาณ ครึ่งหนึ่งไม่มีอาคารเรียนเป็นของตนเองรวมทั้งปัญหา ด้านการบริหารงาน ด้านวิชาการของโรงเรียน ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และพบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ไม่มีบุคลากร ประจำ ครูผู้สอนเป็นเพียงแต่จ้างสอนชั่วคราว จึงทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนบุคลากรผู้สอนบ่อยครั้ง กำลังใจในการปฏิบัติงานต่อการเรียนการสอนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร โดยเฉพาะสมุดหนังสือ วัสดุ ครุภัณฑ์ โต๊ะ เก้าอี้ ยังไม่เพียงพอ สำหรับพระภิกษุสามเณรที่มาศึกษาเท่าที่ควร ปัญหาดังได้ กล่าวมาข้างต้น ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องหาทางแก้ไขเพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิภาพ^๖

ดังนั้นงานบริหารวิชาการนับเป็นงานสำคัญยิ่งของสถานศึกษา อันเนื่องมาจากภารกิจหลัก ของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนและให้บริการทางวิชาการ ผลการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลเพียงใด ซึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ เพื่ออำนวยความสะดวกและนักเรียนสามารถสอนและเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการส่งเสริม ให้เยาวชนไทยที่สนใจบวชเป็นพระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อน้อมนำหลักธรรมคำสั่งสอน ในพระพุทธศาสนาไปทำประโยชน์แก่ประเทศชาติและส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบต่อไป

^๖ปัญญา ภูักกิต, "การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๖", วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ๒๕๔๕), หน้า ๓๔.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓ ปัญหาที่ต้องทราบ

๑.๓.๑ การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไรบ้าง

๑.๓.๒ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ มีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวคิด ของอมรา เล็กเริงสินธุ์ ได้กล่าวถึง

- หลักสูตร ๕ ประการ คือ ๑. หลักสูตร ๒. การเรียนการสอน ๓. การใช้สื่อการสอน ๔. กิจกรรมการเรียน ๕. การวัดและประเมินผล

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓ โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนวัดเจดีย์งาม ปริยัติวิทยา โรงเรียนฝางธรรมศึกษาวัดศรีบุญเรือง และโรงเรียนวัดพระบาทอุดม จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา ๓๐๒ รูป

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปรต้น

สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับชั้นเรียน ระดับวุฒิการศึกษาทางธรรมศึกษาโดยสังกัดโรงเรียนของวัด

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านตัวแปรตาม

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวคิด ของอมรา เล็กเริงสินธุ์ ได้กล่าวถึง

- หลักสูตร ๕ ประการ คือ ๑. หลักสูตร ๒. การเรียนการสอน ๓. การใช้สื่อการสอน ๔. กิจกรรมการเรียน ๕. การวัดและประเมินผล

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ กำหนดระยะเวลาตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีข้อคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีข้อคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนที่มีระดับวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีข้อคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ นักเรียนที่ศึกษาโดยสังกัดโรงเรียนของวัดต่างกัน มีข้อคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การบริหาร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๖.๒ ด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนองค์ความรู้ประสบการณ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๑.๖.๓ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นในที่ของวัด หรือที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ซึ่งในที่นี้หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๖.๔ ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๑.๖.๕ การบริหารการจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของครูและนักเรียน โดยใช้ทักษะกระบวนการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๑.๖.๖ ด้านหลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาที่ใช้สอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ประกอบด้วยเนื้อหาที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ฯ ชุมชนในท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยในสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา มีการแจกคู่มือประกอบการเรียนการสอนและมีการติดตามประเมินผลหลักสูตร

๑.๖.๗ ด้านการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของครูตามเนื้อหาวิชาที่สอน มีการแจ้งวัตถุประสงค์ วิเคราะห์ผู้เรียน แจกตารางแผนการสอน มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกิจกรรมเสริมตลอดรวมถึงการประเมินผลการเรียน

๑.๖.๘ ด้านการใช้สื่อการสอน หมายถึง การใช้สื่อกลางที่ช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น ประกอบด้วยสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดถึงสื่อเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน มีความถูกต้องเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร รวมถึงการพัฒนาสื่อการสอนโดยให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งาน พร้อมทั้งมีการประเมินผลการใช้สื่อในการเรียนการสอน

๑.๖.๙ ด้านกิจกรรมการเรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชาที่ใช้กิจกรรมเสริมช่วยทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนและเข้าใจง่ายขึ้น โดยมีกิจกรรมภายนอกและกิจกรรมภายใน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม มีการวัดและประเมินผล การเรียน การจัดกิจกรรม

๑.๖.๑๐ ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง การใช้การวัดความรู้ของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมถูกต้องเที่ยงธรรม สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ทั้งก่อนเรียนขณะเรียนและหลังเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนบกพร่องของนักเรียน รวมไปถึงการวัดและประเมินผลการสอน เนื้อหาการเรียน การใช้สื่อ การจัดกิจกรรม ของนักเรียน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ได้ทราบการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๗.๒ ได้ทราบผลเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ได้ทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ในหัวข้อดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการในโรงเรียน

๒.๒.๑ การบริหารงานวิชาการ

๒.๒.๒ ด้านหลักสูตร

๒.๒.๓ ด้านการเรียนการสอน

๒.๒.๔ ด้านการใช้สื่อการสอน

๒.๒.๕ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

๒.๒.๖ ด้านการวัดและประเมินผล

๒.๓ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

๒.๓.๑ ความเป็นมาของโรงเรียนวัดเจติยวังมปรียัตติยาแผนกสามัญศึกษา

๒.๓.๒ ความเป็นมาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษาวัดศรีบุญเรืองแผนกสามัญศึกษา

๒.๓.๓ ความเป็นมาของโรงเรียนวัดพระบาทอุดมแผนกสามัญศึกษา

๒.๔ การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

๒.๔.๑ หลักสูตร

๒.๔.๒ การเรียนการสอน

๒.๔.๓ การใช้สื่อการสอน

๒.๔.๔ กิจกรรมการเรียนรู้

๒.๔.๕ การวัดและประเมินผล

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจในการเรียนการสอนการที่ผู้เรียนจะรู้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้สอนได้เข้าใจผู้เรียนและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนและเนื้อหาวิชาได้ อย่างไรก็ตาม แนวทางการดำเนินกิจกรรมของอาจารย์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีดังต่อไปนี้

๑. จัดเนื้อหาวิชาให้มีความยากง่ายเหมาะสมและเป็นไปตามลักษณะพัฒนาการของผู้เรียนตามความสามารถ นอกจากนี้ผู้สอนควรชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้นๆ

๒. เลือกวิธีการสอนที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนด้วย ทั้งนี้ยังหมายถึงการเลือกใช้อุปกรณ์การสอนต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น ตัวอย่าง รูปภาพ การตีความจากแผนภูมิการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ

๓. จัดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติรวมทั้งให้ผู้เรียนได้รับทราบผลก้าวหน้าของการทำงานนั้นด้วย นอกจากนี้การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน โดยผู้สอนจะต้องค่อยๆ ให้ผู้เรียนได้ฝึกการเป็นผู้รับผิดชอบในการทำงานด้วย

๔. แจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนรวมทั้งเกณฑ์การประเมินผลกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนสนใจเรียน รวมทั้งให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนขึ้นอยู่กับความพยายาม หรือความสนใจในการเรียนและความรับผิดชอบของผู้เรียนต่อการทำงาน เพื่อนำไปสู่ผลของรางวัล มากกว่าความสามารถเฉพาะตัว

๕. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นขั้นตอนย่อยๆ โดยคำนึงถึงสิ่งที่คุณเรียนจะต้องศึกษามาก่อนและความต่อเนื่องวิชาซึ่งหมายถึงสอนในแต่ละจุดประสงค์ให้ต่อเนื่องกันในจำนวนที่เหมาะสมมากกว่าที่จะสอนรวมๆกันทั้งหมดโดยไม่มีเป้าหมาย

๖. เลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งนี้เพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเรียน การให้งานที่ยากเกินไปจะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายไม่พยายามทำและเห็นว่าเกินความสามารถของตนเอง ซึ่งในบางครั้งผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารต่างๆ การที่ผู้สอนรู้จักการสังเกตผู้เรียนจะมีส่วนช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้

๗. สนับสนุน หรือช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มผู้สอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนได้สอดคล้องกัน โดยการวางแผนงานร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีประสบการณ์ในหลายๆด้าน

๘. ชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นผลประโยชน์จากการศึกษาและเนื้อหาการเรียนรู้นั้น ในการนำไปใช้ในชีวิตจริงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้น ผู้เรียนควรมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ เพื่อแสดงว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้นเนื้อหาวิชาที่ได้รับจากผู้สอน คือ

๑) การเรียนรู้ในด้านความจำ ผู้เรียนสามารถจดจำข้อมูลต่างๆ ได้จากการอ่าน ตำราจากการพบเห็น หรือได้ฟังอยู่เสมอๆ จากวิทยุ หรือสื่อต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้

๒) การเรียนรู้ในด้านแนวคิด ซึ่งผู้เรียนจะสามารถรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการเรียนและนำมาจัดเป็นกลุ่ม เป็นพวกรวมทั้งบอกเหตุผลได้ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่อไป เช่น เมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้เรื่อง "การบริหาร" ผู้เรียนจะสามารถแยกความแตกต่างของขั้นตอนต่างๆ รวมทั้งบอกลักษณะหรือองค์ประกอบของการบริหารได้

๓) การเรียนรู้ในด้านความจำและสามารถพูดในสิ่งที่จำมาได้ ผู้เรียนจะต้องเรียนและจดจำในสิ่งที่ผู้สอนกำหนดให้และสามารถพูดในสิ่งที่จำมาได้อย่างถูกต้อง เช่น การท่องจำหลักธรรมคำสอน

๔) การเรียนรู้ในด้านการพูดและการเขียนเพื่อการสื่อความหมาย ซึ่งผู้เรียนจะต้องสามารถเขียนหรือบรรยายโดยใช้ภาษาของตนเองในการอธิบายหรือการสรุปเรื่องราวได้อย่างเข้าใจจากข้อมูลต่างๆ เช่น จากการดูภาพยนตร์ จากการฟัง หรือข้อคิดจากผู้อื่น

ในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้วิธีการสอนมีความเข้าใจผู้เรียน รวมทั้งมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีทักษะการสอนซึ่งหมายถึงมีความสามารถในการกระตุ้น เสริมแรง สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนสิ่งเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ รวมทั้งการกำหนดปัญหาหรือการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคิด แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังพุทธวิธีการสอนที่พระพุทธองค์ทรงใช้มี ๔ วิธี คือ^๑

๑. สันทสสนา ชี้แจงให้ชัด คือ จะสอนอะไร ก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน จนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง เห็นจริง เหมือนจูงมือไปให้เห็นกับตา

๒. สมาทปนา ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรปฏิบัติหรือหัดทำก็แนะนำ หรือบรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับอยากลงมือทำ หรือนำไปปฏิบัติ

๓. สมุตเตชนา เราใจให้อาหาญแก่กล้า คือ ปลุกใจให้กระตือรือร้นเกิดความอดสาเห มีกำลังใจแข็งขัน มั่นใจที่จะทำให้สำเร็จได้ สู้จนไม่หวั่น ไม่กลัวเหนื่อย ไม่กลัวยาก

๔. สัมปหังสนา ปลอบโลมใจให้สดชื่นร่าเริง คือ บำรุงจิตใจให้เข้มแข็งเบิกบาน โดยชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ ที่จะได้รับและทางก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป ทำให้ผู้ฟังมีความหวังและร่าเริงเบิกบานใจ

^๑ที.ม. (บาลี) ๘/๑๘๘/๑๖๑.

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้ความหมายของการเรียนการสอนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่ดี ต่อไปนี้^๒

๑. การสอน

การสอน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ชักนำหรือทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เพื่อจะได้บรรลุปรัชญาการศึกษา การสอนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติต่อผู้เรียนโดยตรงโดยมีครูผู้สอนเป็นตัวจักรสำคัญ ความสำเร็จในการจัดการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอน และมีปัจจัยหลัก ๔ ประการ คือ จุดมุ่งหมายของการสอน วิธีสอนและสื่อการเรียน วิโรจน์ ศรีโสภา ได้กล่าวว่าการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กร่วมกันทำ ถ้าจะแยกออกเป็น ๒ ส่วนคือการเรียนหมายถึงกิจกรรมที่เด็กทำ การสอน หมายถึงกิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองอย่างต้องทำไปพร้อมๆ กัน จึงจะเรียกว่าการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ อินทราเม กล่าวไว้ว่า การสอน คือ กระบวนการจัดให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนเป็นพฤติกรรมของผู้สอน การเรียนเป็นพฤติกรรมของผู้เรียน การเรียนอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่มีการสอนก็ได้ และการสอนอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่มีการเรียนก็ได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ครูผู้สอนจัดเพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียน บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

๒. การเตรียมการสอน

วิเชียร นพพลกรัง กล่าวว่า การเตรียมการสอนของครูทำให้ครูทราบล่วงหน้าว่าจะให้เด็กเรียนรู้อะไร มากน้อยเพียงใด และให้เขาเรียนรู้สิ่งต้องการโดยวิธีการใดบ้าง ซึ่งการเตรียมการสอนแบ่งออกเป็น ๒ ประการคือ^๓

- ๑) การเตรียมการสอนระยะสั้น ประกอบด้วยเตรียมจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลและตัวผู้เรียน
- ๒) การเตรียมการสอนระยะยาว สิ่งที่ต้องเตรียม คือ ศึกษาหลักสูตร ศึกษาเอกสารอื่นๆ ที่ประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือครู แผนการสอน ฯลฯ และศึกษาวิธีการวัดผลและประเมินผล

^๒ การศึกษากรุงเทพมหานคร, รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร, (งานผลิตสื่อการเรียนการสอน, ๒๕๔๖), หน้า ๒.

^๓ วิเชียร นพพลกรัง, “การบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒.

๓. แผนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึงแผนการสอนตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๖ ว่าแผนการสอนในที่นี้รวมถึงบันทึกการสอนด้วยซึ่ง ประกอบด้วย จุดประสงค์ เนื้อหาสาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับนักเรียนในด้านต่างๆ คือด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ด้านประสบการณ์ ด้านความสนใจ ความเอาใจใส่ความมานะอดทน และความขยันในการเรียน ด้านความสามารถในการเรียนรู้หรือเข้าใจและด้านความต้องการของนักเรียน^๔

๔. บันทึกการสอน

กิตติมา ปรีดีติลล กล่าวว่า บันทึกการสอนเป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบ ของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยวางแผนไว้ล่วงหน้าและยึดโครงการสอนเป็นหลัก ซึ่งผู้สอนจะทำบันทึกไว้เป็นวันหรือสัปดาห์ก็ได้ จุดมุ่งหมายเพื่อเป็นคู่มือในการสอนแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ให้เป็นไปในแนวทางที่กำหนด ส่วนรายละเอียดของบันทึกการสอนประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์และการวัดผลประเมินผล^๕

๕. การจัดตารางสอน

กิตติมา ปรีดีติลล กล่าวว่า การจัดตารางสอนเป็นตารางกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ในระยะหนึ่งสัปดาห์ ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับเวลา หลักสูตรและหลักการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ซึ่งกล่าวว่าตารางสอนเป็นการกำหนดวิชาและเวลาที่จะเรียนโดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์ ซึ่งหลักในการจัดตารางสอนคือจัดให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร พิจารณาการจัดตารางสอนตามธรรมชาติของแต่ละรายวิชาจัดให้มีเวลาที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จัดวิชาที่เป็นทฤษฎีและมีการคำนวณไว้ในภาคเช้ามากกว่าภาคบ่ายและควรพิจารณาถึงครู อาจารย์ เช่น ความสะดวกที่จะเข้าสอนการมีเวลาว่างตรงกัน เพื่อการประชุมหารือกัน

๖. การจัดครูเข้าสอน

กิตติมา ปรีดีติลล กล่าวว่า การจัดครูเข้าสอนเป็นหน้าที่อันสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารที่จะคัดเลือกครูผู้สอนให้เหมาะสมกับวิชาที่สอน ระดับชั้นและความสามารถของผู้เรียน

^๔คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๖), หน้า ๓๒.

^๕กิตติมา ปรีดีติลล, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๔๒), หน้า ๖๑.

นอกจากครูผู้สอนจะมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนแล้ว เทคนิควิธีการสอนก็จำเป็นอย่างยิ่งการจัดครูเข้าสอนผู้บริหารควรใช้หลักการดังต่อไปนี้

๑. หลักการเลือกครูเข้าสอน

วิเชียร นพพลกรัง ได้เสนอแนะให้ผู้บริหารยึดหลักการพิจารณาการจัดครูเข้าสอนโดยการยึดหลัก ๔ ข้อ ดังต่อไปนี้

๑) ต้องเป็นผู้ใจถึง คือ สมัครงานสอนเชื่อมั่นว่าสอนได้ดี รักเด็กอย่างทั่วถึงให้ความยุติธรรมกับนักเรียนโดยเท่าเทียมกัน อดทนต่อความยากลำบาก เสียสละและมีความรับผิดชอบสูง

๒) ต้องเป็นผู้มีฝีมือถึง กล่าวคือ ต้องเป็นผู้มีความรู้ดี มีความสามารถในการสอนดีสามารถปรับตนเองได้และมีความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาเด็ก มีความสามารถในการปกครองนักเรียนเป็นต้น

๓) ต้องเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง คือต้องเป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์ไม่เจ็บป่วยสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ขันอยู่เสมอ ไม่โกรธง่าย มีอารมณ์เยือกเย็นยิ้มแย้มเสมอ บุคลิกลักษณะดีและมีมนุษยสัมพันธ์ดี

๔) ต้องเป็นผู้มีความรู้ลึกในหลักสูตร คือ ต้องเป็นผู้เข้าใจจุดมุ่งหมายทั้งหลักการและโครงสร้างของหลักสูตรเข้าใจแผนการสอน กำหนดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนวัดผลประเมินผล และพร้อมที่จะปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

๒. วิธีจัดครูเข้าสอน

สันต์ ธรรมบำรุง ได้เสนอข้อคิดว่า การจัดครูเข้าชั้นเป็นการจัดเพื่อการเรียนการสอนรับผิดชอบในการสอน ซึ่งแบ่งเป็น ๓ รูปแบบใหญ่ๆด้วยกัน คือ การจัดรูปแบบประจำชั้น ครูประจำวิชา และสอนแบบเป็นคณะ

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เสนอวิธีการจัดครูเข้าสอนคือสอบถามความสมัครใจ คณะกรรมการหรือโรงเรียนใช้วิธีการขอร้อง ขอความร่วมมือโดยตรงวิธีขอร้องแบบบังคับ จัดสอนโดยไม่ถามความสมัครใจและการจับฉลาก

๗. วิธีการสอน

คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) กรมวิชาการระบุว่า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามความคาดหวังของหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงจุดเน้นดังต่อไปนี้

๑. จัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการ
๒. การส่งเสริมให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตร
๓. จัดการเรียนการสอนตามแนวดำเนินการ

ส่วนคู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) กรมวิชาการ ระบุว่า พฤติกรรมของครูในชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในการเรียนการสอน และส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาโดยตรง ครูต้องเลือกวิธีสอนต่างๆ อย่างตรงจุดมุ่งหมายและ

เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิบัติงานของครู คือ ค้นหาข้อบกพร่องของผู้เรียน หาวิธีใหม่ในการพัฒนาและใช้วิธีการนั้นๆ จนเกิดผลดี

สมิทร คุณานุการ ได้ระบุไว้ว่า การสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ได้มีคุณสมบัติและทัศนคติตามที่ผู้สร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้ โดยที่ครูต้องรู้จักนำวิธีการสอนแบบต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนโดยเสนอวิธีการสอนที่นำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในชั้นเรียน คือ การบรรยาย การอภิปรายและซักถาม การฝึกปฏิบัติ การสอนโดยใช้สื่อทัศนูปกรณ์ การแก้ปัญหาและการค้นพบด้วยตนเอง การใช้ห้องทดลองและวิธีสืบสวน วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสอนโดยใช้บทบาทและสถานการณ์จำลอง

๘. การสอนซ่อมเสริม

การสอนซ่อมเสริม หมายถึง การสอนพิเศษ นอกเหนือจากการสอนตามแบบแผนการสอนเพื่อแก้ไขส่วนบกพร่องที่พบในตัวนักเรียน ช่วยให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ไม่ดีเรียนดีขึ้น ส่วนนักเรียนที่เรียนดีอยู่แล้ว มีความเฉลียวฉลาด มีโอกาสเสริมความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น

วิเชียร นพพลกรัง ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับวิธีการซ่อมเสริมไว้ว่า การสอนแบบตัวต่อตัว การสอนแบบเป็นกลุ่มย่อย นักเรียนสอนกันเอง ใช้บทเรียนสำเร็จรูป ใช้สมุดแบบฝึกหัดเรียนด้วยตนเอง ให้ทำกิจกรรมเพิ่มและการเฉลยคำตอบของแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบ

ดังนั้น การที่จะให้นักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียนแบบซ่อมเสริม ครูควรจะต้องยึดหลักและหาวิธีสอนที่เหมาะสมห้องเรียนแต่ละห้องย่อมมีลักษณะเฉพาะตัวตามสภาพของแต่ละห้อง ถึงแม้จะมีการกำหนดรูปแบบแต่ละห้องแต่ละโรงเรียนจะไม่ค่อยเหมือนกันนัก ห้องเรียนที่คาดว่าจะเอื้อต่อหลักสูตรนั้น คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) (กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๓๔) ระบุว่าควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ คือ

๑. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อหลักสูตร หรือสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนการสอนของครู สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

๒. การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ได้แก่ การจัดและตกแต่งห้องเรียน การจัดที่นั่งวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ การจัดมุมเสริมความรู้และทัศนียภาพอื่นๆ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนร่วมกัน ปรึกษาหารือกัน ทำงานด้วยกัน จะช่วยเพิ่มประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ความสามารถของผู้เรียนในทุกๆ ด้านด้วย

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

การเรียนรู้โดยใช้สัตว์และมนุษย์ เพื่อนำมาสู่ทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ มากมาย ซึ่งผู้สอนจะสามารถนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเลือกและปรับใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในชั้นเรียนได้ ซึ่งในที่นี้จะได้กล่าวเพียง ๕ ทฤษฎี รวมทั้งการนำแนวทางทฤษฎีมาปรับใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

๑. **ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมนิยม (Behavioral Learning Theory)** ทฤษฎีการเรียนรู้ในด้านนี้เน้นในด้านการจัดหรือการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปรับพฤติกรรม นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่สำคัญ คือ Skinner ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมนิยมใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์แนวทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรมและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อทำนายและควบคุม พฤติกรรมในด้านการเรียนรู้ โดยเน้นการสังเกตและการศึกษาพฤติกรรม ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ รวมทั้งศึกษาการจัดสิ่งแวดล้อมสิ่งเร้า หรือสิ่งที่กระตุ้นเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในส่วนี้ สกินเนอร์ (B.F.Skinner) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวางเงื่อนไข การกระทำโดยใช้ การเสริมแรง (reinforcement) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ การเสริมแรงจะแบ่งเป็นสองประเภท คือ การเสริมแรงในทางบวก ซึ่งพฤติกรรมนั้นจะได้รับการ สนับสนุนและทำให้เกิดขึ้นได้อย่างถาวร สม่ำเสมอ บ่อยครั้ง สำหรับการเสริมแรงในทางลบหรือการ ทำโทษนั้น ผลของพฤติกรรมดังกล่าวจะไม่ได้รับการส่งเสริมและทำพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นน้อยลง

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้านพฤติกรรมนิยม ซึ่งเน้นในด้านสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus-response) เชื่อว่าผู้สอนจะมีอิทธิพลต่อผู้เรียนอย่างมากที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมหรือเสริมแรงให้แก่ผู้เรียน การสนับสนุนหรือ การส่งเสริมให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมแรงในทางบวก ให้แก่ผู้เรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้สอนจึงควรจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวทฤษฎี การเรียนรู้ ด้านพฤติกรรมนิยม ดังต่อไปนี้^๖

๑. ผู้สอนจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี
๒. ผู้สอนจะต้องบอกจุดประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจ
๓. เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสามารถและความสนใจ ผู้สอนจึง ควรใช้เทคนิคและวิธีการสอนหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียน
๔. ผู้สอนจะต้องเริ่มสอนตั้งแต่ทักษะเบื้องต้นก่อนเป็นอันดับแรก
๕. ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนตามความสามารถของตนเองทีละขั้นๆ
๖. ผู้สอนจะต้องจัดเรียงเนื้อหาวิชาที่จะสอนให้เป็นลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม

การวางเงื่อนไขการกระทำที่เหมาะสมตามแนวคิดของสกินเนอร์ ในด้านการจัดการ เรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมนิยม คือ การจัดแบ่งเนื้อหาวิชาเป็นส่วนย่อยๆ

^๖ฉวีวรรณ สุวรรณภาและคณะ,"ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู", รายงานการวิจัย, (บัณฑิตมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตแพร่, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙.

และเรียงลำดับความสำคัญให้เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนตามความสามารถของตนเอง รวมทั้งการจัดให้เสริมแรงให้แก่ผู้เรียนเป็นระยะๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้นั้น แนวคิดดังกล่าวเป็นการเริ่มต้นของบทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) ซึ่งสกินเนอร์ เชื่อว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ ดังนั้นเมื่อผู้เรียนได้เรียน โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมและรู้ผลคำตอบของตนเองได้ทันที จะเป็นการเสริมแรงในทางบวกเมื่อผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้องหรือได้รับการเสริมแรงให้ทำงานใหม่ เมื่อตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ในปัจจุบัน การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-assisted instruction) และ (teaching machine) จะมีลักษณะเช่นเดียวกับบทเรียนโปรแกรม โดยมีแนวคิดพื้นฐาน มาจากทฤษฎีการเรียนรู้ในด้านพฤติกรรมนิยม ในลักษณะของสิ่งเร้าและการตอบสนอง (S-R)

๒. ทฤษฎีการเรียนรู้ในด้านปัญญาและความคิด (Cognitive Learning Theories) เป็นทฤษฎี การเรียนรู้ที่เน้นในด้านวิธีการหรือการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิดและสติปัญญา นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่สำคัญเป็นที่รู้จักทั่วไปในกลุ่มนี้ประกอบด้วย Gage, Bruner และนักจิตวิทยากลุ่ม Gestalt ทฤษฎีการเรียนรู้นี้จะได้มาจากการที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมรอบๆตนเอง วุฒิภาวะและนำมาเชื่อมความสัมพันธ์กับการหยั่งรู้ (Insight) ของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์โดยทั่วไป สนใจที่จะ ศึกษาข้อมูลต่างๆ อยู่เสมอและนำข้อมูลต่างๆ เหล่านั้นมาประมวลกับความสามารถของตนเองความ เชื่อ ความรู้สึก รวมทั้งประสบการณ์ดั้งเดิม เพื่อให้สามารถคิด สรุปและนำมาปรับใช้เพื่อแก้ปัญหา ต่างๆ ได้ เพียเจต์ (Jean Piaget) มีความเชื่อว่าพัฒนาการของระดับความคิดและสติปัญญาของ มนุษย์จะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ในแต่ละขั้นตอน เกี่ยวพันกับอายุ วุฒิภาวะของผู้เรียน และสิ่งแวดล้อม ความคิดของผู้ใหญ่ที่คิดว่าเป็นสิ่งง่ายๆ ธรรมดาจะไม่ใช่สิ่งที่ย่ง่ายสำหรับเด็กดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิด (Concept) การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียนจะช่วยเพิ่มความสามารถให้กับผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ได้จากกิจกรรมและสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น ความคิดเห็นของเพียเจต์บุคคลตั้งแต่เด็กเล็ก สนใจที่จะ นำความรู้ ประสบการณ์และความคิดของตนเองไปสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตนเอง เพื่อก่อให้เกิดแนวคิดและการเรียนรู้ใหม่ๆ รวมทั้งมีความพร้อมที่จะเข้าใจสภาพแวดล้อม นำประสบการณ์ มาใช้ ปรับตนเองและเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้วย เพียเจต์แบ่งพัฒนาการเรียนรู้ตาม ลักษณะวัยของผู้เรียนออกเป็น ๔ ขั้นตอน คือ^๗

๑. วัยของการสัมผัสและเคลื่อนไหว (Sensorimotor. เด็กที่อยู่ในวัย ๑ - ๒ ปี จะมี ลักษณะของการพัฒนาการทางด้านสติปัญญาประกอบด้วยการเริ่มต้นใช้การเล่นแบบมีความจำ ความคิดรู้อาว่าวัตถุสิ่งของนั้นมีอยู่ ไม่สูญหายไป ใช้การเคลื่อนไหวตามสิ่งเร้า เพื่อนำไปสู่จุดประสงค์ที่ ต้องการ

๗.ทินพันธ์ นาคะตะ, รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ท, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๘-๑๒๐.

๒. วัยของการเริ่มพูด (Preoperational. เป็นเด็กที่อยู่ในช่วงระหว่าง ๒ - ๗ ปี ลักษณะของพัฒนาการจะประกอบด้วยพัฒนาการในด้านการใช้ภาษาจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นและมีความสามารถที่จะคิดในรูปแบบของสัญลักษณ์ มีความคิดและกระทำตามความนึกคิดของตนเองและไม่เข้าใจความคิดของผู้อื่น

๓. วัยของการใช้ความคิดในเชิงรูปแบบ (Concrete operational. อยู่ระหว่าง ๗ - ๑๑ ปี ผู้เรียนในวัยนี้จะสามารถพัฒนาความคิดอย่างมีเหตุผลในเชิงรูปธรรมสามารถแบ่งเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ได้ เข้าใจกฎระเบียบ รวมทั้งมีความสามารถที่จะคิดย้อนหลัง

๔. วัยของการใช้ความคิด (Formal operational. อยู่ระหว่าง ๑๑ - ๑๕ ปี ผู้เรียนที่อยู่ในวัยนี้ จะมีลักษณะของพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ประกอบด้วยความสามารถที่จะคิดแก้ไขปัญหาที่เป็นนามธรรมได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการคิดโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับสังคมและมีความเป็นตนเองมากขึ้น

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับลักษณะพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนเนื่องจากการเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับสังคมและสภาพแวดล้อม เป็นกระบวนการที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนตลอดเวลา รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำทฤษฎี หรือหลักการทางวิชาการที่เรียนมาแล้ว นำมาปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ เชื่อว่าความสามารถในด้านสติปัญญาของผู้เรียนจะเพิ่มมากขึ้น เมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาด้วยการศึกษาค้นคว้าตามความสนใจของตนเอง จากการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความคิดของผู้เรียนในลักษณะนี้เรียกว่า (Discovery learning) ซึ่งการมีประสบการณ์ การสร้างจินตนาการหรือมโนภาพของตนเอง รวมทั้งการเข้าใจสิ่งแวดล้อมและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการสื่อความหมายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สิ่งเหล่านี้ จะก่อให้เกิดเป็นความรู้และความคิดขึ้นได้ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องจัดเตรียมสถานการณ์ต่างๆ ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ การจัดการเรียนการสอนจะอยู่ในลักษณะของการสอนแบบอุปนัย (Inductive) โดยที่ผู้สอนจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากตัวอย่างในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ และสรุปเป็นแนวคิดใหม่ของตนเอง

๓. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นในด้านมนุษยนิยม (Humanistic Learning Theories) เน้นในด้านการส่งเสริมศักยภาพของมนุษย์ หรือผู้เรียนและพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง ประเมินความสามารถ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุดตามศักยภาพ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่สำคัญ คือ Maslow แนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ในด้านมนุษยนิยม จะเน้นความสำคัญของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน โดยการสังเกตพิจารณาและทำความเข้าใจกับการเรียนรู้ของผู้เรียนทางด้านจิตพิสัยและพุทธิพิสัย ซึ่งหมายถึงความรู้ความคิด รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น

สำหรับความต้องการในกลุ่มที่ ๒ ของมาสโลว์นั้นเป็นความต้องการที่ต่อเนื่องจากความต้องการขั้นพื้นฐานเบื้องต้น ซึ่งบุคคลต่างๆ เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแล้วขั้นต่อไปก็จะเป็นความต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตนเองเพื่อการเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญา ซึ่งประกอบด้วย

๑. ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจ
๒. ความต้องการที่จะสุนทรีย์ภาพในด้านความงาม
๓. ความต้องการที่จะกระทำและเป็นตัวของตัวเอง

ความต้องการในกลุ่มที่ ๒ นี้ เป็นความต้องการที่ไม่มีขอบเขต ซึ่งจะไม่มีการตอบสนอง ที่เพียงพอกับความต้องการได้ เมื่อผู้เรียนได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐานในกลุ่มแรกแล้ว ขั้นต่อไปผู้เรียนจะสนใจในสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ มีความสนใจและต้องการจะเรียนรู้ให้เข้าใจในสิ่งต่างๆ มากขึ้น รวมทั้งต้องการมีความรู้สึกในด้านสุนทรีย์ภาพต่อความงาม ดนตรีหรือความประทับใจ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน สำหรับความต้องการในขั้นสุดท้ายนั้นจะหมายถึงความต้องการที่จะประสบความสำเร็จโดยใช้ความสามารถของตนเองและดำเนินชีวิตในสิ่งที่ตนเองมีความสามารถที่จะทำได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเองซึ่งความต้องการในขั้นนี้จะต้องขึ้นอยู่กับได้รับการตอบสนองอย่างพึงพอใจในความต้องการขั้นอื่นๆ มาก่อนแล้วและมนุษย์ที่จะประสบความสำเร็จในขั้นนี้มีอยู่น้อยมาก

ดังนั้น ในด้านการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดในด้านมนุษยนิยมของมาสโลว์นั้น ผู้สอนโรงเรียน หรือรัฐ จึงจำเป็นต้องจัดความต้องการพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนก่อน จึงจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนได้ เช่น การจัดโครงการอาหารกลางวัน การจัดโครงการหนังสือเรียน รวมทั้งการให้ความรัก ความสนใจแก่ผู้เรียนอย่างไม่มีอคติ ซึ่งเป็นการสนองความต้องการขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน จะเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ในขั้นที่สูงกว่าต่อไป มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีความคิดสร้างสรรค์

๔. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้านสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้านสังคม เป็นผลที่สืบเนื่องมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้านพฤติกรรมนิยมซึ่งเน้นผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากสิ่งเร้า หรือสิ่งที่มีมากระตุ้นสำหรับทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้านสังคมนั้นเน้นในด้านพฤติกรรมของมนุษย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม โดยสนับสนุนการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งหมายถึงการอยู่รวมกลุ่มกันของมนุษย์และการแลกเปลี่ยนความรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มและจัดให้มีการสื่อสารระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งการช่วยเหลือกัน บันดูรา (Albert Bandura) เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ด้านสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยเน้นพฤติกรรมที่เกิดจากการที่ผู้เรียนสังเกตสิ่งแวดล้อมและเลียนแบบซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการเรียนรู้จากความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของผู้อื่นในด้านต่างๆ ด้วยบันดูรา ได้กำหนดขั้นตอนของการเรียนรู้จากการสังเกตดังนี้

๑. ขั้นให้ความสนใจ (Attention) เป็นขั้นต้นที่ผู้เรียนสนใจต่อรูปแบบที่สังเกตเห็น ซึ่งส่วนมากแล้วผู้เรียนจะสนใจรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจ ทันสมัย เป็นที่นิยมหรือเป็นสิ่งที่ประทับใจ

๒. ขั้นจดจำรูปแบบ (Retention) เมื่อผู้เรียนมีความสนใจต่อรูปแบบแล้ว ผู้เรียนจะจดจำรูปแบบ หรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนต้องการจะเลียนแบบและฝึกหัดหรือประพฤติปฏิบัติตามรูปแบบที่ได้จดจำมา

๓. ขั้นการแสดงพฤติกรรมให้เหมือนรูปแบบ (Reproduction) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะพยายามที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เหมือนตามรูปแบบที่ตนสนใจและได้จดจำไว้จนมีลักษณะใกล้เคียงที่สุดตามรูปแบบนั้นๆ ขั้นได้รับแรงจูงใจ (Motivation) ในขั้นสุดท้ายของกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบนั้น ผู้เรียนจะได้รับแรงจูงใจจากการเลียนแบบเนื่องจากมีความรู้สึกว่าการเลียนแบบดังกล่าวเป็นประโยชน์และจะสามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกับต้นแบบหรือได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

๕. ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพหุปัญญา (Multiple Intelligences Theory of learning) เนื่องจากผู้เรียนจะมีความสามารถในการเรียนรู้ ความคิด สติปัญญาและทักษะที่แตกต่างกัน การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ได้ศึกษาลักษณะพัฒนาการ การเรียนรู้ของมนุษย์ทางด้านสติปัญญา ความคิดและทักษะโดยแบ่งความสามารถของมนุษย์แต่ละคนในการเรียนรู้ออกเป็น ๘ ส่วน เรียกว่า พหุปัญญา (Multiple Intelligence) ประกอบด้วยความสามารถในการใช้ภาษา (Linguistic Intelligence) ความสามารถในการทางคณิตศาสตร์ (Logical - Mathematical Intelligence) ความสามารถในการนึกคิดและจินตนาการ (Spatial Intelligence) ความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกาย (Bodily - Kinesthetic) ความสามารถในการด้านดนตรี (Musical Intelligence) ความสามารถที่จะสนใจและเข้าใจผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) และความปรารถนาประการสุดท้าย คือ ความสามารถที่จะสร้างแนวคิดและความเข้าใจ ให้แก่ตนเอง (Intrapersonal Intelligence) ซึ่งความสามารถทั้ง ๘ ด้านนี้ ยังแบ่งเป็นความสามารถย่อยๆลงไปอีก เช่นความสามารถทางด้านดนตรี ประกอบด้วยความสามารถในการร้องเพลง การแต่งเพลง การประสานทำนองดนตรี การใช้เครื่องดนตรี การฟังดนตรีอย่างมีสุนทรีย์ภาพและอื่นๆอีก (Campbell : Introduction) โรงเรียนส่วนใหญ่โดยทั่วไปแล้วจะจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนโดยเน้นความสามารถทางด้านการใช้ภาษาและความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนและถ้าผู้เรียนมีความสามารถในด้านที่กล่าวมานี้ก็จะได้รับการยกย่องและถือว่าประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งผู้เรียนโดยทั่วไปจะไม่มีความสามารถเฉพาะในด้านที่ทางโรงเรียนมุ่งหวังมากนักดังนั้นผู้สอนควรจะต้องจัดการเรียนการสอน โดยเอื้อให้แก่ผู้เรียนที่มีความสามารถในด้านอื่นๆซึ่งทฤษฎีทางด้านพหุปัญญา ของการ์ดเนอร์ จะมีผลกระทบต่อการจัดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ความสามารถของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านพหุปัญญาตามทฤษฎีของการ์ดเนอร์นั้น ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้พัฒนาและใช้ความสามารถทางด้านสติปัญญาของตนเองทั้ง ๘ ด้าน ในการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น เมื่อสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่อง "สัตว์น้ำ" ผู้สอนควรจะต้องจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับสัตว์น้ำชนิดต่างๆ ที่ตนสนใจ ราคาของสัตว์น้ำนั้นๆ เมื่อมีการซื้อขายกัน หรือการนับจำนวนของสัตว์น้ำจากรูปภาพ การวาดภาพสัตว์น้ำตามความนึกคิดของผู้เรียนการร้องเพลงที่เกี่ยวข้อง หรือจัดให้มีการแสดงกิริยา ท่าทางลักษณะของสัตว์น้ำรวมทั้งการเสนอความคิดเห็นและการรวมกลุ่มกันปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณสมบัติประโยชน์ หรือในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำการจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวผู้สอนจะต้องกำหนดปัญหาคำถาม หรือให้ข้อมูลและคำแนะนำต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถของตนเอง รวมทั้งสามารถเรียนรู้ในแนวทางที่ตนเอง

มีความสามารถและมีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนเพิ่มขึ้น การสอนด้วยใช้ทฤษฎีพหุปัญญานี้จำเป็นต้องใช้เวลาและความสามารถของผู้สอนในการจัดกิจกรรม ซึ่งจะสามารถนำมาใช้ได้ผลดีกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา เนื่องจากเป็นการเรียนการสอน ที่เน้นในด้านกิจกรรมสำหรับการประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนนั้นจะนิยมใช้รูปแบบของการใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เพื่อให้ทราบผลความก้าวหน้าในด้านความสามารถของผู้เรียนในแต่ละด้านการรายงานความสามารถของผู้เรียนด้านความรู้ความสามารถและทักษะรวมทั้งผลของความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ซึ่งผู้สอนอาจจะรายงานในรูปแบบของตาราง ตลอดจนการจัดให้มีการทดสอบ เพื่อทดสอบความรู้ ความสามารถ ด้านเนื้อหาวิชาและทักษะของผู้เรียน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการในโรงเรียน

๒.๒.๑ การบริหารงานงานวิชาการ

โรงเรียนทั่วไปมีฝ่ายวิชาการ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นที่ปรึกษาผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ควบคุมการเรียนการสอน จัดครูเข้าสอน จัดให้มีอุปกรณ์เครื่องมือ วัสดุ เทคนิคการสอน การวัดผลประเมินผล จัดโปรแกรมใช้เครื่องมือสื่อทัศนศึกษา การใช้ห้องสมุดส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน จัดโปรแกรมการเรียน ประเมินผลงานด้านวิชาการ สรรหาและจัดการใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นบุคคล และสิ่งของเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานด้านวิชาการให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น มีดังต่อไปนี้ คือ

๑. งานวิชาการเกี่ยวกับครูผู้สอน ได้แก่ การหาครูที่ดีมีความรับผิดชอบต่อการสอน การจัดแบ่งหน้าที่ การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ การสร้างน้ำใจในการทำงานให้กับคณะครู การส่งเสริมให้ครูมีความสามารถยิ่งขึ้น การพิจารณาความดีความชอบของครู การประชุมครู การปกครองครู โดยทั่วไป และการนิเทศการสอน

๒. งานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดสอน ได้แก่ การเลือกเนื้อหาวิชาของหลักสูตร การทำประมวลการสอน การจัดตารางสอน การเลือกแบบเรียน การจัดห้องสมุด และการวัดผล

๓. งานวิชาการเกี่ยวกับบริหารนักเรียน ได้แก่ การจัดการแนะแนวรวมทั้งการปฐมนิเทศ การให้ความสะดวกและสวัสดิการแก่นักเรียน เช่น การจัดที่รับประทานอาหาร การจัดกิจกรรมนักเรียนการกีฬา และควบคุมความประพฤติของนักเรียน รวมทั้งการรักษาวินัย

กิตติมา ปรีดีติลล ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแก่นักเรียน^๕

^๕กิตติมา ปรีดีติลล, การบริการและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : อักษรพิพัฒน์, ๒๕๓๒), หน้า ๕.

กมล ธิโสภา ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นการบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบและเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ^๙

กมล ภู่งประเสริฐ ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของโรงเรียน^{๑๐}

สมคิด บางโม ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น^{๑๑}

อุทัย ธรรมเตโช ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด หรือการบริหารงานวิชาการที่ให้พลเมืองมีความรู้ มีคุณธรรม สามารถประกอบสัมมาชีพ ดำรงตนเป็นพลเมืองดี และช่วยกันพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป^{๑๒}

๒.๒.๒. ด้านหลักสูตร

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งที่สำคัญของงานด้านวิชาการ คือหลักสูตรเป็นตัวกำกับงานวิชาการแม้ว่าหลักสูตรปัจจุบันจะใช้หลักสูตรที่เป็นแบบเดียวกันก็ตามแต่ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจะแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างของสถานศึกษานั้น เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แม้กระทั่งผู้เรียนก็มีส่วนที่จะทำให้เกิดการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษา

หากจะเปรียบเทียบหลักสูตรรถยนต์นั้นก็คือ รถยนต์ที่มียี่ห้อหลายรูปแบบ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ได้เลือกตามความต้องการ ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้ใช้หลักสูตรเปรียบเสมือนผู้ขับเคลือนรถยนต์ รถยนต์จะแล่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ขึ้นอยู่กับ การบำรุงรักษา ตลอดจนการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับงาน การจัดเวลาและสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้รถ ผู้บริหารสถานศึกษาบุคลากรในสถานศึกษาก็ต้องรู้จักและเข้าใจการบริหารหลักสูตรให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความรับผิดชอบของผู้บริหารมีตั้งแต่การสนับสนุน

^๙ กมล ธิโสภา, การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไทยในปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖), หน้า ๕.

^{๑๐} กมล ภู่งประเสริฐ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์พิบูลย์เดชน์, ๒๕๔๔), หน้า ๗.

^{๑๑} สมคิด บางโม, การบริหารการศึกษา, หน้า ๑๖๒-๑๗๔.

^{๑๒} อุทัย ธรรมเตโช, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๓.

ส่งเสริมและการกำกับดูแลในด้านหลักสูตร การสนับสนุนในด้านบุคลากร งบประมาณอุปกรณ์ ส่วนในการดูแลก็คือ การมุ่งพัฒนาคุณภาพเป็นสำคัญ^{๑๓}

ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังนั้นหลักสูตรที่ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเมื่อได้ใช้ครบวงจรของหลักสูตรแล้วควรจะได้มีการประเมินเพื่อสำรวจข้อดีและข้อบกพร่อง ตลอดจนปัญหาต่างๆในการใช้หลักสูตรนั้น ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม^{๑๔}

ชูศรี สุวรรณโชติ ได้กล่าวถึง หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ผู้สอนสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองให้เป็นมวลมนุษยที่สมบูรณ์ เป็นคนที่มีคุณภาพในอนาคต ตามเจตนารมณ์ของหลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน^{๑๕}

อึ้ง บัวศรี ได้กล่าวถึง หลักสูตร หมายถึง แผนที่ใช้ออกแบบจัดขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้^{๑๖}

ไพศาล หวังพานิช ได้กล่าวว่า หลักสูตรกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติ ย่อมต้องสอดคล้องปรัชญาการศึกษาที่ยึดถือเสมอ ทั้งนี้ เพราะทั้งปรัชญาการศึกษาและหลักสูตรล้วนแต่เป็นเป้าหมายของการศึกษาทั้งสิ้นเพียงแต่ว่าปรัชญาทางการศึกษาเป็นเป้าหมายที่เป็นความมุ่งหวังหรือความปรารถนาจะเกิดขึ้น ส่วนหลักสูตรเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงความมุ่งหวังนั้น เมื่อปรัชญาทางการศึกษาเปลี่ยนไป หลักสูตรก็ต้องเปลี่ยนตามเพื่อที่กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับความคิดใหม่ที่ยึดถืออยู่นั้น^{๑๗}

วิชัย วงศ์ใหญ่ ได้กล่าวถึง หลักสูตรที่ดีมีประสิทธิภาพ ได้แก่^{๑๘}

๑. เอกสารหลักสูตรมีความชัดเจน สมบูรณ์ ทันสมัย ชี้แนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

^{๑๓} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๖), หน้า ๔๒.

^{๑๔} ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา, เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน, ๒๕๔๐), หน้า ๔๔.

^{๑๕} ชูศรี สุวรรณโชติ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๔), หน้า ๔๐.

^{๑๖} อึ้ง บัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : เอร่าวัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖.

^{๑๗} ไพศาล หวังพานิช, การวัดผลการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒.

^{๑๘} วิชัย วงศ์ใหญ่, พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๕.

๒. ผู้สอนมีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

๓. ผู้เรียนมีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะพื้นฐานพร้อมที่จะเรียนหลักสูตรนี้ได้

๔. มีบริการสนับสนุนมีทรัพยากรหลักสูตรที่ดีและเพียงพอที่เอื้ออำนวยต่อการใช้หลักสูตร

๕. มีคณะกรรมการบริหารที่ดีและดำเนินการจัดระบบบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. ระบบอาจารย์มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะให้ข้อมูลและช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนกับผู้เรียน

๗. มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้และมรรยาทางสังคม เพื่อเสริมสร้างทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคมของผู้เรียน

๘. ระบบควบคุมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

อมรา เล็กเริงสินธุ์ ได้กล่าวถึง หลักสูตร หมายถึง สิ่ง ๕ ประการต่อไปนี้^{๑๙}

๑. รายวิชาที่ใช้สอน

๒. มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน

๓. แผนงานหรือโครงการซึ่งเป็นข้อกำหนดในการจัดการศึกษา

๔. กิจกรรมการเรียนการสอน

๕. สื่อกลางในการนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทาง

อมรา เล็กเริงสินธุ์ ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่าหลักสูตร ที่ครอบคลุมวงจรของการพัฒนาหลักสูตรทั้งในด้านการสร้างการนำไปใช้ และการประเมินผลดังนี้ หลักสูตร คือเอกสารที่บรรจุแผนงานหรือโครงการและเนื้อหากิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมต่างๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้น อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขโดยที่แผนงานหรือโครงการนั้นๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สมบูรณ์ คือ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมีการกำหนดแผนงานและโครงการนั้นนำไปปฏิบัติในสถาบันการศึกษา จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้^{๒๐}

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ผู้สอนสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ เป็นครูที่มีคุณภาพในอนาคต ตามเจตนารมณ์ของหลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

^{๑๙} อมรา เล็กเริงสินธุ์, หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๐), หน้า ๕.

^{๒๐} อมรา เล็กเริงสินธุ์, หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๐), หน้า ๗.

๒.๒.๓ ด้านการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะการเรียนรู้ของเด็กจะเกิดผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญและผู้ที่มิบทบาทที่สุดในการจัดการเรียนการสอนคือครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่จัดประสบการณ์ให้เด็กและการจัดประสบการณ์นั้นครูควรคำนึงถึงบรรยากาศ ความเหมาะสมและวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคนด้วยในการจัดการเรียนการสอน มีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้หลายท่าน

กรมวิชาการ ได้กล่าวถึง แนวทางในการจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาไว้คือ การจัดกระบวนการเรียนให้สำคัญพอกับเนื้อหา ซึ่งแนะแนวทางให้โดยเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎีและครูควรใช้วิธีการสอนแบบหลากหลาย เน้นการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกนักเรียนร่วมคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหาและเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและได้เน้นการจัดการเรียนการสอน โดยการฝึกนักเรียนให้มีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการในการแสดงออกทุกด้าน ๙ ขั้นตอน ดังนี้^{๒๑}

๑. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
๒. คิดวิเคราะห์วิจารณ์
๓. สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย
๔. ประเมินและเลือกทางเลือก
๕. กำหนดและลำดับขั้นตอนปฏิบัติ
๖. ปฏิบัติด้วยความชื่นชม
๗. ประเมินผลระหว่างปฏิบัติ
๘. ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
๙. ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

ทศนา แคมมณี ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูจะต้องให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากมาย ซึ่งกิจกรรมนั้นจะต้องมีลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่าง Active คือช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นตื่นใจมีความจดจ่อผูกพันกับสิ่งที่ทำ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้เสนอไว้ดังต่อไปนี้ คือ^{๒๒}

๑. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี	ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางร่างกาย
๒. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี	ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญา
๓. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี	ควรช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสังคม
๔. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี	ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์

^{๒๑} กรมวิชาการ, **หลักสูตรประถมศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๔), หน้า ๑๑-๑๒.

^{๒๒} ทศนา แคมมณี, **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**, (กรุงเทพมหานคร : CIPPA MODE วารสารวิชาการ, ๒๕๔๕), หน้า ๒-๓๐.

จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้ง ๔ ด้านดังกล่าว รวมทั้งการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และการถ่ายโอนการเรียนรู้ที่ได้เพิ่มขึ้นมาขึ้น มาใช้เป็นแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปา (CIPPA)

หลักชิปปา (CIPPA)

หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปาหรือหลักชิปปา (CIPPA) เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้น โดยรองศาสตราจารย์ รต.ทิตนาแซมมณี ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักการดังกล่าวพัฒนาขึ้นจากแนวคิดหลัก ๕ แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism)

แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning)

แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness)

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning)

แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

โดยพื้นฐานของแนวคิดหลักทั้ง ๕ ข้างต้น คือ ทฤษฎีสำคัญ ๒ ทฤษฎี ได้แก่

ทฤษฎีพัฒนาการมนุษย์ (Human Development)

ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)

จากแนวคิดข้างต้น สรุปเป็นหลักชิปปา (CIPPA)

C มาจากคำว่า Construction of knowledge

หลังการสร้างความรู้ หมายถึง การให้ผู้เรียนสร้างความรู้ตามแนวคิดของ Constructivism ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นประสบการณ์เฉพาะตนในการสร้างความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง ซึ่งการที่ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ด้วยตนเองนี้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction

หลักการปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งตามทฤษฎี Constructivism และ Cooperative Learning เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลจะต้องอาศัยและพึ่งพาซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกัน กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Process Learning

หลักการเรียนรู้กระบวนการ หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ เพราะทักษะกระบวนการเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสาระ (Content) ของการเรียนรู้ กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา

กระบวนการกลุ่ม ฯลฯ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญาอีกทางหนึ่ง

P มาจากคำว่า Physical participation / Involvement

หลักการมีส่วนร่วมทางร่างกาย หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกายโดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย กล่าวคือ การเรียนรู้ต้องอาศัยการเรียนรู้การเคลื่อนไหวทางร่างกายจะช่วยให้ประสาทการรับรู้ “active” และรับรู้ได้ดีดังนั้นในการสอนจึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมให้ผู้เรียนต้องเคลื่อนไหวที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้

A มาจากคำว่า Application

หลักการประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ กล่าวคือการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงหรือการปฏิบัติจริง จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ และเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีแต่เพียงการสอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้ เท่ากับเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆด้าน แล้วแต่ลักษณะของสาระและกิจกรรมที่จัด นอกเหนือจากนี้ การนำความรู้ไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน

บุญชม ศรีสะอาด ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วนการเรียน หมายถึง การจัดดำเนินการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมด้วยตนเอง^{๒๓}

วไลพร คุณุทัย ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์ และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจและผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้^{๒๔}

อาภรณ์ ใจเที่ยง ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนไว้ว่า การเรียนการสอนย่อมมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ผู้เรียนจะบรรลุได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนเป็นประการสำคัญ การเรียนการสอนมีหลายรูปแบบและหลายวิธีการ ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจจึงจะจัดการเรียนการสอนได้ถูกต้องเหมาะสม

^{๒๓} บุญชม ศรีสะอาด, **วิธีการสอนทั่วไป และทักษะกระบวนการสอน**, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๔๖), หน้า ๑-๒.

^{๒๔} วไลพร คุณุทัย, **หลักการสอน**, (กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมวิทยฐานะครูกรรมการฝึกหัดครู, ๒๕๓๐), หน้า ๑๙.

ซึ่งจะให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งให้สอดคล้องกับเป้าหมายทิศทางของหลักสูตรฉบับปัจจุบัน^{๒๕}

อาภรณ์ ใจเที่ยง ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ไว้หลายประการ ดังนี้

๑. กิจกรรมสร้างความสนใจของเด็ก
๒. กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
๓. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
๔. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
๕. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๖. กิจกรรมจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหว
๗. กิจกรรมจะช่วยให้เด็กได้รู้สึกสนุกสนาน
๘. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
๙. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวาง
๑๐. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและการพัฒนาการของเด็ก
๑๑. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
๑๒. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
๑๓. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานเป็นหมู่
๑๔. กิจกรรมจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในบทเรียน
๑๕. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความซาบซึ้งและความงามในเรื่องต่างๆ

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้เลือกกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง

๒.๒.๔ ด้านการใช้สื่อการสอน

การจัดการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สื่อถือว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้และเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น

^{๒๕} อาภรณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๗), หน้า ๗๑-๗๓.

จากการทบทวนวรรณกรรมที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกันดังนี้

สื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวก ให้ทั้งครูและนักเรียน กล่าวคือ ครูผู้สอนลดการบรรยายและมีเครื่องมือช่วยเพิ่มคุณภาพในการสอน ประโยชน์สำหรับนักเรียนก็ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเข้าใจในบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และจดจำได้นาน ซึ่งโดยประเภทของสื่อไม่ได้บ่งชี้เฉพาะตัวผู้สอนในโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมวิทยากร ผู้ชำนาญการ วัสดุสิ่งของและเครื่องมือต่างๆ สิ่งพิมพ์ แผ่นป้ายต่างๆ วัสดุกราฟิกส์ เทปบันทึกเสียงทั้งม้วนและตลับ แผ่นเสียง วิทยุ โทรทัศน์ สไลด์ แผ่นใส ภาพยนตร์ วีดีโอ คอมพิวเตอร์และอื่นๆ

สื่อนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเนื่องจากเป็นเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนให้ตรงกับผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อนั้นจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น

เมื่อเลือกสื่อการเรียนสอนได้อย่างเหมาะสมแล้ว มิได้หมายความว่า สื่อนั้นจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายเสมอไป สื่อการเรียนการสอนที่เลือกมาจะมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของตัวอุปกรณ์เองแล้ว ยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นอีกหลายประการ โดยเฉพาะเทคนิคการใช้ของครูแต่ละคนมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ผู้สอนจะต้องรู้ว่าจะใช้สื่อแต่ละชนิดเมื่อไร อย่างไร จึงจะได้ผลเต็มที่ สื่อแต่ละชนิดมีเทคนิคการใช้ไม่เหมือนกัน ผู้ใช้จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการใช้และต้องเตรียมสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมด้วย จึงจะบังเกิดผล

คณาจารย์ภาคเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนให้ได้ผลดี โดยทั่วไปยอมรับกันว่ามี ๔ ขั้นตอน คือ ขั้นเลือก ขั้นเตรียม ขั้นใช้และขั้นวัดประเมินผลในที่นี้ได้คัดขั้นเลือกออกไป เพราะได้กล่าวมาแล้ว การใช้สื่อจึงควรปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้ คือ^{๒๖}

ก) ขั้นวางแผนเตรียมการใช้สื่อ ข) ขั้นนำสื่อไปใช้ตามแผน ค) ขั้นวัดและประเมินผล การใช้สื่อ

ก. ขั้นวางแผนเตรียมการใช้สื่อการสอน ประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ

๑. เตรียมตัวผู้สอนเอง ให้ปฏิบัติดังนี้

๑) ทำความรู้จักสื่อการเรียนการสอน ในด้านลักษณะองค์ประกอบหน้าที่การทำงาน เนื้อหา เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ถ้าเป็นรูปภาพ แผนภูมิ แผนภาพ ต้องสามารถอธิบายได้ถ้าเป็นภาพยนตร์ต้องเข้าใจเรื่องราวเป็นอย่างดี ถ้าเป็นเครื่องมือต้องรู้จักองค์ประกอบหน้าที่ของส่วนต่างๆ ตลอดจนวิธีใช้

๒) วางแผนการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยพิจารณาร่วมกับระบบการสอนว่าจะใช้สิ่งใด เมื่อไร อย่างไร น่าจะบังเกิดผลดีที่สุด โดยกำหนดขั้นตอนการใช้ไว้ให้ชัดเจน

^{๒๖} คณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา, เอกสารประกอบการสอน เรื่องการใช้สื่อการสอน เล่ม ๑,๒, (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๙), หน้า ๕๓-๕๖.

๒. เตรียมสื่อการเรียนการสอน ให้ปฏิบัติดังนี้

๑) ตรวจสอบสภาพสื่อการเรียนการสอน ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมที่จะนำไปใช้ โดยไม่เกิดปัญหา

๒) เตรียมจำนวนสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

๓) เตรียมสิ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ควบคู่กับสื่อการเรียนการสอนเพื่อความสะดวกคล่องตัวในการใช้และเสริมความเข้าใจ

๔) ทดลองใช้สื่อการเรียนการสอน ตามแนวที่จะนำไปใช้จริง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น

๕) เตรียมจัดลำดับสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้สะดวกต่อการใช้หรือนำออกแสดง

๓. เตรียมผู้เรียนให้ปฏิบัติดังนี้

๑) เตรียมล่วงหน้าก่อนเรียน การใช้สื่อบางประเภทผู้เรียนอาจจำเป็นต้องเตรียมบางสิ่งบางอย่างมาด้วยตนเองหรือเตรียมตัวเองก่อนเรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าเป็นต้น

๒) เตรียมวัสดุ อุปกรณ์บางอย่าง เช่น ต้องเตรียมกระดาษกราฟ เชือก เศษไม้ เศษผ้าหรืออื่นๆ

๓) เตรียมทำบางอย่างล่วงหน้า ซึ่งต้องใช้เวลาในการเตรียมการนาน เช่น เตรียมพร้อมเมล็ดพืชเป็นต้น

๔) เตรียมก่อนทำการสอน การใช้สื่อบางประเภทผู้สอนอาจมีความจำเป็นต้องอธิบายชี้แจงแนะนำหรือแสดงเพื่อให้ผู้เรียนสามารถร่วมกระทำในการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับประเภทและชนิดของสื่อที่ใช้

๕) การดูภาพยนตร์ ผู้สอนจะต้องบอกวัตถุประสงค์ เนื้อหาโดยย่อ จุดสำคัญที่ควรสนใจ ภารกิจที่ต้องกระทำระหว่างดูและหลังจากดูจบจะต้องทำอะไรบ้าง

๖) การใช้กิจกรรมบางอย่าง ผู้สอนต้องแนะนำให้ผู้เรียนทราบกระบวนการว่า จะเริ่มต้นอย่างไรและมีภารกิจอะไรบ้าง เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนจะต้องแนะนำให้เข้าใจก่อน

๗) การใช้เครื่องมือทดลอง ผู้สอนต้องแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักเครื่องมือชี้แจง วิธีใช้การบันทึกข้อมูล ข้อควรระวังเพื่อไม่ให้เกิดอันตราย หรือชำรุดเสียหายตลอดจนการปฏิบัติเมื่อเสร็จการทดลอง

๔. เตรียมสถานที่ให้ปฏิบัติดังนี้

๑) เตรียมสภาพห้องเรียนให้สอดคล้องกับการใช้สื่อ และการประกอบกิจกรรม โดยจัดโต๊ะ เก้าอี้ให้เหมาะสม

๒) ตรวจสอบสภาพความพร้อมด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการใช้สื่อ เช่น การใช้เครื่องฉายภาพ ต้องตรวจสอบอุปกรณ์ปลั๊กไฟ การระบายอากาศ การควบคุมแสงภายในห้องเป็นต้น

ข. ชื่อนำสื่อไปใช้ตามแผน ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ

๑. ใช้สื่อการเรียนการสอนตามแผนที่วางไว้ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนตามวิธีการและเวลาที่กำหนดไว้ สื่อบางชนิดใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน บางชนิดใช้ประกอบคำอธิบายบางชนิดใช้สรุป บางชนิดใช้ในการประเมินผล จึงควรคำนึงถึงเทคนิคการใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

๒. จัดสภาพเพื่อให้การใช้สื่อดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- ๑) การควบคุมชั้นเรียนให้มีระเบียบวินัย
- ๒) พยายามให้ทุกคนมองเห็นชัดเจน
- ๓) ให้เวลาเพื่อทำความเข้าใจพอสมควร
- ๔) คำอธิบายอย่างชัดเจน ใช้คำพูดที่เข้าใจง่าย
- ๕) หยุดบรรยายเมื่อมีเสียงรบกวนจากภายนอก
- ๖) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ
- ๗) ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดโดยการใช้คำถาม
- ๘) ให้โอกาสผู้เรียนซักถามเมื่อมีปัญหาข้อข้องใจ

ค. ขั้นตอนผลและประเมินผลการใช้สื่อ

มีวัตถุประสงค์เพื่อจะทราบผลสัมฤทธิ์ด้านการใช้สื่อ ตามวิธีการที่ผ่านมาว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ได้ผลมากน้อยเพียงใด มีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขบ้าง โดยปฏิบัติดังนี้

๑. พิจารณาว่า ขั้นตอนการใช้เป็นไปตามแผนหรือไม่ ผู้ใช้เป็นผู้ประเมินเองโดยยึดแผนการใช้ที่กำหนดไว้เดิมเป็นหลัก

๒. พิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้ว่ามีอะไรบ้าง หากว่ามีต้องตรวจสอบว่ามาจากสาเหตุใด อาจใช้วิธีสอบถามผู้เรียนหรืออภิปรายร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนก็ได้

๓. พิจารณาด้านความเหมาะสมในการนำสื่อดังกล่าวมาช่วยในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความชัดเจน ความน่าสนใจและความพึงพอใจของผู้สอนและผู้เรียนถามหรือใช้แบบสอบถาม

๔. พิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนเนื่องจากการใช้สื่อดังกล่าวโดยใช้ข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายที่วางไว้

๒.๒.๕ ด้านกิจกรรมการเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนในห้องเรียน อันเป็นกิจกรรมการสอนจริยศึกษาที่นำมาใช้กับหัวข้อคุณธรรมที่เป็นหลักสูตรและแผนการสอนได้กำหนดขึ้น กิจกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญเป็นเบื้องต้น ที่จะให้แนวคิดประสบการณ์ที่มุ่งปลูกฝังให้เกิดกับนักเรียน การพัฒนาโมเดลการพัฒนาผู้เรียนในทางสติปัญญาอารมณ์สังคม และการปรับตนเองเป็นต้น เนื่องจาก

กิจกรรมลักษณะนี้ ครูจะต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ โดยมีหลักการสำคัญในการจัดเตรียมกิจกรรมการสอน จึงมีแนวคิดพื้นฐานดังนี้^{๒๗}

๑. นักเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการเรียนการสอนทุกประการ การดำเนินกิจกรรมทุกอย่างนักเรียนควรเป็นผู้ได้ประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้แต่ละครั้ง

๒. กิจกรรมการสอนจริยศึกษาเป็นกิจกรรมที่สามารถเรียนรู้ สติปัญญา อารมณ์สังคม คุณสมบัติที่สำคัญ และเสริมสร้างเจตคติที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้

๓. กิจกรรมการสอนจริยศึกษาย่อมมีสาระความรู้ให้ข้อคิด เป็นตัวอย่างที่ดีของประสบการณ์และมีความน่าสนใจอยู่เสมอ

กระบวนการในการคิดสร้างกิจกรรมการสอน ได้อาศัยแนวคิดดังกล่าวในการจัดเตรียมกิจกรรมแต่ละประเภท โดยครูต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ในหลายด้านซึ่งประกอบด้วยวุฒิภาวะ ความสนใจ ทฤษฎีทางการศึกษา นวัตกรรมการศึกษาจิตวิทยาการผลิตสื่อการเรียนการสอน ประเภทต่างๆ เป็นต้น เพื่อทำการประเมินผลให้เกิดความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการสอนจริยศึกษาแต่ละครั้ง ครูสามารถพัฒนากิจกรรมได้ตามวิธีการต่อไปนี้

๑. กิจกรรมการสอนต้องมีความชัดเจนและสามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับโน้มน้าของการสอนตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอนที่กำหนดไว้ และอยู่บนพื้นฐานของเนื้อหาคุณธรรมที่นำมาสอน

๒. กิจกรรมการสอนเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนให้นักเรียนฝึกทักษะของการคิด การวิเคราะห์รวมทั้งการเลือกตัดสินใจและทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นอยู่เสมอ

๓. กิจกรรมการสอนต้องมีผลต่อการเรียนรู้ พฤติกรรม ความรู้สึก ความนึกคิด ของนักเรียนในทางที่ดีและมีประโยชน์

๔. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับวัย ประสบการณ์ ชั่วความสนใจระดับวุฒิภาวะและความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน

๕. กิจกรรมการสอนต้องเป็นสื่อกลาง ที่จะนำไปใช้ในการบูรณาการเรื่องของเนื้อหา ประสบการณ์ สิ่งที่เกิดขึ้น ปัญหา และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อให้เกิดความกลมกลืนในการเรียนรู้ต่อสิ่งใหม่ๆ และทันสมัยอยู่เสมอ

๖. กิจกรรมการสอนต้องมีสาระน่าสนใจ สอดแทรกความสนุกสนานเพลิดเพลินได้และประการสำคัญต้องมีส่วนท้าทายให้นักเรียนรู้จักคิด การให้เหตุผลและการแสวงหาคำตอบต่างๆด้วยตนเอง

๗. กิจกรรมการสอนควรสร้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง การปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนที่กำหนดไว้

๘. กิจกรรมการเรียนการสอนควรมีส่วนของการพัฒนา ในเรื่องการทำงานร่วมบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม การดูแลและช่วยเหลือกัน

^{๒๗} กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือปฏิบัติการกิจกรรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การทหารราบ, ๒๕๒๒), หน้า ๑๐-๑๑.

๙. กิจกรรมการสอนไม่มุ่งเน้นการแข่งขันผลการแพ้ชนะมากเกินไปทุกคนควรมีความพอใจและรู้จักการยอมรับพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

๑๐. กิจกรรมการสอนต้องสามารถปรับคุณธรรมซึ่งเป็นรูปธรรมที่ยากยิ่ง ไม่น่าสนใจให้เกิดเป็นรูปธรรมที่แสดงออกได้ เคลื่อนไหว น่าสนใจ และมีส่วนในการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีให้แก่ห้องเรียนได้

๑๑. กิจกรรมการสอนควรมีสื่อการสอนประเภทต่างๆ ให้ตรงกับวิชา และเหมาะสมกับสิ่งที่นำมาใช้สอน กิจกรรมและสื่อการสอนต้องมีส่วนสัมพันธ์และใช้ได้ดีสอดคล้องกันทุกครั้ง

๑๒. กิจกรรมการสอนควรระบุชัดเจนถึงพฤติกรรมที่ผู้เรียนจะสามารถกระทำได้ และสามารถวัดประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ หลังจากการระบวนการเรียนรู้เสร็จสิ้นลง

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการสอน มีมากมายหลายประเภท และสามารถนำมาใช้ในการสอนทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นในขั้นนำการสอน ขั้นกิจกรรมการสอน การอภิปราย การสรุปและประยุกต์ใช้ ขึ้นอยู่กับการคิดและการวางแผนการสอนของครูในแต่ละครั้ง

๒.๒.๖ ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผล เป็นวิธีการขั้นสุดท้ายของการเรียนการสอน เพื่อวัดกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งกำหนดเป็นตัวเลขและนำผลของการวัดกระบวนการเรียนรู้นั้นมาประเมินผล เพื่อปรับปรุงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่นักศึกษาได้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผล แบ่งออกเป็น ๒ ศัพท์ คือ การวัดผล (Measurement) และการประเมินผล (Evaluation) ดังนี้

๑. การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการใช้ข้อมูล โดยอาศัยตัวเลขเป็นเกณฑ์เพื่อชี้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่วัดว่ามีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด

๒. การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการนำเอาค่าที่ได้จากการวัดผลมาตีค่าเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานแล้วจึงตัดสินตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ทวิศักดิ์ จงประดับเกียรติ ได้ให้ความหมายของการวัดผลว่า หมายถึง กระบวนการในการกำหนดตัวเลขแทนปริมาณของสิ่งที่ต้องการวัด หรือคุณลักษณะที่ต้องการวัดอย่างมีกฎเกณฑ์ โดยต้องมีเครื่องมือประกอบการวัดและผลการวัดจะต้องตอบคำถามได้ว่า มีจำนวนมากน้อยเท่าไร (How Much) ส่วนการประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการตัดสินคุณค่าของต่างๆว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยนำผลที่ได้จากการวัดมาพิจารณาตัดสินหรือเทียบเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้^{๒๘}

ปริญญารณ วรศ่อนุดโรจน์ กล่าวว่าความหมายของการวัดผลว่า การวัดผลเป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมาย และเปรียบเทียบ

^{๒๘} ทวิศักดิ์ จงประดับเกียรติ, การวัดผลและประเมินผล, (ครุศาสตร์ : สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘.

ลักษณะความแตกต่างประกฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้นๆ เช่น การวัดความสามารถทางสมองด้านต่างๆ ผลที่ได้จากการวัดผลจะเป็นตัวเลขเป็นการวัดปริมาณ^{๒๙}

ไพศาล หวังพานิช ได้ให้ความหมายว่า การวัดผล ซึ่งเป็นกระบวนการสืบค้นหา รายละเอียดหรือจำนวนปริมาณเกี่ยวกับสมบัติหรือคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจเป็นวัตถุ สิ่งของสภาพต่างๆ หรือของบุคคลโดยอาศัยวิธีการหรือเครื่องมือเป็นหลักในการวัด ส่วนการ ประเมินผลเป็นกระบวนการพิจารณาตัดสิน สรุปเกี่ยวกับสมบัติหรือคุณลักษณะของสิ่งต่างๆ หรือ ของบุคคลโดยใช้ผลที่ได้จากการวัดและอาศัยเกณฑ์ในการตัดสินพิจารณา^{๓๐}

วนิดา เดชตานนท์ ได้ให้ความหมายว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการ กำหนด หรือหาจำนวนปริมาณอันดับแทนคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือแทนพฤติกรรม ความสามารถของบุคคลโดยใช้เครื่องมือช่วยในการวัดผลการวัดจะอยู่ในรูปของตัวเลขหรือคะแนน หรือบรรยายลักษณะสิ่งนั้น ทำให้รู้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งทีวัดว่ามีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด หรือมี ลักษณะอย่างไร กระดานดำยาว ๓ เมตร ๕๐ เซนติเมตร เด็กชายน้อยได้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ ๓๐ คะแนน เด็กหญิงแดงเขียนหนังสือตัวบรรจง^{๓๑} ฯ

สมนึก ภัททิยธนี ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า การวัดผล คือ กระบวนการหา ปริมาณความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการอันสืบเนื่องมาจากการเรียนการสอน โดยใช้ เครื่องมือทางการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งมาวัด ผลจากการวัดจะออกมาเป็นจำนวน คะแนนหรือ สัญลักษณ์หรือข้อมูล ส่วนการประเมินผล หมายถึง กรตัดสินหรือวินิจฉัยสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการ วัดผลโดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง^{๓๒}

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้ความหมายการวัดผลว่า หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการติดตาม ตรวจสอบผลการจัดการเรียนการสอน บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ เพียงใดกล่าวคือ ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งการวัดผลนี้จะต้องยอมรับถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ซึ่งอาจแยก ได้ ๒ ลักษณะ คือ เชื่อว่าคนเราเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน ในเวลาที่เท่ากันและเชื่อว่า คนเราเรียนรู้ได้ เท่ากันในเวลาที่ไม่เท่ากัน

ดังนั้นการวัดผลการศึกษาจะมีบทบาทหรือต้องทำหน้าที่ ๒ ลักษณะด้วยกัน คือ

๑. วัดผลเพื่อประเมินการเรียนรู้ เป็นการวัดผลเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบหรือ พิจารณาผลการเรียน โดยสรุปว่าผู้เรียนแต่ละคนเก่งหรืออ่อน มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด ไว้มากน้อยเพียงใด

^{๒๙} ปริญญาธรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อ เสริมกรุงเทพ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖๖.

^{๓๐} ไพศาล หวังพานิช, การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้, เอกสารประกอบการสัมมนาทาง วิชาการ (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

^{๓๑} วนิดา เดชตานนท์, การประเมินผลการเรียนรู้, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (นครราชสีมา : ภาควิชาทดสอบและ วิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๐), หน้า ๔.

^{๓๒} สมนึก ภัททิยธนี, การวัดผลการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๑), หน้า ๓.

๒. วัดผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการวัดผลเพื่อหาข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อจะได้หาทางแก้ไข หรือซ่อมเสริมข้อบกพร่องเหล่านั้น

ส่วนการประเมินผลนั้น สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความหมายว่า กระบวนการในการตัดสิน ตีราคา สรุป เพื่อพิจารณาความเหมาะสมหรือหาค่าของลักษณะและพฤติกรรม เช่น ผลการเรียน ผลการปฏิบัติงาน โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดที่ได้จากการวัดผลเป็นหลัก และใช้พิจารณาญาณประกอบการพิจารณา การประเมินผลจะต้องมีองค์ประกอบหลัก ๓ ประการดังนี้

๑. ผลการวัด (Measurement) ทำให้ทราบสภาพความจริงของสิ่งที่ประเมินว่ามีปริมาณเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

๒. เกณฑ์ (Criteria) เป็นหลักหรือบรรทัดฐานที่ต้องการหรือกำหนดไว้ เนื่องจากที่จะตัดสินว่าสิ่งใดดีหรือเลว ใช้ได้หรือไม่ได้ ซึ่งจะต้องนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด จึงหมายถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้นเอง

๓. การตัดสินใจ (Decision) เป็นการชี้ขาดหรือสรุปการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติซึ่งได้จากการวัดผลกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าสูงหรือต่ำกว่ากันขนาดไหน ซึ่งต้องอาศัยการตัดสินใจที่ดีและพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ทุกแง่ทุกมุมและกระทำอย่างยุติธรรม โดยอาศัยสภาพและความเหมาะสมต่างๆ ประกอบด้วย

ดังนั้นการวัดและประเมินผลการศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอาภาบุญช่วย ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องการมีการวัดและประเมินผลไว้ดังนี้

๑. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ซึ่งทำให้ครูผู้สอนได้ทราบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างไร จะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

๒. เพื่อผู้เรียนจะได้พัฒนาปรับปรุงด้วยตนเอง

๓. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานในสถานศึกษา ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตรแผนการสอน แนวทางดำเนินงานว่าประสบปัญหาอะไร จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

๔. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น ผลการศึกษา เมื่อสำเร็จตามหลักสูตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและศึกษาต่อ

๕. เป็นหลักฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อจะได้วางแผนดำเนินงานต่อไป

๖. เพื่อได้ข้อมูลมาประชาสัมพันธ์ ในด้านการเรียนการสอนของโรงเรียน

จากความหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการวัดผลประเมินผลการศึกษา เป็นงานที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญ และการวัดผลประเมินผลนี้มุ่งที่จะวัดผลประเมินผล การเรียนของผู้เรียน ว่าผ่านจุดประสงค์มากน้อยเพียงใดและเป็นการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียน การสอนของครูให้ดีขึ้น โดยดูจากความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ

ก. การวัดผลประเมินผลการศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายคือ

๑. วัดผลเพื่อค้นและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียน หมายถึง การวัดผลเพื่อดูว่า นักเรียนบกพร่องหรือไม่เข้าใจในเรื่องใด อย่างไร

๒. วัดผลเพื่อวินิจฉัย (Diagnosis) หมายถึง การวัดผลเพื่อค้นหาจุดบกพร่อง ของนักเรียนว่ามีปัญหาหรือไม่เกิดการเรียนรู้ตรงจุดใด เพื่อหาทางช่วยเหลือ

๓. การวัดผลเพื่อจัดอันดับหรือจัดตำแหน่ง (Placement) หมายถึง การวัดผลเพื่อจัดอันดับความสามารถของนักเรียนในกลุ่มเดียวกันว่าใครเก่งกว่า ใครควรได้อันดับที่ ๑, ๒, ๓, หรือการ ได้เกรด A, B, C, ใครสอบได้-สอบตก หรือสอบผ่าน ไม่ผ่าน เป็นต้น

๔. วัดผลเพื่อเปรียบเทียบหรือทราบพัฒนาการของนักเรียน (Assessment) หมายถึง ผลการวัดเพื่อเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนว่าเจริญงอกงามขึ้นมากกว่าเดิมหรือมากน้อยเพียงใด

๕. วัดผลเพื่อพยากรณ์ (Prediction) หมายถึง การวัดผลเพื่อนำผลที่ได้ไปคาดคะเนหรือทำนายเหตุการณ์ในอนาคต

๖. วัดผลเพื่อประเมิน (Evaluation) หมายถึง การวัดเพื่อนำผลที่ได้มาตัดสินหรือสรุปคุณภาพของการจัดการศึกษาว่ามีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำ หลักสูตรเหมาะสมหรือควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร รวมทั้งนำไปวิเคราะห์ผลบางอย่าง

ข. หลักการการวัดและประเมินผลการศึกษา

ในการดำเนินการวัดและประเมินผลให้เกิดคุณภาพและสามารถนำผลไปใช้ได้ตามหน้าที่อย่างมั่นใจต้องมีหลักการคือ

๑. วัดและประเมินผลสอดคล้องกับความเป็นจริง (Relevance) เพื่อป้องกันการวิพากษ์วิจารณ์ ผลการวัดและประเมินผลในรูปแบบต่างๆ เช่น ไม่เห็นจริงเลย ไม่น่าเชื่อถือเลย น่าสงสัย จึงควรยึดหลักการคือ

๑) ต้องสอดคล้องวัตถุประสงค์ โดยเฉพะอย่างยิ่งตามวัตถุประสงค์ของการวัดและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้นจึงต้องเริ่มต้นด้วยความชัดเจนว่าต้องการวัดอะไร มีลักษณะอย่างไร เพื่อให้การวัดและการประเมินผลสามารถดำเนินการได้ตรงตามจุด ตรงเป้าหมายอย่างครบถ้วน

๒) ต้องสอดคล้องกับหลักสูตร ไม่เกินวัยหรือระดับของผู้เรียนหรือออกนอกขอบข่ายเนื้อหาวิชา

๓) ต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งวัดและประเมินในสิ่งที่ใกล้ตัว ทั้งนี้ควรมุ่งเน้นกับสภาพชีวิตในท้องถิ่นในสังคมให้มากที่สุด

๒. วัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นธรรมแก่ผู้เรียนมากที่สุด ผู้สอนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดกำหนดสิ่งที่วัด ประเภทของเครื่องมือและวิธีการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความยุติธรรมเสมอภาคกัน คือ ต้องดำเนินการวัดภายใต้สถานการณ์เดียวกันด้วยเงื่อนไขต่างๆ เหมือนกัน

๓. วัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่ดีมีคุณภาพซึ่งประกอบด้วย

๑) ความเที่ยงตรง (Validity) คือจะต้องวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมได้จริง (Construct Validity) วัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้จริง (Content Validity)

๒) ความเชื่อมั่น (Reliability) ต้องสะท้อนศักยภาพหรือความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้มากที่สุด

๓) ความเป็นปรนัย (Objectivity) คือ มีความชัดเจน สื่อความหมายให้เข้าใจได้ตรงกันไม่ว่าคนหรือกาล

๔) การจำแนก (Discriminations) คือ ต้องสามารถจำแนกหรือแยกผู้เรียนได้ถูกต้องตาม

๕) ระดับความยาก (Difficulty) คือ จะต้องมีความยากง่ายปานกลาง ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไประดับความสามารถและคะแนนที่ได้ก็จะแตกต่างกันตามระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน

ค. ประโยชน์ของการวัดผลประเมินผล

กระบวนการวัดผลประเมินผลต้องอาศัยงบประมาณ เวลา แรงกาย และพลังความคิดทั้งในส่วนของผู้สอนและนักเรียนในฐานะผู้ถูกวัดแล้ว ประโยชน์ที่พึงได้จากการดำเนินงานจะคุ้มค่าเพียงใด ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงประโยชน์ คือ

๑. ประโยชน์ต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนทราบว่าตนเองถนัดด้านใด ความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด และช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนและเข้าใจบทเรียนเพิ่มขึ้น

๒. ประโยชน์ต่อครู ทำให้ครูทราบข้อมูลเพื่อเตรียมการเรียนการสอน รู้จักนักเรียนในด้านต่างๆ และรายงานผลการศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

๓. ประโยชน์ต่อฝ่ายแนะแนว เพื่อจะนำผลไปประกอบการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและแนะแนวทางในการเรียนต่อนักเรียนได้

๔. ประโยชน์ต่อฝ่ายบริหาร เพื่อนำผลไปใช้ในการวางแผนการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับ บุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์ อย่างมีกฎเกณฑ์เป็นขั้นตอนและมีระเบียบแบบแผน มีเครื่องมือเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แทนปริมาณ หรือคุณภาพของลักษณะที่จะวัดสรุปด้านการใช้สื่อในการเล่าเรียน เมื่อผู้สอนนำสื่อมาใช้ประกอบการสอนเรียกว่า “สื่อการสอน” และเมื่อนำมาให้ผู้เรียนใช้เรียกว่า “สื่อการเรียนรู้” โดยเรียกรวมกันว่า “สื่อการเรียนการสอน” หรืออาจเรียกสั้นๆว่า “สื่อการสอน” หมายถึงสิ่งใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิดีโอ โทรทัศน์ วิทยุ ทัศนูปกรณ์ ภาพยนตร์ วัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้เทคโนโลยีการศึกษาเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางทำให้การสอนส่งไปถึงผู้เรียน สื่อการสอนถือว่าเป็นบทบาทมากในการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินการไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ในการใช้สื่อการเรียนนั้นผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อเลือกสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอนและสามารถจัดประสบการณ์การ

๒.๓. ประวัติความเป็นมา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่จัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร กองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานหลักที่กำกับดูแลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จึงได้จัดทำ แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรโรงเรียนขั้นพื้นฐาน และการบริหารหลักสูตรให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาโดยให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา และบาลีสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดกล่าวคือ ภายหลังจากการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ และพ.ศ. ๑๔๘๙ ตามลำดับ ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้มีการจัดแผนกมัธยมขึ้นมาเรียกว่า โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลีนักธรรม และความรู้ชั้นมัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษานี้ได้แพร่ขยายออกไปต่างจังหวัดหลายแห่ง ซึ่งมีพระภิกษุและสามเณรได้เข้ามาศึกษากันมากขึ้นทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษา จึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่าโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด โดยมติคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ออกระเบียบกระทรวง ให้โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดนี้ เปิดทำการสอนสมทบในชั้นตัวประโยค คือ ชั้นประถมปีที่ ๖ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ได้ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมาและเมื่อสอบได้ก็จะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระภิกษุสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่างๆอย่างกว้างขวางจนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษาดูธรรมและบาลีจะถูกเลอะเลือนไป เพราะพระภิกษุสามเณรต่างพากันมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไป ซึ่งเป็นเหตุต้องให้ละทิ้งการศึกษาดูธรรมและบาลีแต่ทางคณะสงฆ์ได้พิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาทางโลกอยู่ ดังนั้นแม่กองบาลีสนามหลวง พระธรรมปัญญาบดี (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ฟั่น ชุตินฺธโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่ ซึ่งมีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่าบาลีสามัญศึกษา และปริทัศน์ศึกษา และได้มีการประกาศใช้ เมื่อพ.ศ. ๒๕๐๗ พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัดเสีย และกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่ แต่การณ้ประภูตต่อมาว่าการตั้งสำนักเรียนตามแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีใหม่นี้มีน้อย สาเหตุที่มีพระภิกษุสามเณรนิยมเรียนน้อย เพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียน โดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้นนักเรียนโรงเรียนดังกล่าว จึงได้พากันเข้าชื้อกัน

เป็นนักเรียนโรงเรียนราชภัฏของวัด ซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ สมัยสมเด็จพระปิยะมหาราช เข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่มาก ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในช่วงระยะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก

ขณะเดียวกันได้มีผู้แทนราษฎรได้ยื่นเรื่องราวขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาถึงความเห็นร่วมกันว่า จะตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยให้เรียนทั้งวิชาธรรม และวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยไม่มีการสอบสมทบ แต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง และโดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องอนุมัติไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้ในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรจะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบดำรงอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะสามารถดำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเอง และบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ในระยะเริ่มแรกมีเจ้าอาวาส ๕๑ แห่ง รายงานเสนอจัดตั้งต่อกรมการศาสนา ปัจจุบันการศึกษาระบายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ปีการศึกษา ๒๕๔๔ ได้มีโรงเรียน ๔๐๑ โรง ซึ่งมีนักเรียนจำนวน ๗๒,๓๙๖ รูป^{๓๓}

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับ มิได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไว้เป็นส่วนเฉพาะต่างหากจากการศึกษาของประชาชน ดังนั้นการศึกษาของคณะสงฆ์จึงควรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแห่งชาติและใช้หลักการในการจัดตามแนวทางการจัดการศึกษาที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ ให้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และปรับปรุงใหม่เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๓๕ การศึกษาแบบนี้เป็นการศึกษาแบบประยุกต์หรือเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งทางการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์โดยมีวัตถุประสงค์คือฝ่ายศาสนจักรจะได้ศาสนทายาทที่ดีมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และฝ่ายบ้านเมือง

^{๓๓} มาณพ พลไพรินทร์, หลักการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๕), หน้า ๓.

เมื่อพระภิกษุสามเณรได้ลาสิกขาแล้วก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้หรือเข้ารับราชการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไป ปัจจุบันนี้ การศึกษาประเภทนี้ได้กระจายอยู่จังหวัดต่างๆทั่วประเทศ

หลังจากนั้นทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีการศึกษาวิจัยและติดตามการใช้หลักสูตรโรงเรียนชั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ จึงเกิดการทบทวนการใช้หลักสูตรโรงเรียนชั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ และนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นภาพรวมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความชัดเจนมากขึ้นสำหรับโรงเรียนทุกแห่งใช้เป็นกรอบทิศทางในการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดไว้ในแต่ละระดับ ปรับหลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร เพื่อให้มีความชัดเจน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปิดโอกาสให้โรงเรียนเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น มีการปรับกระบวนการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ เอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาศึกษาให้มีการสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และความชัดเจนต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ

ในสังคมไทยนั้น การบวชเณรและบวชพระซึ่งเป็นทางเลือกในการแสวงหาโอกาสทางการศึกษาและเป็นการไต่เต้าในทางที่ดีสำหรับอาชีพของคนจนในชนบทเป็นจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาต่อ และประเพณีการบวชเรียนซึ่งมีความหมายว่า บวชคู่กับเรียน หรือที่บวชจุดประสงค์เพื่อจะเรียน^{๓๔}

การศึกษาของพระสงฆ์สามเณร ถูกแยกออกจากระบบการจัดการศึกษาสำหรับประชาชน โดยจัดให้อยู่ในความดูแลของกรมการศาสนาและมหาเถรสมาคม ด้วยเหตุที่ผู้เรียนอยู่ในเพศ "ภิกษุภาวะ" แม้จะเป็นหลักสูตรเดียวกับการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป เช่น หลักสูตรพระปริยัติธรรมศึกษา แผนกสามัญศึกษาก็ตามเป็นต้น โครงการสร้างการบริหารการศึกษาเช่นนี้จึงก่อให้เกิดปัญหาทางการศึกษาของคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ เนื่องจากการจัดการศึกษามีใช้ภาระหน้าที่หลักของกรมการศาสนาและมหาเถรสมาคมเหมือนเช่นกรมอื่นๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ หากพิจารณาโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นความแตกต่างระหว่างการจัดการศึกษาของฆราวาสและการศึกษาของสงฆ์อย่างชัดเจน เพราะในหน่วยงานระดับกรม ๑๔ หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาจำแนกตามระดับอย่างชัดเจน ๗ หน่วยงาน และเน้นเฉพาะการศึกษาของฆราวาส^{๓๕}

^{๓๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), การศึกษาของคณะสงฆ์ : ปัญหาที่รอทางออก, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

^{๓๕} สมปอง มากแจ้ง, รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒), หน้า ๒๓๙.

การศึกษาของสงฆ์ หมายถึง สิ่งที่พระภิกษุสามเณรต้องศึกษาเล่าเรียนทำความเข้าใจ ส่วนคณะสงฆ์ หมายถึง บรรดาพระภิกษุที่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์การศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่จัดไว้เฉพาะให้แก่พระภิกษุสามเณร โดยคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นทางการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนา ได้แก่การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อป้องกันมิให้เปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก ซึ่งปัจจุบันประกอบด้วยการศึกษาหลักสูตรต่างๆดังต่อไปนี้คือ

๑. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมมี ๓ ระดับ ได้แก่ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก

๒. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลีมี ๘ ระดับ ได้แก่ ประโยค ๑-๒ และเปรียญธรรม ๓-๔-๕-๖-๗-๘-๙

๓. หลักสูตรปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ได้แก่ พุทธศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๔. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาทั้งตอนต้น และตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรทั้ง ๔ ประเภทสามารถจำแนกได้เป็น ๒ กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มหลักสูตรที่ศึกษาเฉพาะวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จัดเป็น การศึกษาปริยัติธรรม กลุ่มที่ ๒ เป็นหลักสูตรที่ศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนารวมกับวิชาสามัญอื่นๆ ได้แก่ หลักสูตรมหาวิทยาลัยสงฆ์และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จัดเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมประยุกต์^{๓๖}

เมื่อพิจารณาเป็นส่วนใหญ่ ๒ ส่วน คือ คັນถุระ ๑ วิปัสสนาธุระ ๑ คันถุระนั้นเน้นในการเรียนเป็นหลัก เริ่มต้นด้วยในการเรียนภาษาบาลี และแปลพระไตรปิฎก พยายามให้อ่านออกแปลได้ค้นคว้าให้แตกฉาน ส่วนวิปัสสนาธุระนั้น ซึ่งเป็นทฤษฎีโดยตรงจะเน้นในการปฏิบัติกรรมฐาน ทำให้ใจสะอาดสงบปราศจากกิเลสทั้งปวงได้^{๓๗}

^{๓๖} สมปอง มากแจ้ง, รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒), หน้า ๒-๔.

^{๓๗} กองบาลีสนามหลวง, เรื่องสอบบาลีสนามหลวงแผนกบาลี, ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๐. ๑๑ เล่ม. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา. ๒๕๔๐-๒๕๕๐), หน้า ๕.

๒.๓.๑ ความเป็นมาของโรงเรียน วัดเจดีย์งามปริยัติวิทยา แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนวัดเจดีย์งามปริยัติวิทยา พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาได้รับการอนุมัติ การสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ตามใบอนุญาตตอนปลาย จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ตามใบอนุญาตเลขที่ ๓๒/๒๕๓๗ มีจุดประสงค์เพื่อมุ่งหวังให้การอนุเคราะห์ และส่งเสริมการศึกษา แบบให้เปล่าแก่เยาวชนได้เข้ามา บวชเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น เพื่อการพัฒนาบุคลากรของชาติ ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมและคุณภาพ ให้เป็นผู้มีความรู้ทันโลกทันธรรม และทันเหตุการณ์ สามารถ ประยุกต์หัวข้อธรรมแล้วนำไปอธิบายอบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนผู้สนใจ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันให้อยู่ร่วมกับสังคมอย่างเป็นปกติสุข หากไม่ศึกษาเล่าเรียนไป ก็จะได้เป็นศาสนทายาท ที่ดีของพระพุทธศาสนา เป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่งด้วยในปี พ.ศ.๒๕๕๓ นี้ ทางโรงเรียนวัดเจดีย์งามปริยัติวิทยา ร่วมกับทางวัดเจดีย์งาม ได้จัดให้มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดู ร้อนเพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาช่วงปิด ภาคเรียน ได้เข้ามาฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมเป็นเวลา ๑๕ จริยธรรมเป็นเวลา ๑๕ วัน พร้อมกันนั้น หากไม่ลาสิกขาก็สามารถเข้ามาศึกษาทั้งแผนกนักธรรม บาลี และแผนกสามัญศึกษา (มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖) และได้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการพัฒนาคุณธรรม คือ ศึกษาทางด้านพระธรรม โดยเน้นคุณธรรมควบคู่ไปกับชาวโลกได้ และรู้ทันทั้งคดียุทธธรรมคือ คุณธรรมต่างๆ เช่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักกาลเทศะขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม สิ่ง ที่ควร สิ่งที่ดี ฯลฯ ที่บรรพบุรุษได้รังสรรค์เอาไว้ อันก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อชีวิตของตน สังคม ประเทศชาติ และโลก ปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ยาเสพติดก็จะหมดสิ้นไปได้อย่างเด็ดขาดซึ่งตรงกับ ปรัชญาของพระราชบัญญัติการศึกษาที่ให้ไว้ ว่าการศึกษาแผนใหม่จะต้องพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

๒.๓.๒ ความเป็นมาของโรงเรียนฝางธรรมศึกษาวัดศรีบุญเรือง แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนฝางธรรมศึกษา ตั้งอยู่เลขที่ ๑ หมู่ ๗ วัดศรีบุญเรือง บ้านสองแคว ตำบลสันทราย อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ เดิมเป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดกองศาสนศึกษากรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ โดยเมื่อก่อนเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลีอย่างเดียว เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทางคณะกรรมการโรงเรียนโดยมีพระครูธรรมทินเป็นประธานได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในท้องถิ่นชนบท จึงได้ทำเรื่องขออนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ประจำอำเภอยุขึ้นเป็นครั้งแรก

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ กรมการศาสนาได้อนุมัติให้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญขึ้น โดยได้เปลี่ยนชื่อสำนักเรียนนักรธรรม-บาลีวัดศรีบุญเรือง เป็นโรงเรียนฝางธรรมศึกษา และในขณะเดียวกันทางโรงเรียนก็ยังดำเนินการเรียนการสอนนักรธรรม-บาลี ควบคู่กันไปกับวิชาการทางโลก มีการเปิดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๖ มีนักเรียนรุ่นแรกจำนวน ๔๗ รูป และในปีการศึกษานี้โรงเรียนได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๗/๒๕๓๖ พร้อมกับได้รับเงินอุดหนุนประจำปีจากกรมการศาสนา อาคารเรียนในสมัยนั้นเป็นลักษณะชั่วคราวคือ อาศัยศาลาวัดศรีบุญเรืองเป็นสถานที่ทำการเรียนการสอน ต่อมาปี๒๕๓๗ พระครูธรรมทิน (ผู้จัดการ) ได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารเรียนแบบถาวรขึ้นจำนวน ๑ หลังสูง ๔ ชั้น เสร็จสมบูรณ์และใช้การได้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙

ปัจจุบันนี้ทางโรงเรียนฝางธรรมศึกษามีอาคารเรียนที่เป็นสัดส่วนและถาวรมีบุคลากรที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน จึงได้มีการขยายห้องเรียนเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปีเดียวกัน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โรงเรียนฝางธรรมศึกษาได้ขยายอาคารไปอีกหนึ่งหลังสูงจำนวน ๓ ชั้นเพื่อใช้เป็นอาคารห้องสมุด อาคารสำนักงาน และห้องประชุม เป็นการรองรับความเจริญทางด้านการศึกษาในอนาคต

ปัจจุบันโรงเรียนมีจำนวนอาคารเรียนมี ๔ หลัง เป็นอาคารคอนกรีต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หลังที่ ๑ ขนาด ๔ ชั้น ใช้เป็นห้องพักครู-ห้องเรียน ห้องพยาบาล

หลังที่ ๒ ขนาด ๒ ชั้น ชั้นที่หนึ่งเป็นห้องน้ำ ชั้นที่สองเป็นห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

หลังที่ ๓ ขนาด ๓ ชั้น เป็นห้องสมุด ห้องพักครู ห้องอาจารย์ใหญ่และห้องคอมพิวเตอร์

หลังที่ ๔ ขนาด ๓ ชั้น ชั้นที่หนึ่งเป็นห้องพักครู ชั้นที่สองเป็น ห้องวิชาการ ชั้นที่สามเป็นห้องเรียน

ปัจจุบันโรงเรียน อยู่สังกัดกองพระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียนฝางธรรมศึกษาเป็นศูนย์กลางการศึกษาด้านพระปริยัติธรรม เป็นศูนย์พุทธศาสนาวินัยปฏิบัติ และเป็นศูนย์เผยแพร่จัดอบรมทางด้านศาสนา วัฒนธรรมโรงเรียนมีผลงานดีเด่นด้านพัฒนาสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้รับมอบเกียรติบัตร ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕

๒.๓.๓ ความเป็นมาของโรงเรียนวัดพระบาทอุดม แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนวัดพระบาทอุดม ตั้งอยู่ที่วัดพระบาทอุดม (น้ำบ่อขาววา) เลขที่ ๔๕๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลเวียง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนสำหรับพระภิกษุสามเณร โดยใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยอาศัยอาคารเรียนชั่วคราว ซึ่งเป็นศาลาบาตร ของวัดพระบาทอุดม เป็นห้องเรียน ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนจากกรมการศาสนา เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๖ โดยมีพระใบฎีกาแก้ว หนตจิตโต เจ้าอาวาสวัดพระบาทอุดม และเป็นเจ้าคณะตำบลเวียงเขต ๑ ในสมัยนั้นเป็นผู้จัดการ และมีพระมหาบุญเลิศ ธรรมกาโม เจ้าอาวาสวัดเจติยงาม เป็นครูใหญ่

เริ่มทำการสอนครั้งแรกในวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ มีครูทำการสอนจำนวน ๘ รูป/คน โดยเป็นครูบรรพชิต จำนวน ๔ รูป ครูฆราวาส จำนวน ๔ คน ในชั้นแรกมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๗๕ รูป แบ่งเป็น ๒ ห้องเรียน เปิดทำการสอนเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๕.๓๐ น. วิชาที่เปิดสอน สอนตามหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีหนึ่งแบ่งเป็น ๒ ภาคเรียน ภาคเรียนละ ๒๐ สัปดาห์ หยุดเรียนวันพระ - วันอาทิตย์ และวันนักขัตฤกษ์

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ เริ่มสร้างอาคารเรียน โดยอาศัยงบประมาณจากกรมการศาสนาและการบริจาคของประชาชนทั่วไป

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ อาคารเรียนแล้วเสร็จ เป็นอาคาร ๒ ชั้น ๗ ห้องเรียน สิ้นงบประมาณ ๒,๘๕๔,๖๘๗ บาท

๒.๔ การบริหารงานด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒.๔.๑ หลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้มีเนื้อหาสาระทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมือง ซึ่งมีนักการศึกษาได้อธิบาย และให้ความหมายของหลักสูตร ดังนี้

๑. ความหมายของหลักสูตร

ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความแตกต่างกันไป ตั้งแต่ความหมายที่แคบสุดจนถึงกว้างสุด ซึ่งสามารถจำแนกความคิดเห็นของนักศึกษาที่ได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตรแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้ คือ^{๓๘}

^{๓๘}ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา, การพัฒนาหลักสูตร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ, ๒๕๔๐), หน้า ๓-๔.

๑. หลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์การเรียนรู้ นักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าการหลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์เรียนนั้น มองหลักสูตรที่เป็นเอกสารหรือโครงการของการศึกษาที่สถาบันการศึกษาได้วางแผนไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ หลักสูตรตามความหมายนี้ หมายถึง แผนการเรียนหรือวิชาต่างๆ ที่กำหนดให้เรียนรวมทั้งเนื้อหาวิชาต่างๆ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มนี้ ไม่รวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้หรือการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง

๒. หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์เรียนของผู้เรียน ที่สถาบันการศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล

รุจิรัฐ ภูสาระ ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง แผนการเรียนซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายและจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและจัดการเนื้อหา รวมถึงแบบของการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ และท้ายสุดจะต้องมีการประเมินผลของการเรียน^{๓๙}

๒. ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาในทุกระดับ เนื่องจากหลักสูตรเป็นข้อกำหนดและแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวัง หลักสูตรจึงเป็นเป็นเครื่องชี้ให้เห็นภาพของสังคมในอนาคต มีหน่วยงานและนักวิชาการนักการศึกษาให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรไว้ดังนี้ คือ^{๔๐}

๑. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๔๔ สารระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

๒. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

๔. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

๕. นิเทศการใช้หลักสูตร

^{๓๙} รุจิรัฐ ภูสาระ, การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๔.

^{๔๐} กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงฯ, ๒๕๔๖), หน้า ๓๔.

๖. ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

๗. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

อึ้ง บัตรี ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญ เพราะหลักสูตรเป็นส่วนกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีรายละเอียดที่บ่งชี้ว่าผู้เรียนควรเรียนรู้อะไร มีเนื้อหาสาระมากน้อยเพียงไร ควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในด้านใดและควรมีพัฒนาการทั้งในส่วนของร่างกายจิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างไร^{๔๑}

ปฏล นันทวงศ์ และไพโรจน์ ดวงวิเศษ สรุปความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นเอกสารที่กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายต้องยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพตามที่พึงประสงค์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ^{๔๒}

สมิตร คุณานุการ ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีความสำคัญเพราะเป็นเครื่องชี้นำทางหรือเป็นบทบัญญัติของรัฐในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา และควบคุมการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา^{๔๓}

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล, ปราณี สังขะตวรรณ์ และ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ กล่าวว่า หลักสูตรของสถานศึกษาจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยงานและภารกิจที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการ ดังนี้^{๔๔}

๑. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ภารกิจที่ผู้บริหารและครูผู้สอนตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการ เพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีดังนี้

๑) สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรของสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

๒) ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔

๓) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบ และให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา

๔) จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ

^{๔๑} อึ้ง บัตรี, **ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา**, (กรุงเทพมหานคร : เอรวิณการพิมพ์, ๒๕๓๒), หน้า ๖-๗.

^{๔๒} ปฏล นันทวงศ์ และ ไพโรจน์ ดวงวิเศษ, **หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน**, (สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๔๓), หน้า ๙.

^{๔๓} สมิตร คุณานุการ, **หลักสูตรและการสอน** (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๑๙๙- ๒๐๐.

^{๔๔} ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล, ปราณี สังขะตวรรณ์ และ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ, **หลักสูตรสถานศึกษาชุดฝึกอบรมครู : ประมวลสาระ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๔๕), หน้า ๒๗-๓๐.

- ๕) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา
- ๖) พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถ นำความรู้ไปใช้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

๒. การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา และคณะกรรมการระดับกลุ่มวิชา จะต้องดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาดังต่อไปนี้

๑) ศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรว่า กำหนดสาระของท้องถิ่นไว้อย่างไร และมีความสอดคล้องสัมพันธ์และสมดุลอย่างไร

๒) วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทั้งองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

๓) ศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นความต้องการของชุมชนและสังคม

๔) ปรับปรุงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ต้องจัด ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

๕) ตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้เพิ่มกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และหลักสูตรมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๖) วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิต ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

๗) พัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกจากนี้ ครูควรดำเนินการเพื่อให้การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาสมบูรณ์อีก ๒ ประการคือ กำหนดสื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล

๓. การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร หรือวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีภารกิจที่ต้องดำเนินการ ๓ ส่วน คือ

๑) การบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การสอนซ่อมเสริม การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นต้น

๒) การบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การวางแผนให้ครูทุกคนสามารถแนะแนวผู้เรียนได้ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพและปัญหาอื่นๆ เป็นต้น

๓) การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน เช่น การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ภายในและนอกสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

๔. การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตร การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรให้เป็นไปตามภารกิจที่สอง หรือจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาและภารกิจที่สาม หรือการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษากำหนดไว้

๕. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล แยกออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๑) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ภายในสถานศึกษา

๒) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ จากภายนอกสถานศึกษา

๖. การสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จะต้องรวบรวม ข้อมูลผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาสรุปและเขียนรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้เกี่ยวข้อง และนำผลการรายงานมาเผยแพร่ให้ชุมชนหรือสาธารณชนได้รับทราบ

๗. การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งหมด จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในปีต่อไป

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นี้ จัดทำขึ้นสำหรับ ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มี คุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกัน ทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้

หลักสูตรแกนกลาง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีหลักการสำคัญ ดังนี้ คือ^{๔๕}

๑. เป็นหลักสูตรเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาพระภิกษุสามเณรให้เป็นศาสนทายาทที่ดี

๒. เป็นหลักสูตรเพื่อพระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

๓. เป็นหลักสูตรที่สนองการกระจายอำนาจให้สถาบันพระพุทธศาสนามีส่วนช่วยในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา

๔. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

๕. เป็นหลักสูตรที่เน้นพระภิกษุสามเณรเป็นสำคัญ

๖. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยสำหรับพระภิกษุสามเณร สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ได้

^{๔๕}หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐),

จุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง เพื่อมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพและเปิดโอกาสผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคลดังนี้ คือ^{๔๖}

๑. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง

๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธีการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๓. เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อ समाชีพทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตนและหมู่คณะ มานะ พากเพียร ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

๔. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมายและกติกาของสังคม รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ตลอดทั้งเสริมสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมในสังคม

๕. เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี และเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล

๖. เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุงการดำเนินชีวิตทั้งส่วนตนและส่วนครอบครัว รวมทั้งการฝึกงานและฝึกการศึกษาเพิ่มเติม

๗. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจและจักส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน

๘. เพื่อให้รักและมีความผูกพันกับท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

๙. เพื่อปลูกฝังให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความเลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ร่วมกัน อารงรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติ

๑๐. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีของมนุษยชาติในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้^{๔๗}

๑. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยน

^{๔๖} สุวัฒน์ มุทเมธธ, หลักสูตรการเรียนการสอนปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๑๕๑-๑๕๒.

^{๔๗} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๕.

ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคมรวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรเป็นการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการวางแผน การดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงาน, รับผิดชอบงานการบริหารหลักสูตรและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญ ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จัดทำแผนงาน, โครงการมีการแบ่งโครงสร้างการบริหารหลักสูตรเป็นฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนปฏิบัติได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติ มีคู่มือการบริหารหลักสูตรที่มาจากคณะกรรมการหลายฝ่าย เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้เปิดโอกาสให้บุคลากรนำเสนอความคิดเห็น และกำหนดแนวทางในการบริหารหลักสูตรมีการประชุมชี้แจงเรื่องการจัดทำหลักสูตรเพื่อชี้้นำในการดำเนินงานก็เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

๒.๔.๒ การเรียนการสอน

การเรียนการสอน หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายของหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียน จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่างๆ อันสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ซึ่งหลักจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

สุบิน จันทะนันท์ กล่าวว่า การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนทำร่วมกัน ถ้าจะแยกเป็น ๒ ส่วนคือ การเรียนคือกิจกรรมที่นักเรียนทำ และการสอน คือกิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองอย่างนี้ทำไปพร้อมๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่า การเรียนการสอน^{๔๘}

๑. กระบวนการจัดการเรียนการสอน

จากหลักการการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ ระบุว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๒๔ กำหนดให้โรงเรียนดำเนินการดังนี้^{๔๙}

๑. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

๒. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

๓. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

๔. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา

๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศแวดล้อมสื่อการสอนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

^{๔๘}สุบิน จันทะนันท์, “การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาสุรินทร์”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๓),

^{๔๙}กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงฯ ๒๕๔๖),

๖. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกัน บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง หลักในการ จัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีรายละเอียดในการ จัดการเรียนการสอนดังนี้^{๕๐}

๑. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้อำนาจให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้อำนาจส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและการพัฒนาทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

๒. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่นำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็น สำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการเรียนรู้ตาม ตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับฝึกฝนพัฒนาเพราะจะ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถ เลือกใช้ในการจัด กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกวิธีใช้สอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

๔. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและ ผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

๔.๑ บทบาทของผู้เรียน

๑) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการ จัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

^{๕๐} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๐-๒๗.

๒) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะ กระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๓) ออกแบบจัดการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง บุคคลและพัฒนาการสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

๔) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

๕) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

๖) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เหมาะสมกับกับ ธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาของผู้เรียน

๗) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้ง ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

๔.๒ บทบาทของผู้เรียน

๑) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

๒) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความ รู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ลงมือปฏิบัติจริง

ระดับการเรียนการสอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น ๒ ระดับ ดังนี้^{๕๑}

๑. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดวิจารณ์ แสวงหา ค้นคว้า และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทยตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

๒. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

^{๕๑}หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐) หน้า ๒๑.

มาตรฐานการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าไม้แดง แผนกสามัญศึกษา จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

๑. ภาษาไทย
๒. คณิตศาสตร์
๓. วิทยาศาสตร์
๔. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
๕. สุขศึกษาและพลศึกษา
๖. ศิลปะ
๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
๘. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับจังหวัดและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด โรงเรียนจึงได้กำหนดตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

๑. ภาษาไทย

ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมการใช้ภาษา เพื่อ การสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทยและภูมิใจในภาษาประจำชาติ

๒. คณิตศาสตร์

การนำความรู้ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต และศึกษาต่อ การมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

๓. วิทยาศาสตร์

การนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์

๔. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย

๕. สุขศึกษาและพลศึกษา

ความรู้ ทักษะและเจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยของตนเองและผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพอย่างถูกต้องและทักษะในการดำเนินชีวิต

๖. ศิลปะ

ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพ และการเห็นคุณค่าทางศิลปะ

๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงาน การจัดการ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้เทคโนโลยี

๘. ภาษาต่างประเทศ

ความรู้ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด มาตรฐานการเรียนรู้ใน ๘ กลุ่ม ดังต่อไปนี้ คือ^{๕๒}

๑. ภาษาไทย

๑) การอ่าน ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

๒) การเขียน ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวใน รูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การฟัง การดู และการพูด สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกใน โอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

๔) หลักการใช้ภาษาไทย เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษา ภาษาไทยไว้ เป็นสมบัติของชาติ

๕) วรรณคดีและวรรณกรรม เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

^{๕๒} หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, หน้า ๑๐-๑๖.

๒. คณิตศาสตร์

๑) จำนวนและการดำเนินการ เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง

๒) เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่าง ๆ และใช้การดำเนินการในการแก้ปัญหา

๓) ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหา

๔) เข้าใจระบบจำนวนและนำเสนอสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้

๒.๑ การวัด

๑) เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด

๒) แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัด

๒.๓ เรขาคณิต

๑) อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ

๒) ใช้การนึกภาพ (visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ (spatial reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (Geometric Model) ในการแก้ปัญหา

๒.๔ พีชคณิต

๑) เข้าใจและวิเคราะห์แบบรูป (pattern) ความสัมพันธ์ และฟังก์ชัน

๒) ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematical model) อื่นๆ แทนสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหา

๒.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

๑) เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

๒) ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้

อย่างสมเหตุสมผล

๓) ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

๒.๖ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

๑) มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๓. วิทยาศาสตร์

๓.๑ สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

๑) เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

๒) เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่มีผลกระทบต่อ มนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสาร สิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

๓.๒ ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

๑) เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

๒) เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับ ท้องถิ่น ประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมใน ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๓.๓ สารและสมบัติของสาร

๑) เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้าง และแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่ เรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์

๒) เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิด สารละลาย การเกิดปฏิกิริยา มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

๓.๔ แรงแรงและการเคลื่อนที่

๑) เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงแม่เหล็ก และแรงนิวเคลียร์มี กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมี คุณธรรม

๒) เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่างๆ ของวัตถุในธรรมชาติมีกระบวนการ สืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

๓.๕ พลังงาน

๑) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูป พลังงานปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์

๓.๖ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

๑) เข้าใจกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ ของกระบวนการต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และสัณฐานของโลกมี กระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

๓.๗ ดาราศาสตร์และอวกาศ

๑) เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะกาแล็กซีและเอกภพการปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะและผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ การสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

๒) เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ การสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

๓.๘ ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑) ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบ ที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ ภายใต้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ เข้าใจว่า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

๔.๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

๑) รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๒) เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

๔.๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

๑) เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

๒) เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔.๓ เศรษฐศาสตร์

๑) เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

๒) เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

๔.๔ ประวัติศาสตร์

๑) เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

๒) เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

๓) เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

๔.๕ ภูมิศาสตร์

๑) เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด การสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๕. สุขศึกษาและพลศึกษา

๕.๑ การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์

๑) เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์

๕.๒ ชีวิตและครอบครัว

๑) เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการ ดำเนินชีวิต

๕.๓ การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

๑) เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา
๒) รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำ อย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎกติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณ ในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

๕.๔ การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

๑) เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพการ ป้องกันโรคและการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

๕.๕ ความปลอดภัยในชีวิต

๑) ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยาเสพติด และความรุนแรง

๖. ศิลปะ

๖.๑ ทักษะศิลป์

๑) สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๒) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

๖.๒ ดนตรี

๑) เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

๒) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

๖.๓ นาฏศิลป์

๑) เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

๒) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี

๗.๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว

๑) เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงานทักษะ การจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะ การแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

๗.๒ การออกแบบและเทคโนโลยี

๑) เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งขอ เครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยี ในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมี ส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

๗.๓ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๑) เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้น ข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมีคุณธรรม

๗.๔ การอาชีพ

๑) เข้าใจมีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพใช้ เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

๘. ภาษาต่างประเทศ

๘.๑ ภาษาเพื่อการสื่อสาร

๑) เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดง ความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

๒) มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน

๘.๒ ภาษาและวัฒนธรรม

๑) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

๒) เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

๘.๓ ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

๑) ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

๘.๔ ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

๑) ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในโรงเรียน ชุมชน และสังคม
๒) ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนนั้นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีการวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่าง เหมาะสมผู้บริหารและครูมีการกำหนดรูปแบบการจำทำแผน วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้อย่าง ชัดเจนและหลากหลายคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม สิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในสถานการณ์ต่างๆ มีจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและครูประเมินตลอดถึงพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนถึง จัดเอกสารคู่มือให้ครูได้ศึกษาความรู้และปฏิบัติในการเขียนการสอนและจัดกระบวนการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองด้วยรูปแบบที่ หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตลอดจน จัดหาสื่อการเรียนการสอน และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

เนื้อหาการเรียนการสอน

รายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๑ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๑
ตารางที่ ๒.๑ เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๑

กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนที่ ๑	กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนที่ ๒
๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์ ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. ประวัติศาสตร์ ๖. สุขศึกษา ๗. พลศึกษา ๘. ทักษะศิลป์ ๙. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๑๐. ภาษาอังกฤษ	๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์ ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. ประวัติศาสตร์ ๖. สุขศึกษา ๗. พลศึกษา ๘. ดนตรีและนาฏศิลป์ ๙. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๑๐. ภาษาอังกฤษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
๑๑. ภาษาไทย ๑ ๑๒. ธรรมวินัย ๑ ๑๓. ภาษาบาลี ๑	๑๑. คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ๑๒. ภาษาไทย ๒ ๑๓. ธรรมวินัย ๒ ๑๔. ภาษาบาลี ๒
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคม สาธารณประโยชน์	๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เนื้อหาการเรียนการสอน

รายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๒ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๒
ตารางที่ ๒.๒ เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๒

กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนที่ ๑	กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนที่ ๒
๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์ ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. ประวัติศาสตร์ ๖. สุขศึกษา ๗. พลศึกษา ๘. ทักษะศิลป์ ๙. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๑๐. ภาษาอังกฤษ	๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์ ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. ประวัติศาสตร์ ๖. สุขศึกษา ๗. พลศึกษา ๘. คณิตและนาฏศิลป์ ๙. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๑๐. ภาษาอังกฤษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
๑๑. ธรรมวินัย ๓ ๑๒. ภาษาไทย ๓ ๑๓. ภาษาบาลี ๓	๑๑. คอมพิวเตอร์ ๒ ๑๒. ธรรมวินัย ๔ ๑๓. ภาษาไทย ๔ ๑๔. ภาษาบาลี ๔
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เนื้อหาการเรียนการสอน

รายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๓ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๓
ตารางที่ ๒.๓ เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๓

กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนรู้ที่ ๑	กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนรู้ที่ ๒
๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์ ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. ประวัติศาสตร์ ๖. สุขศึกษา ๗. พลศึกษา ๘. ทักษะศิลป์ ๙. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๑๐. ภาษาอังกฤษ	๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์ ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. ประวัติศาสตร์ ๖. สุขศึกษา ๗. พลศึกษา ๘. คณิตและนาฏศิลป์ ๙. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๑๐. ภาษาอังกฤษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
๑๑. ธรรมวินัย ๕ ๑๒. ภาษาไทย ๕ ๑๓. ภาษาบาลี ๕	๑๑. คอมพิวเตอร์ ๓ ๑๒. ธรรมวินัย ๖ ๑๓. ภาษาไทย ๖ ๑๔. ภาษาบาลี ๖
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เนื้อหาการเรียนการสอน

รายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๔ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๔
ตารางที่ ๒.๔ เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๔

กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนที่ ๑	กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนที่ ๒
๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์พื้นฐาน ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. สุขศึกษาและพลศึกษา ๖. ศิลปะ ๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘. ภาษาอังกฤษ	๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์พื้นฐาน ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. ประวัติศาสตร์ ๖. สุขศึกษาและพลศึกษา ๗. ศิลปะ ๘. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๙. ภาษาอังกฤษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
๙. ธรรมวินัย ๑ ๑๐. คณิตศาสตร์ ๑ ๑๑. เคมี ๑ ๑๒. ชีวะ ๑ ๑๓. ฟิสิกส์ ๑ ๑๔. ภาษาอังกฤษ ๑ ๑๕. คอมพิวเตอร์ ๑ ๑๖. ภาษาบาลี ๑	๑๐. ธรรมวินัย ๒ ๑๑. คณิตศาสตร์ ๒ ๑๒. เคมี ๒ ๑๓. ชีวะ ๒ ๑๔. ฟิสิกส์ ๒ ๑๕. ภาษาอังกฤษ ๒ ๑๖. คอมพิวเตอร์ ๒ ๑๗. ภาษาบาลี ๒
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เนื้อหาการเรียนการสอน

รายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๕ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๕
ตารางที่ ๒.๕ เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๕

กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนรู้ที่ ๑	กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนรู้ที่ ๒
๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์พื้นฐาน ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. สุขศึกษาและพลศึกษา ๖. ศิลปะ ๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘. ภาษาอังกฤษ	๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์พื้นฐาน ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. ประวัติศาสตร์ ๖. สุขศึกษาและพลศึกษา ๗. ศิลปะ ๘. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๙. ภาษาอังกฤษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
๙. ธรรมวินัย ๓ ๑๐. คณิตศาสตร์ ๓ ๑๑. เคมี ๓ ๑๒. ชีวะ ๓ ๑๓. ฟิสิกส์ ๓ ๑๔. ภาษาอังกฤษ ๓ ๑๕. คอมพิวเตอร์ ๓ ๑๖. ภาษาบาลี ๓	๑๐. ธรรมวินัย ๔ ๑๑. คณิตศาสตร์ ๔ ๑๒. เคมี ๔ ๑๓. ชีวะ ๔ ๑๔. ฟิสิกส์ ๔ ๑๕. ภาษาอังกฤษ ๔ ๑๖. คอมพิวเตอร์ ๔ ๑๗. ภาษาบาลี ๔
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนักเรียน - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เนื้อหาการเรียนการสอน

รายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๖ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๖
ตารางที่ ๒.๖ เนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษา ๖

กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนรู้ที่ ๑	กลุ่มสาระพื้นฐานการเรียนรู้ ภาคการเรียนรู้ที่ ๒
๑. ภาษาไทย ๒. วิทยาศาสตร์ ๓. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๔. สุขศึกษาและพลศึกษา ๕. ศิลปะ ๖. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๗. ภาษาอังกฤษ	๑. ภาษาไทย ๒. วิทยาศาสตร์ ๓. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๔. สุขศึกษาและพลศึกษา ๕. ศิลปะ ๖. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๗. ภาษาอังกฤษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
๘. ธรรมวินัย ๕ ๙. คณิตศาสตร์ ๕ ๑๐. เคมี ๕ ๑๑. ชีวะ ๕ ๑๒. ฟิสิกส์ ๕ ๑๓. ภาษาอังกฤษ ๕ ๑๔. คอมพิวเตอร์ ๕ ๑๕. ภาษาบาลี ๕	๘. ธรรมวินัย ๖ ๙. คณิตศาสตร์ ๖ ๑๐. เคมี ๖ ๑๑. ชีวะ ๖ ๑๒. ฟิสิกส์ ๖ ๑๓. ภาษาอังกฤษ ๖ ๑๔. คอมพิวเตอร์ ๖ ๑๕. ภาษาบาลี ๖
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนันทนาการ - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	๑. กิจกรรมแนะแนว ๒. กิจกรรมนันทนาการ - ศาสนปฏิบัติ - ชุมนุมวิชาการ ๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

๒.๔.๓ การใช้สื่อการสอน

สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้อาจมีหลากหลายประเภททั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อที่ควรเลือกให้มีความพัฒนาเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียนซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

ถนัด ม่วงมณี ได้กล่าวถึง สื่อการเรียนรู้ไว้ว่า คือการนำเอาวัสดุอุปกรณ์หรือวิธีการมาช่วยให้ครูสอนและผู้เรียนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และสื่อการเรียนรู้มี ๓ ประเภทใหญ่ ดังนี้^{๕๓}

๑. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง เอกสาร หนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้แก่ เอกสารตำรา หนังสือ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย บันทึกรายงาน

๒. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือไฮเทคทันสมัยหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อเหล่านั้น ได้แก่ แด็บบันทึกภาพพร้อมเสียงหรือที่เรียกว่า วีดิทัศน์ สไลด์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-assisted instruction) สื่อบนเครือข่าย (Web-based Learning) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม

๓. สื่ออื่นๆ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

๑) สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญสามารถถ่ายทอดสาระความรู้ต่างๆ แนวคิด เจตคติและวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่นได้ เช่น ผู้บริหาร ครู ตัวนักเรียน นักการภารโรง

๒) สื่อธรรมชาติและแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวนักเรียน ตลอดจนสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น พืช สัตว์ ปรากฏธรรมชาติ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติ ห้องสมุด

กรมวิชาการ ได้อธิบายความหมาย สื่อการเรียนรู้ไว้ว่า คือ เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตนเองเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากในยุคปัจจุบันข้อมูล ข่าวสารความรู้ การใช้เทคโนโลยีและสื่อสารทำให้ผู้เรียนต้องพัฒนาตนเองให้สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนพัฒนาศักยภาพการคิด ได้แก่ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดอย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ควรเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง^{๕๔}

^{๕๓} ถนัด ม่วงมณี, *คู่มือสอบบรรจุครู ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิชาการครูการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

^{๕๔} กรมวิชาการ, *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๘.

สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่าย การเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยโรงเรียนควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการ ดังนี้^{๕๕}

๑. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในโรงเรียนและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างโรงเรียน ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก
๒. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
๓. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้อง กับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
๔. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
๕. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยทุกปีต้องมีการอบรมครูด้านจัดทำสื่อ
๖. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำและการเลือกใช้และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในโรงเรียนควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

ประเภทของสื่อการเรียนรู้

๑. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพ และตัวอักษรในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือเรียน หนังสือค้นคว้า คู่มือ พจนานุกรม สารานุกรม ตำราภาพพลิก รูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ ป้ายนิเทศ แผ่นพับ โปสเตอร์ ฯลฯ

^{๕๕}ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา,(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๔๕-๔๖.

๒. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้น เพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อประเภทนี้ ได้แก่ โทรทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง วีดิทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซีดี-รอม อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

๓. สื่อประเภทวิธีการ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ครูหรือนักเรียนจัดขึ้น ทั้งใน และนอกห้องเรียน เช่น การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละครและหุ่น การจัด นิทรรศการ กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม เป็นต้น

๔. สื่ออื่นๆ ได้แก่ คน / บุคคล ที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชา พระพุทธศาสนา หรือ จริยศึกษา วัสดุอุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ สิ่งแวดล้อมหรือสังคมต่างๆ

ประโยชน์และความสำคัญของสื่อ

๑. ช่วยให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ที่ถาวร
๒. กระตุ้นให้นักเรียนสนใจและเข้าใจเรื่องนั้นๆ ได้แจ่มแจ้ง
๓. ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว
๔. ใ้ให้นักเรียนสนใจในบทเรียน อยากเรียนและเรียนอย่างสนุก
๕. เพิ่มประสบการณ์ให้แก่ักเรียน
๖. ทำให้บทเรียนที่ยากกลับง่ายขึ้น
๗. สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนให้อึดต่อการเรียนรู้
๘. ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน

หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน

๑. ครูควรใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เช่น สภาพแวดล้อม และบุคคลในห้องเรียน ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนอยู่แล้ว
๒. สื่อการเรียนการสอนที่พิจารณาเลือกใช้ ควรเร้าความสนใจ และมีความทันสมัย
๓. ครูผู้สอนควรทำตัวให้เป็นสื่อแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
๔. ควรเชิญวิทยากร / ภูมิปัญญาท้องถิ่น / พระสงฆ์ และบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดี เป็นสื่อการเรียนรู้หรือมาให้ความรู้ และแนวความคิดแก่ผู้เรียน
๕. ควรได้ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมที่ถาวร ในท้องถิ่น
๖. ควรใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน
๗. ครูควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสรรค์ และเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม ใ้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงหลักการสำคัญของสื่อวัสดุอุปกรณ์ การเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้อง กับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ห้องเรียน ห้องพิเศษและเรียนรู้นอกห้องเรียนที่หลากหลายและมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมีการวางแผนด้านการจัดหา การผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสมให้มี

ความถูกต้องและทันสมัยตลอดถึงส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอนและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดถึงการดูแล

๒.๔.๔ กิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆ อย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาตนและสั่งสมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนจึงต้องใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้รูปแบบการสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนในหลากหลายวิธี ซึ่งจะรู้กันดีว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง รูปแบบ วิธีการกระบวนการ เทคนิค และสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ที่ได้มีการศึกษาและพัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการคิดของครู โดยเป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่แพร่หลาย หรือยังไม่ได้ใช้เป็นปกติ นวัตกรรมทางการศึกษานั้นอาจเป็นสิ่งที่ใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เป็นเพียงบางส่วนหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบงาน

๑. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือ รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์ และสอดคล้องกับทฤษฎีหลักการการเรียนรู้หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ โดยผ่านกระบวนการวิจัยและได้รับการพิสูจน์และทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบการสอนจะแสดงขั้นตอนที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ และผู้สอนต้องดำเนินการตามขั้นตอนในรูปแบบดังกล่าวเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้นๆ

๒. วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แนวปฏิบัติที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ วิธีการสอนเป็นสิ่งที่มีความเฉพาะวิธีซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนได้หรือจะนำไปใช้ โดยไม่ได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนก็ย่อมทำได้เช่นกัน

๓. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนจัดตามแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและนำเสนออย่างมีขั้นตอน เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และตรงตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของกระบวนการสอนนั้นๆ เช่นกระบวนการเป็นกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการสอนส่วนใหญ่มักแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน และขั้นสรุป

๔. เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กลวิธีต่างๆ ที่ใช้เสริมวิธีการและกระบวนการสอน เพื่อช่วยให้วิธีการและกระบวนการสอนนั้นๆ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตัวอย่างเช่น เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน เทคนิคการจัดกลุ่ม เทคนิคการใช้คำถาม เทคนิคการสรุปบทเรียน เป็นต้น^{๕๖}

ทศนา แชมมณี และคณะ ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิต ได้มีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ตลอดจนมีคุณลักษณะนิสัยดีงามที่สังคมพึงปรารถนา ดังนี้ คือ^{๕๗}

๑. เป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ (Helper and Resource) คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ ตัวอย่าง เช่น คำศัพท์หรือไวยากรณ์การให้ข้อมูลหรือความรู้ในขณะที่นักเรียนต้องการ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๒. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์

๓. Active Learning เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความกระตือรือร้น เช่น ได้คิด ค้นคว้า ทดลองรายงาน ทำโครงการ สัมภาษณ์ แก้ปัญหา ฯลฯ ได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผู้สอนทำหน้าที่เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อสิ่งเร้าเสริมแรงให้คำปรึกษาและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

๔. Construct เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียน ได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่โดยตนเองอันเกิดจากการได้ศึกษาค้นคว้าทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนรักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้าเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ที่พึงประสงค์

๕. Resource เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลายทั้งบุคคลและเครื่องมือ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ ธรรมชาติและเทคโนโลยี ตามหลักการที่ว่า “การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกสถานการณ์”

๖. Thinking เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดถูก คิดกว้าง คิดลึกซึ้งคิดไกล และคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น การฝึกให้ผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอในลักษณะต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น แก้ไขปัญหาเป็น คิดอย่างรอบครอบมีเหตุผล มีวิจารณญาณ ในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะเลือกรับและปฏิเสธข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมตลอดจนสามารถแสดงความคิดเห็นออกได้อย่างชัดเจนและมีเหตุผลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

^{๕๖} คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, “การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด”, (เอกสารอค์สำเนา, ๒๕๔๓), หน้า ๓๖-๓๗.

^{๕๗} ทศนา แชมมณี และคณะ, “การพัฒนากระบวนการคิด. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนากระบวนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้”, นครปฐม : ศูนย์ศึกษาพัฒนาครู คณะครุศาสตร์, (สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๓), หน้า ๕๕-๕๙.

๗. Happiness เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียน ได้เรียนอย่างมีความสุข เป็นความสุขที่เกิดจากประการที่หนึ่ง ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจสาระการเรียนรู้ชวนให้สนใจใฝ่รู้ค้นคว้าศึกษาท้าทายให้แสดงความสามารถและได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ประการที่สอง มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและสนุกกับการเรียน

๘. Participation เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงานวางแผนเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความสามารถ ความสนใจของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความกระตือรือร้น มองเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

๙. Individualization เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกบุคลผู้สอนยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคลของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพมากกว่าเปรียบเทียบแข่งขันระหว่างกันโดยมีความเชื่อมั่นผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

๑๐. Good Habit เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ฯลฯ และลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น และการเห็นคุณค่าของงาน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง ๑๐ รูปแบบ โดยมีวิธีต่างๆอย่างหลากหลายเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาตนและสังคมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนการสอน (เน้นผู้เรียน) ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติที่น่าสนใจเหมาะสมและความริเริ่ม ดังนี้ คือ^{๕๘}

๑. ความน่าสนใจ หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้ชวนให้น่าติดตามไม่เบื่อหน่าย
๒. ความเหมาะสม หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง
๓. ความคิดริเริ่ม หมายถึง การที่นำเอากิจกรรมใหม่ๆที่ทำทายมาสอดแทรกช่วยให้เกิดการเรียนรู้

สรุปการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิต ได้มีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ ตลอดจนมีคุณลักษณะนิสัยดีงามที่สังคมพึงปรารถนา

^{๕๘} สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, “วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด”, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๕๕), หน้า ๑๐๘-๑๑๖.

สรุปว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูควรทำนั้น คือ ครูควรเป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความกระตือรือร้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง แนะนำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีการส่งเสริมกระบวนการคิดแนะนำให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ ชวนให้ผู้เรียนสนใจใฝ่ค้นคว้าศึกษาท้าทาย ให้แสดงความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงานวางแผนเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความสามารถของตนแนวความคิดที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่งอันจะเป็นตัวนำการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายต่อไป ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกบุคล คือ ให้การยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจความขยัน ความมีระเบียบวินัย และความเสียสละ เป็นต้น

๒.๔.๕ การวัดและประเมินผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๕๒ ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูคณาจารย์และบุคคลทางการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพครูชั้นสูง ดังนั้นการประเมินการสอนของครูคณาจารย์ที่เชื่อถือได้อันเป็นการตรวจสอบคุณภาพงานของครูคณาจารย์ทำให้ทราบข้อมูลป้อนกลับ Feedback Data สำหรับการพิจารณาตัดสินคุณค่าหรือหาทางเลือก รวมทั้งปรับปรุงและการพัฒนาคุณภาพการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้น

การวัดและประเมินผลการศึกษา

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในปัจจุบัน เป็นการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าสูงสุด โดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการและรูปแบบเดียวกัน มีหน่วยงานทางการศึกษาและนักการศึกษาได้กำหนดและเสนอหลักการวัดผลและประเมินผลไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ ได้กำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียน ไว้ดังนี้^{๕๙}

๑. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

๒. การวัดและประเมินการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร

^{๕๙} กรมวิชาการ, แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษา กทม. ๖ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

๓. การประเมินผลการเรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนา ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินการเรียน

๔. การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้อง ดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชาและระดับช่วงชั้น ของผู้เรียน

๕. ให้มีการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อ ความในแต่ละช่วงชั้น

๖. ให้มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น

๗. ให้มีการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติในแต่ละช่วงชั้น

๘. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้

๙. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่างๆ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลสำหรับ โรงเรียนไว้ ดังนี้ คือ^{๖๐}

๑. กำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา
๒. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้
๓. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการ ประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน
๔. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

ความหมายของการประเมิน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ให้ความหมายการประเมินผล ไว้ว่า การประเมินผล Evaluation หมายถึงการพิจารณาและวัดคุณค่าของกิจกรรมใดๆตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การประเมินการสัมมนา ประเมินผลการปฏิบัติในรอบปีของบริษัทส่วน ด้านการศึกษา หมายถึง การวัดคุณค่า หรือการวัดผลความก้าวหน้าทางการศึกษา เช่น การสอบไล่เป็นวิธีการประเมินผลการศึกษาวิธีหนึ่ง^{๖๑}

สมหวัง พิริยววัฒน์ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การประเมินผล หมายถึงการตัดสิน คุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ สำหรับตัดสินคุณภาพโปรแกรม

^{๖๐} กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงฯ ๒๕๕๖), หน้า ๑๓.

^{๖๑} ราชบัณฑิตยสถาน, “พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒”, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิชเคชั่นส์, ๒๕๕๖), หน้า ๖๖๔.

การศึกษา ผลิตผล กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการหรือโปรแกรม หรือการเลือกสิ่งต่างๆที่ ออกแบบเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย^{๖๒}

จิตพิสัย เชื้อรัตนพงษ์ ได้กล่าวถึงการประเมินผลไว้ว่า คือกระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่าของวัตถุ/คน หรือการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ว่าบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด^{๖๓}

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยโรงเรียนมีระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้^{๖๔}

๑. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงานการประเมินชิ้นงาน / ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเอง หรือเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมินในกรณีที่ไมผ่านตัวชี้วัดให้มี การสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

๒. การประเมินระดับโรงเรียน เป็นการประเมินที่โรงเรียนดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี / รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์และเขียน

^{๖๒} สมหวัง พิริยุววัฒน, “วิทยาการสอน”, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมจริราช, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔๕.

^{๖๓} จิตพิสัย เชื้อรัตนพงษ์, “การพัฒนาหลักสูตร หลักการและแนวปฏิบัติ”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายส่งสุขภาพใจ, ๒๕๓๙), หน้า ๙๔.

^{๖๔} ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, หน้า ๔๗-๔๘.

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ของโรงเรียน ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับโรงเรียนจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อ คณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

๓. การประเมินระดับจังหวัด เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับกลุ่มโรงเรียน และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยกลุ่มโรงเรียนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับโรงเรียนในจังหวัด

๔. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุน การตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่างๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนในการตรวจสอบ ทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของโรงเรียนที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไปกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของโรงเรียนในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง ปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

โรงเรียนในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สาระพุทธศาสนาตามสภาพจริง

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ จะทำการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยยึดธรรมชาติและวิถีชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาจะเน้นการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนา คือนอกจากวัดองค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้ว ยังอาจกระบวนการวัดตามระบบของศีล-สมาธิ-ปัญญา เพื่อให้ครอบคลุมและคู่ควรกับการฝึกปฏิบัติ คือ^{๒๕}

ศีล พฤติกรรมดีงามทั้ง กาย วาจา ใจ และอินทรีย์ทั้ง ๖ เคยชินคล่องแคล่ว อยู่ตัวเป็นวินัยเข้าสู่ชีวิต โดยการสังเกต การบันทึก

สมาธิ จิตใจมีคุณธรรม มีประสิทธิภาพ และมีความสุข โดยสังเกต การสัมภาษณ์การตรวจสอบตนเอง

ปัญญา ความรู้ คิด เข้าใจ การมองเห็นความจริงเท่านั้น ทั้งระบบความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงประยุกต์เข้าสู่วิถีชีวิตใหม่ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบตนเอง หรือถ้าจะให้ชัดเจนขึ้น ความประเมินตามสภาพจริงเพื่อการพัฒนาวุฒิภาวะทางธรรมจริยาตามหลักธรรม อริยวัฑฒิ ๕ คือ

๑. ศรัทธา วัดว่ามีความเชื่อที่ไม่งมงาย มีเหตุผลประกอบด้วยปัญญา ซึ่งไม่เปื่อยเปลี่ยนชีวิตและสังคม โดยการสังเกต การสะท้อนความคิด การตรวจสอบตนเอง

๒. ศีล วัดว่ามีความประพฤติและวิถีชีวิต ไม่เปื่อยเปลี่ยน แต่เกื้อกูล มีวินัยเอื้อต่อวัฒนธรรม โดยสังเกต การตรวจสอบตนเอง การบันทึกพฤติกรรม

๓. สุตะ วัดว่ามีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารข้อมูล ทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ และมีความรู้เหมาะแก่การดำเนินชีวิต กิจกรรมของตน โดยการสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์

๔. จาคะ วัดว่ามีจิตใจกว้างขวาง ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว รู้จักเสียสละ บำเพ็ญประโยชน์โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึก

๕. ปัญญา วัดว่าคิด เข้าใจ ทำการต่างๆ ด้วยปัญญา รู้จักแยกแยะชั่วดีคุณโทษ ประโยชน์และมีใช้ประโยชน์ มองสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงหยั่งถึงเหตุปัจจัย และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งทั้งหลายโดยการสอบถาม สัมภาษณ์ การตรวจสอบตนเอง

หลักการสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

๑. เป็นการประเมินในสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง หรือเกี่ยวข้องในชีวิตจริงผสมผสานไปกับการเรียนการสอน โดยสอดคล้องกับเป้าหมาย / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๒. เป็นการประเมินที่ครอบคลุมการแสดงออก การกระทำกิจกรรม และกระบวนการทำงานผลงาน / ผลการกระทำ รวมถึงแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียน

^{๒๕} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๕), หน้า ๑๘.

๓. เน้นการประเมินความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดค้น การใช้เหตุผล กระบวนการคิด การแก้ปัญหา การประยุกต์ใช้และการปรับปรุงพัฒนางาน

๔. เน้นการประเมินพัฒนาการ ค้นหาสิ่งที่ดึงดูดของผู้เรียน เป็นการประเมินเชิงบวกไม่ใช้การประเมินเพื่อจับผิดหรือค้นหาข้อบกพร่อง และมีการนำข้อมูลจากการประเมินไปใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

๕. เป็นการประเมินที่ต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสม

๖. เป็นการประเมินเชิงคุณภาพ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยจำแนกองค์ประกอบของสิ่งที่ประเมิน และอธิบายถึงระดับคุณภาพของผลงาน / การปฏิบัติ (Rubric Assessment)

๗. เป็นการประเมินที่ผู้เกี่ยวข้องหลายด้านมีส่วนร่วมในการประเมิน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เพื่อนนักเรียน และผู้ปกครอง

ขั้นตอนการดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

๑. กำหนดผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เพื่อนนักเรียนและผู้ปกครอง
๒. กำหนดเป้าหมาย / วัตถุประสงค์ในการประเมิน
๓. กำหนดขอบเขต องค์ประกอบของสิ่งที่ประเมิน พร้อมทั้งระบุเกณฑ์การประเมิน
๔. เลือกวิธีการ และสิ่งที่ประเมินให้เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมและงาน
๕. กำหนดเวลา และสถานที่ที่จะประเมิน
๖. รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผลการศึกษา อาจมีทั้งการวัดและการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน หรือปลายภาค โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารควรต้องชัดเจนในการดำเนินงาน การวัดและประเมินผลการศึกษา และให้ความสำคัญเพื่อให้การวัดผลและประเมินผลสามารถสะท้อนถึงความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทวิ ศันสนียพันธ์ และเดชา พวงงาม ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของพระภิกษุสงฆ์สามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์สามเณร ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนความต้องการในการจัดการศึกษาของพระสงฆ์สามเณร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ผู้จัดการและครูสอนมีความเห็นดังนี้ ด้านสภาพการจัดการศึกษาซึ่งครอบคลุมกระบวนการ ๖ ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยด้านที่เห็นว่าได้ดำเนินการมากกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านบุคลากรด้านปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านที่เห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคมากกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านบุคลากร ส่วนด้านความต้องการในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีความต้องการบุคลากรปฏิบัติงานประจำและได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการโดยการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการจัดการศึกษาโดยเฉพาะเนื่องจากโรงเรียนไม่อยู่ภายใต้ พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๕ และไม่ใช่วิทยาลัยโดยตรง แต่เป็นโรงเรียนที่สังกัดกรมการศาสนา^{๖๖}

นรา ตรีธัญญา ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการนำหลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า มีการนำหลักธรรมวิชาทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนในระดับมาก^{๖๗}

บุญเรียง ขจรศิลป์ ศึกษาหลักสูตรพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษา พบว่า การวัดผลประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนาแตกต่างจากวิชาสามัญทั่วไป เพราะต้องอาศัยการวัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย การวัดผู้เรียนด้านพฤติกรรมและการปฏิบัติหลักคำสอนพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมควบคู่กันไป^{๖๘}

ปรีชา ปรีชาโน (แสงราม) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ๑) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ๒) ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับ

^{๖๖}ทวิ ศันสนียพันธ์ และเดชา พวงงาม, "การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๑", ในเอกสารวิชาการ การวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๓๗), หน้า ๗๙.

^{๖๗}นรา ตรีธัญญา, "การศึกษาการนำหลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ", วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๓),

^{๖๘}บุญเรียง ขจรศิลป์, วิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๓๐), หน้า ๘๔.

ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน เช่น รูปภาพ วีดิทัศน์ ม้วนเทปบันทึกเสียง อย่างพอเพียง และมีเพียงเรื่องใช้บทความสั้นๆ ที่เกี่ยวกับการทำบุญในวันสำคัญทางพุทธศาสนาเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึก มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก ๓) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยในทุกข้อ^{๖๙}

พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงานธุรการ ด้านงานปกครอง นักเรียน ด้านงานอาคารสถานที่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน และด้านงานบริการ นอกจากนี้ยังพบปัญหา ด้านการบริหารทั้งไปเกี่ยวกับการจัดองค์กรในโรงเรียนไม่ชัดเจนการบริหารเงินยุ่งยาก ซับซ้อน บุคลากรไม่เข้าใจ ระเบียบ การสื่อสารต่างๆ ไม่สะดวกและทันสมัยงบประมาณมีน้อย บุคลากรขาดความรู้ขาดประสบการณ์ ด้านงานวิชาการไม่มีการวางแผนวิชาการที่เป็นระบบและชัดเจนไว้ล่วงหน้า ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้โดยตรง ในการช่วยงานส่งเสริมและพัฒนา ด้านงานธุรการ ขอบข่ายวางแผนงานธุรการไม่ชัดเจน ไม่มีบุคลากรหลักรับผิดชอบงานธุรการ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานไม่เป็นระบบ ด้านงานปกครอง ไม่มีแผนงานปกครองนักเรียนที่ชัดเจน ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานนี้ โดยเฉพาะด้านวิชาการ มีขอบข่ายที่กำหนดไว้ตามแผนมากเกินไปไม่สามารถทำได้ทั้งหมด การบริการ ด้านโสตทัศนูปกรณ์ ไม่เพียงพอ ด้านงานโรงเรียนที่จะช่วยบริการแก่ชุมชนในด้านต่างๆ ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ด้านงานอาคารสถานที่ ไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนดของโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ตลอดจนห้องพิเศษต่างๆ ไม่เพียงพอและมีบริเวณคับแคบ รวมไปถึงงบประมาณ สำหรับงานด้านนี้มีจำนวนจำกัด^{๗๐}

พระมหาสำราญ อติวิชา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ของครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ๑. ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยส่วนรวมและจำแนกตามสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นครูที่เป็นบรรพชิต มีปัญหาด้านสื่อการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่เป็นปัญหาระดับมาก พบว่า ด้านหลักสูตร ได้แก่ การอบรมเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้กับครูผู้สอนซึ่งมีไม่เพียงพอกับจำนวนครูผู้สอน และคู่มือครูมีไม่ครบทุกรายวิชา ในด้านการจัดการเรียนการสอนขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ในด้านสื่อการสอน โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะให้การสนับสนุนในการผลิตสื่อการสอน และโรงเรียนขาดสื่อการสอนที่ทันสมัยและในด้านการวัดผลประเมินผล มีรายข้อที่มีปัญหาระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขาดเครื่องมือในการ

^{๖๙} ปรีชา ปรีชาโน (แสงราม), “การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓),

^{๗๐} พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์, “การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, **การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓).

วัดผลที่เป็นมาตรฐาน ๒. ครูผู้สอนที่เป็นบรรพชิตและฆราวาสมีปัญหาเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน ๓ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและด้านการวัดผลประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยครูที่เป็นบรรพชิตมีปัญหามากกว่าครูซึ่งเป็นฆราวาส^{๗๑}

พระอภิเดช บุพลา ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง ๔ ด้าน ส่วนใหญ่เห็นว่าการบริหารบุคลากร งบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนในด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนในด้านปัญหาการบริหารจัดการ พบว่ามีปัญหาทั้ง ๔ ด้าน คือ ปัญหาด้านบริหารงานบุคคล เช่น การขาดครูผู้สอนที่ตรงสายงาน ปัญหาด้านบริหารงบประมาณ เช่น ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย และปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป เช่น ขาดการประสานงานทั้งภายในและภายนอก^{๗๒}

พนิดา สิ้นสุวรรณ, วีระวัฒน์ พูลทวี และอัญชลี เศรษฐเสถียร ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการเรียนรู้การสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๔ ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘ และศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๘๙ คน ผลการวิจัยพบว่า จุดประสงค์ของหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติจริงในห้องเรียนได้น้อยมาก เนื้อหาวิชาได้เสริมความรู้พื้นฐานให้แก่แก่นักเรียนมาก การเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยายและมีกิจกรรมประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ได้ทำไม่บ่อยครั้ง กิจกรรมที่ทำบ่อยครั้งคือการสวดมนต์ไหว้พระ การฝึกสมาธิให้มีสติสงบ ปัญหาการเรียนการสอนพบว่าครูไม่สามารถสอนได้บรรลุตามหลักสูตรที่มีลักษณะที่เป็นนามธรรมและมีความซ้ำซ้อนกันมากในแต่ละระดับชั้น การสอนเนื้อหาให้เกิดความคิดรวบยอดนั้นยากมาก การจัดกิจกรรมครูส่วนใหญ่มีปัญหาเพราะครูส่วนใหญ่ขาดทักษะการฝึกอบรมและสนับสนุนจากผู้บริหารและตลอดจนไม่มีความรู้ความสามารถ การวัดประเมินผลยังใช้แบบปรนัยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนไม่เข้าใจวิธีการวัดผลและประเมินผลที่ถูกต้อง^{๗๓}

ธวัช ดารารัตน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มที่ ๑ พบว่า สภาพบริหารงานวิชาการ

^{๗๑}พระมหาสำรวย อัตติสา, "ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด", รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระวิทยานิพนธ์การศึกษา มหามบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๓),

^{๗๒}พระอภิเดช บุพลา, "ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ", การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗).

^{๗๓}พนิดา สิ้นสุวรรณ, วีระวัฒน์ พูลทวี และอัญชลี เศรษฐเสถียร. "สภาพการเรียนรู้การสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๔ ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘", วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒),

มีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง เกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร และการเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อการเรียนการสอน ในด้านการจัดการหลักสูตร การจัดตารางสอนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม และดำเนินการเรียนการสอนตามตารางที่กำหนดไว้ ในด้านการจัดการเรียนการสอน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน และการกำหนดให้บุคลากรทุกฝ่ายถือปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกัน ในด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก^{๗๔}

ปัญญา ภูักดี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๖ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๖ การปฏิบัติงานวิชาการ ๕ ด้าน คือ

๑. ด้านการบริหารหลักสูตร ๒. ด้านการเรียนการสอน ๓. ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ๔. ด้านการนิเทศการศึกษา ๕. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนในภาพรวมสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า มีสภาพการปฏิบัติงานอันระดับสูงสุด คือ ด้านการเรียนการสอน นอกจากนั้น มีการปฏิบัติงานระดับปานกลาง และปัญหาที่พบในแต่ละด้าน คือ ขาดงบประมาณในการจัดทำเอกสารหลักสูตร เพื่อบริการครู-อาจารย์ ครู-อาจารย์จึงขาดความรู้ความสามารถ ในการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม คอมพิวเตอร์ที่ใช้ประกอบในการเรียนรู้ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อให้คำปรึกษาหรือนิเทศการสอน และไม่มีเครื่องมือที่มีคุณภาพในด้านการวัดผลและประเมินผล^{๗๕}

ย่นยงค์ สูงงาม ได้ทำวิจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง พบว่า การบริหารคุณภาพเป็นกระบวนการทำงานเพื่อให้ผลงานสร้างความพึงพอใจ ความประทับใจและมั่นใจแก่ผู้ให้บริการทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานดังนี้ ๑) จัดระบบดำเนินการและปฏิบัติงานโดยปรับระบบการทำงานและจัดโครงสร้างองค์กร กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ การจัดบุคลากรเข้าทำงานในสถานศึกษา ๒) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยกำหนดมาตรฐานในการทำงานของบุคคลทุกฝ่าย ซึ่งได้วางการดำเนินให้สอดคล้องกับกระบวนการและต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการจัดการ ๓) การดำเนินการต้องมีการประเมินผลปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ๔) พัฒนาบุคลากรการสร้างคุณภาพขององค์กร โดยบุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง^{๗๖}

^{๗๔}ธวัช ดารารัตน์, การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มที่ ๑, **วิทยานิพนธ์ ค.ม.**, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๙), หน้า ๑๐๕.

^{๗๕}ปัญญา ภูักดี, การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๖, **วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.**, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๕),

^{๗๖}ย่นยงค์ สูงงาม. “การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับประเมินภายนอกของสถานศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง” .**วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๔๖),

ศิริธร สุขโขใจ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานวิชาการของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานวิชาการทั้งผู้บริหารและครูได้สรุปว่า เกิดจากขาดงบประมาณ บุคลากร แหล่งวิชาการ การวางแผนระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การประสานงาน ความร่วมมือ และการติดตามประเมินผล^{๗๗}

สุแทน โคตรภูเวียง ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาคคณะสงฆ์ ๙ ผลการวิจัยพบว่า

๑. โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ในภาคคณะสงฆ์ ๙ ส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างบริหารที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็นแบบโครงสร้างสายงานหลัก โดยมีผู้จัดการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด รองลงมาคือครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบงานฝ่ายต่างๆ ลดหลั่นกันลงมาซึ่งจะมี ๔ ฝ่าย คือ ธุรการ วิชาการ ทะเบียนและปกครอง

๒. ผู้บริหารครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานบริหารการศึกษา ทั้ง ๖ คือ วิชาการ บุคลากร ธุรการ กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ และความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ระดับกลาง

๓. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารส่วนใหญ่เกิดจากโครงสร้างการบริหารที่ขาดความชัดเจนและเกิดจากการขาดแคลนปัจจัยการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ เงิน งบประมาณวัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่มีความสามารถทางการศึกษา^{๗๘}

ภุริสา ปราบบริปู ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนหรือบุคคลทุกกลุ่มโดยรวม มีความเห็นว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารธุรการ และการเงิน และงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเกิดจากปัญหาทางการเงินและวัสดุอุปกรณ์ สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน เกิดจากปัญหาด้านวิธีการจัดการและคน สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เกิดจากปัญหาคนและเงิน^{๗๙}

มงคล สิทธิหล่อ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย พบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา ด้านบุคลากรมีความเพียงพอในเชิงปริมาณ แต่ขาดแคลนในเชิงคุณภาพ ด้านอาคารสถานที่มีเพียงพอแต่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน ด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ มีความขาดแคลนไม่เพียงพอ ส่วนสภาพการบริการ

^{๗๗}ศิริธร สุขโขใจ, การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑),

^{๗๘}สุแทน โคตรภูเวียง, "การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคคณะสงฆ์ ๙", **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๐),

^{๗๙}ภุริสา ปราบบริปู, "ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน", **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, วิชาเอกการบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๓๕),

โรงเรียน ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมงาน โรงเรียนได้ดำเนินการครอบคลุมทุกด้านแต่ยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะโครงสร้างการบริหารยังไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ สำหรับสภาพการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนได้ดำเนินการ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพที่สามารถทำได้ยกเว้นด้านสื่อและนวัตกรรมโรงเรียนดำเนินการน้อย ได้แก่ การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย นอกจากนั้นโรงเรียนยังได้รับการนิเทศจากหน่วยงานภายนอกน้อยเกินไป^{๘๐}

มานัส ภาคภูมิ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถตอบสนองนโยบายการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ช่วยให้พระภิกษุสามเณรได้รับโอกาสทางการศึกษาช่วยเหลือประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาธรรม-บาลี และเสริมสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับวัด การดำเนินการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ยังมีความแตกต่างกันมาก ในการบริหารและการจัดการ รวมไปถึงคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดหน่วยงานอื่นๆ และในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้วยกันเองกล่าวคือ แนวทางการดำเนินงานยังไม่เป็นระบบชัดเจน มีความขาดแคลนในแทบทุกด้าน อาทิ งบประมาณ อาคารสถานที่ บุคลากร สื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมไปถึงการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในอันจะช่วยพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตอบสนองนโยบายของรัฐและคณะสงฆ์ที่ให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสนทายาทที่ดี เมื่อลาสิกขาบทก็สามารถเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป^{๘๑}

^{๘๐} มงคล สิทธิหล่อ, "การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย", วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕),

^{๘๑} มานัส ภาคภูมิ และคณะ, "การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา", รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๘),

จากเอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาด้านการเรียน การสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น ประสบปัญหาในการบริหารงานหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณและการบริหารงานทั่วไป ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และบุคลากรในโรงเรียน จะต้องให้ความร่วมมือกันทุกฝ่าย เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จบรรลุ วัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเข้าใจ และรอบรู้ในกระบวนการบริหารงาน รวมถึงต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักนำหลักพุทธธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ และไม่เกิดปัญหาการบริหารอีกต่อไป

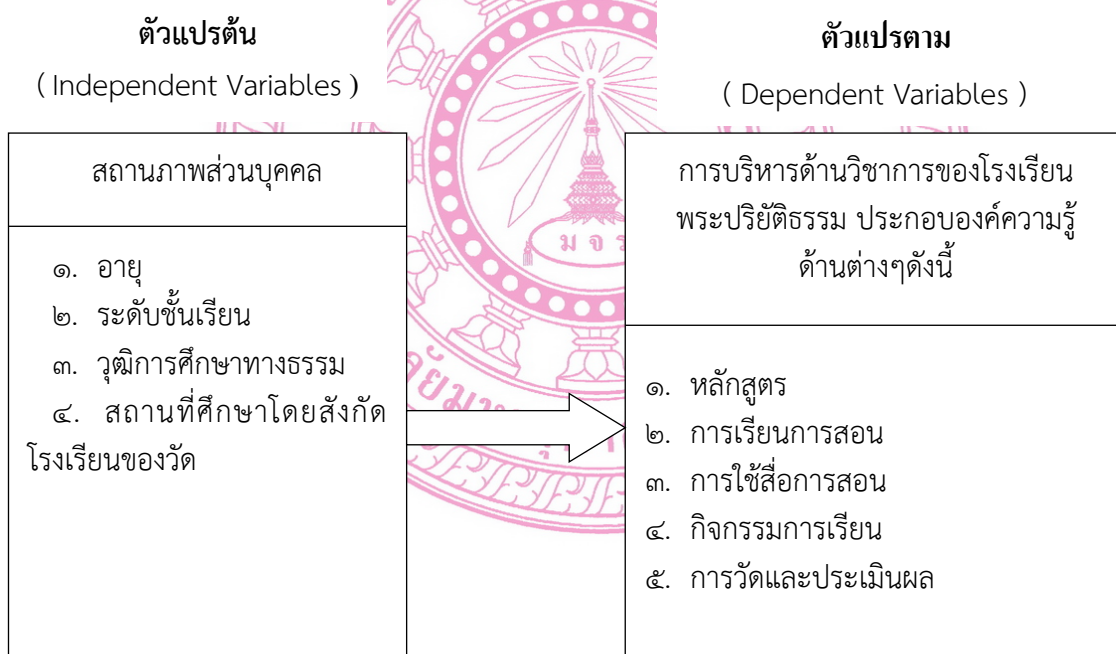

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังต่อไปนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ๑. อายุ ๒. ระดับชั้นเรียน ๓. วุฒิการศึกษาทางธรรม ๔. สถานที่ศึกษาโดยสังกัดโรงเรียนของวัด

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ๑. หลักสูตร ๒. การเรียนการสอน ๓. การใช้สื่อการสอน ๔. กิจกรรมการเรียน ๕. การวัดและประเมินผล^{๘๒}

แผนภูมิที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๘๒} อมรา เล็กเริงสินธุ์, หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๐), หน้า ๕.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และผู้วิจัยจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังที่จะได้กล่าวต่อไปนี้

- ๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนประชากรที่ใช้ ๓๐๒ รูป ซึ่งผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นหน่วยศึกษา ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	โรงเรียนพระปริยัติธรรม	ประชากร
๑	โรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา	๑๐๘
๒	โรงเรียนฝางธรรมศึกษาวัดศรีบุญเรือง	๘๙
๓	โรงเรียนวัดพระบาทอุดม	๑๐๕
รวม		๓๐๒

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยดำเนินการ ดังนี้ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ระดับชั้นเรียน วุฒิการศึกษาทางธรรม และสถานที่ศึกษาโดยสังกัดโรงเรียนของวัด

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี ๕ ด้าน ๕ ระดับ จำนวน ๔๐ ข้อ แบ่งได้ดังนี้^๑

ด้านหลักสูตร	๘ ข้อ
ด้านการเรียนการสอน	๘ ข้อ
ด้านการใช้สื่อการสอน	๘ ข้อ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	๘ ข้อ
ด้านการวัดและประเมินผล	๘ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended) เป็นแบบสอบถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

การหาคุณภาพเครื่องมือนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปทำการหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดสอบ (Pre-test) ตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ในการหาค่า IOC โดยนำแบบสอบถามไปขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาช่วยตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของข้อคำถาม (Index Objective Congruence : IOC) ที่ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาในการหาค่า IOC ซึ่งได้ค่าเป็น ๐.๖ - ๑.๐๐ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑. รองศาสตราจารย์ ดร. เรืองเดช ปิ่นเชื่อนชิตย์ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม

๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรืองชัย หมื่นชนะ อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย

^๑Likert, Technique for the measurement of attitudes archives of psychology, (NewYork : Mchraw Hill International Book Company, 1932), P.55.

๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อินถา ศิริวรรณ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย

๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวาล ศิริวัฒน์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย

๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมหมาย ดุຍอดรัมย์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย

๒. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบโดยใช้ประชากรตัวอย่างจำนวน ๓๐ รูป เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖ ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพรหมวชิรญาณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร เก็บแบบสอบถาม เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖ ได้นำแบบสอบถามที่ตรวจแล้วให้คะแนนค่าความเชื่อมั่น ตามวิธีการ ของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๖๒

๓. นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและนำไปเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยจริงต่อไป

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

๑. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้นักเรียนที่ได้มาศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓๐๒ ฉบับ

๒. รับแบบสอบถามคืนจากนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓๐๒ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐

๓. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้ทำการแจกไปปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน ๓๐๒ ฉบับ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

๓.๑.๑ เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อดังนี้

ระดับความคิดเห็น คำนวณหาคะแนนของตัวเลือกตอบ

มากที่สุด กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๕ คะแนน

มาก กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๔ คะแนน

ปานกลาง กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๓ คะแนน

น้อย กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๒ คะแนน

น้อยที่สุด กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๑ คะแนน

๓.๑.๒ เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และกำหนด เกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้^๒

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	๔.๕๑ – ๕.๐๐	หมายถึงมีคะแนนเท่ากับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	๓.๕๑ – ๔.๕๐	หมายถึงมีคะแนนเท่ากับ มาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	๒.๕๑ – ๓.๕๐	หมายถึงมีคะแนนเท่ากับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	๑.๕๑ – ๒.๐๐	หมายถึงมีคะแนนเท่ากับ น้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	๑.๐๐ – ๑.๕๐	หมายถึงมีคะแนนเท่ากับ น้อยที่สุด

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมด รวบรวมข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
๒. วิเคราะห์ระดับการบริหารการศึกษา ด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (μ, σ)
๓. เปรียบเทียบการบริหารการศึกษา ด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลโดยการทดสอบค่า T - test and F - test (One – way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี (Fisher's Least-Significant Difference) LSD

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๕.๑ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้

^๒บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑ – ๒๕.

๑. สูตรการหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{\mu \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทนค่าร้อยละ

μ แทนความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ

N แทนจำนวนความถี่ทั้งหมด

๒. สูตรการหาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\mu = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ

μ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

๓. สูตรการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\sigma = \frac{\sqrt{\sum (x - \mu)^2}}{N - 1}$$

เมื่อ

σ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

μ แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

μ^2 แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนนในกลุ่ม

N แทน จำนวนคน

Σ แทน ผลรวม

๓.๕.๒ สถิติในการใช้งานการหาคคุณภาพเครื่องมือ

๑. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรดังนี้

$$[\alpha =] \frac{K}{K - 1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_1^2} \right)$$

เมื่อ α หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

K หมายถึง จำนวนของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ หมายถึง ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_1^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนรวม

๒. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อหาความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญโดยการแปลความคือ

ถ้า $IOC \geq 0.5$ แสดงว่าข้อสอบนั้นวัดวัตถุประสงค์ข้อนั้นจริง

ถ้า $IOC < 0.5$ แสดงว่าข้อสอบนั้นไม่วัดวัตถุประสงค์ข้อนั้น

๓.๕.๓ สถิติใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ Independent Samples F - test (One - way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Fisher's Least - significant Difference (LSD)

๑. สูตร F - test

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

MS_B หมายถึง ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_W หมายถึง ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อทดสอบโดยสถิติ F - test (One - way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Sig) จะเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Post Hoc Multiple Comparisons) ด้วยวิธี Fisher's Least - significant Difference (LSD) โดยใช้สูตรดังนี้

๒. สูตร LSD

$$\text{เมื่อ } n_i \neq n_j \quad \text{LSD} t_1 - \frac{\alpha}{2}; n - k \sqrt{MS_E \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$$

$$n_i = n_j \quad \text{LSD} t_1 - \frac{\alpha}{2}; n - k \sqrt{\frac{2MS_E}{n_j}}$$

โดยที่ $t \quad df_w = n - k$

LSD หมายถึง ค่าผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ i และ j

MSE หมายถึง ค่า Mean square Error (MS_w)

K หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ

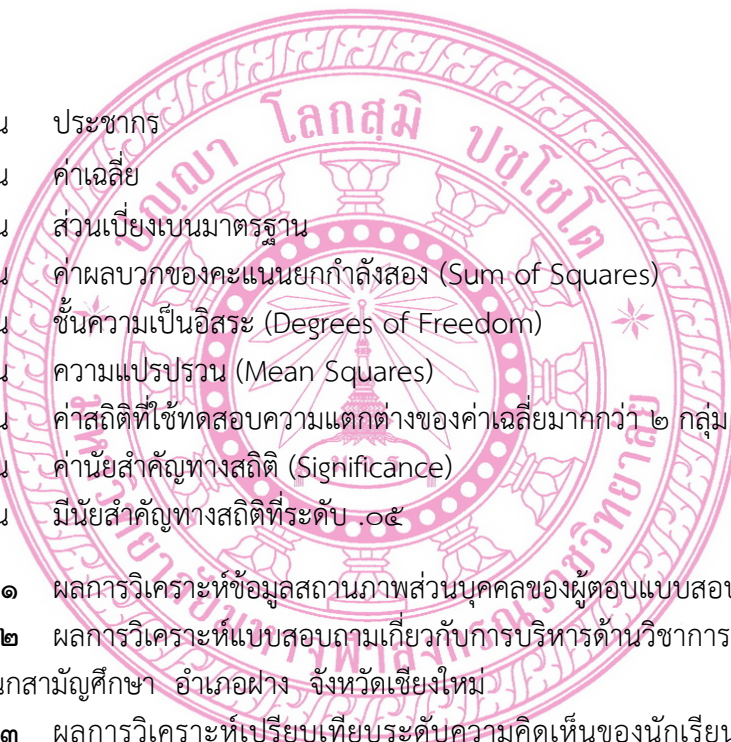
N หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

 α หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อน n_i หมายถึง จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ i n_j หมายถึง จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ j

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

N	แทน	ประชากร
μ	แทน	ค่าเฉลี่ย
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ค่าผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
MS	แทน	ความแปรปรวน (Mean Squares)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า ๒ กลุ่ม
Sig	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานที่มีต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

๑. ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน ร้อยละ ของสถานภาพส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น อายุ ระดับชั้นเรียน วุฒิทางการศึกษาทางธรรม สถานที่ศึกษาโดยสังกัดโรงเรียนต่างกัน

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	N	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า ๑๒ ปี	๖	๑.๙
๑๓ – ๑๕ ปี	๑๖๒	๕๓.๖
๑๖ – ๑๘ ปี	๑๑๓	๓๗.๔
๑๙ – ๒๑ ปี	๑๙	๖.๒
๒๒ ปี ขึ้นไป	๒	๐.๖
รวม	๓๐๒	๑๐๐.๐
ระดับชั้นเรียน		
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๙๒	๓๐.๔
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๖๔	๒๑.๑
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๓๙	๑๒.๙
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๔๔	๑๔.๕
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๔๐	๑๓.๒
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๒๓	๗.๖
รวม	๓๐๒	๑๐๐.๐
วุฒิการศึกษาทางธรรม		
นักธรรมชั้นตรี	๑๒๕	๔๑.๓
นักธรรมชั้นโท	๙๘	๓๒.๔
นักธรรมชั้นเอก	๕๐	๑๖.๕
ไม่มีวุฒินักธรรม	๒๙	๙.๖
รวม	๓๐๒	๑๐๐.๐

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	N	ร้อยละ
สถานที่ศึกษา		
โรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา	๑๐๘	๓๕.๗
โรงเรียนฝางธรรมศึกษา	๘๙	๒๙.๔
โรงเรียนวัดพระบาทอุดม	๑๐๕	๓๔.๗
รวม	๓๐๒	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุระหว่าง ๑๓ – ๑๕ ปี มากที่สุด จำนวน ๑๖๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๑๖ – ๑๘ ปี จำนวน ๑๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ และมีอายุ ๒๒ ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน ๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๐.๖

ระดับชั้นเรียน พบว่า มัธยมศึกษาปีที่ ๑ มากที่สุด จำนวน ๙๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ รองลงมา มัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๖๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑ และมัธยมศึกษาปีที่ ๖ น้อยที่สุด จำนวน ๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๖

วุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า นักธรรมชั้นตรี มากที่สุด จำนวน ๑๒๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ รองลงมา นักธรรมชั้นโท จำนวน ๙๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔ และไม่มีวุฒินักธรรม น้อยที่สุด จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙.๖

สถานที่ศึกษา พบว่า โรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา มากที่สุด จำนวน ๑๐๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ รองลงมา โรงเรียนวัดพระบาทอุดม จำนวน ๑๐๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๗ น้อยที่สุด โรงเรียนฝางธรรมศึกษาวัดศรีบุญเรือง จำนวน ๘๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ ใน ๕ ด้าน

การบริหารวิชาการ	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
๑. ด้านหลักสูตร	๓.๗๑	๐.๖๒	มาก	๑
๒. ด้านการเรียนการสอน	๓.๖๕	๐.๖๐	มาก	๔
๓. ด้านการใช้สื่อการสอน	๓.๖๐	๐.๗๑	มาก	๕
๔. ด้านกิจกรรมการเรียน	๓.๖๗	๐.๖๑	มาก	๓
๕. ด้านการวัดและประเมินผล	๓.๖๙	๐.๘๗	มาก	๒
รวม	๓.๖๖	๐.๕๕	มาก	

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๖$)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจาก
มากไปหาน้อย ข้อที่มีลักษณะเด่น ๓ ข้อแรก คือ ด้านหลักสูตร ($\mu = ๓.๗๑$) รองลงมา ด้านการวัด
และประเมินผล ($\mu = ๓.๖๙$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการใช้สื่อการสอน ($\mu = ๓.๖๐$)

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
๑. เนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความเข้าใจ ง่ายต่อผู้เรียน ในแต่ละระดับชั้นเรียน	๓.๗๙	๐.๘๐	มาก	๑
๒. เนื้อหาวิชาในหลักสูตร บอก วัตถุประสงค์ ในการเรียนชัดเจน	๓.๖๙	๐.๘๐	มาก	๖
๓. เนื้อหาวิชาในหลักสูตร ตรงตามความ ต้องการของผู้เรียน	๓.๗๘	๒.๐๐	มาก	๒
๔. เนื้อหาวิชาในหลักสูตร เหมาะสมกับ สภาพชุมชน ในท้องถิ่น	๓.๖๓	๐.๘๖	มาก	๗
๕. เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความ เหมาะสมในแต่ละระดับชั้นเรียน	๓.๗๓	๐.๘๕	มาก	๔
๖. เนื้อหาวิชาในหลักสูตร สอดคล้องกับ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	๓.๗๐	๐.๙๒	มาก	๕
๗. ครูมีคู่มือการเรียนการสอนให้ นักเรียนได้ค้นคว้าที่ห้องสมุดอย่างเพียงพอ	๓.๖๒	๑.๐๑	มาก	๘
๘. มีการวัดและประเมินผลการใช้ หลักสูตรจากผู้เรียน	๓.๗๗	๐.๙๒	มาก	๓
รวม	๓.๗๑	๐.๖๒	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\mu = ๓.๗๑$)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ข้อที่มี
ลักษณะเด่น ๓ ข้อแรก คือ เนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความเข้าใจง่ายต่อผู้เรียน ในแต่ละระดับชั้น
เรียน ($\mu = ๓.๗๙$) รองลงมา เนื้อหาวิชาในหลักสูตร ตรงตามความต้องการของผู้เรียน
($\mu = ๓.๗๘$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีคู่มือการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ค้นคว้า
ที่ห้องสมุดอย่างเพียงพอ ($\mu = ๓.๖๒$)

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการเรียนการสอน

ด้านการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
๙. ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน เป็นอย่างดี	๓.๗๘	๐.๘๘	มาก	๑
๑๐. มีการแจ้งวัตถุประสงค์ ของการเรียนการสอนทุกครั้งในการสอน	๓.๖๘	๐.๘๙	มาก	๓
๑๑. มีการจัดทำแผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย ในเนื้อหาที่เรียน	๓.๗๐	๐.๙๑	มาก	๒
๑๒. ผู้สอนมีเทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายทำให้สนุกในการเรียน	๓.๕๗	๐.๙๐	มาก	๗
๑๓. ผู้สอนมีกระบวนการและวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนเป็นอย่างดี	๓.๖๒	๐.๘๕	มาก	๖
๑๔. มีการเสริมสรุกลอตหลักสูตรโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	๓.๖๓	๐.๙๐	มาก	๕
๑๕. มีการสำรวจผู้เรียน ก่อนทำการเรียนการสอน ของครูในบางรายวิชา	๓.๕๕	๐.๙๕	มาก	๘
๑๖. มีการประเมินผลการเรียนการสอน หลังการเรียน การสอนอย่างสม่ำเสมอ	๓.๖๔	๐.๙๗	มาก	๔
รวม	๓.๖๕	๐.๖๐	มาก	

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๕$)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีลักษณะเด่น ๓ ข้อแรก คือ ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน เป็นอย่างดี ($\mu = ๓.๗๘$) รองลงมา มีการจัดทำแผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย ในเนื้อหาที่เรียน ($\mu = ๓.๗๐$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการสำรวจผู้เรียน ก่อนทำการเรียนการสอน ของครูในบางรายวิชา ($\mu = ๓.๕๕$)

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการใช้สื่อการสอน

ด้านการใช้สื่อการสอน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
๑๗. สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอนทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น	๓.๖๖	๐.๙๖	มาก	๑
๑๘. สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน	๓.๖๒	๐.๘๒	มาก	๔
๑๙. สื่อเทคโนโลยีที่ใช้ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน	๓.๕๘	๐.๙๑	มาก	๕
๒๐. สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีมีความเพียงพอต่อครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา	๓.๕๒	๐.๙๗	มาก	๘
๒๑. ครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน เช่น (Internet) ในบางรายวิชา	๓.๖๕	๐.๕๓	มาก	๒
๒๒. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ การเรียนการสอนในบางรายวิชา	๓.๕๖	๐.๙๓	มาก	๗
๒๓. ครูเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี	๓.๖๓	๐.๘๙	มาก	๓
๒๔. โรงเรียน มีการปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน ที่มีการใช้งานได้เป็นอย่างดี	๓.๕๗	๐.๙๒	มาก	๖
รวม	๓.๖๐	๐.๗๑	มาก	

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๐$)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีลักษณะเด่น ๓ ข้อแรก คือ สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอนทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น ($\mu = ๓.๖๖$) รองลงมา คือ ครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน เช่น (Internet) ในบางรายวิชา ($\mu = ๓.๖๕$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีความเพียงพอต่อครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ($\mu = ๓.๕๒$)

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านกิจกรรมการสอน

ด้านกิจกรรมการสอน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
๒๕. มีการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อช่วยให้นักเรียน เข้าใจง่ายบางรายวิชา	๓.๖๔	๐.๙๘	มาก	๔
๒๖. กิจกรรมที่จัดมีเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับการเรียน ในแต่ละระดับชั้น	๓.๗๑	๐.๘๒	มาก	๓
๒๗. กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนมีลักษณะหลากหลายกิจกรรม	๓.๖๐	๐.๙๓	มาก	๗
๒๘. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายนอกสถานที่ ด้วยความเต็มใจ	๓.๖๓	๐.๙๓	มาก	๖
๒๙. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนบางรายวิชาเป็นอย่างดี	๓.๖๐	๐.๘๙	มาก	๘
๓๐. นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทุกครั้งที่โรงเรียนจัด	๓.๗๘	๐.๘๗	มาก	๑
๓๑. นักเรียนได้รับมอบหมาย ให้จัดกิจกรรมเสริม การเรียนการสอนในบางรายวิชาเสมอ	๓.๖๔	๐.๙๓	มาก	๕
๓๒. เมื่อมีกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนนักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะร่วมกับครูและเพื่อนๆได้เสมอ	๓.๗๕	๐.๙๔	มาก	๒
รวม	๓.๖๗	๐.๖๑	มาก	

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านกิจกรรมการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๗$)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีลักษณะเด่น ๓ ข้อแรก คือนักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทุกครั้งที่โรงเรียนจัด ($\mu = ๓.๗๘$) รองลงมา คือ เมื่อมีกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนนักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะร่วมกับครูและเพื่อนๆได้เสมอ ($\mu = ๓.๗๕$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนบางรายวิชาเป็นอย่างดี ($\mu = ๓.๖๐$)

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการวัดและการประเมินผล

ด้านการวัดและการประเมินผล	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
๓๓. นักเรียนได้รับการทดสอบก่อนเรียนเพื่อเตรียมการเรียนการสอนบางรายวิชา	๓.๖๙	๑.๐๑	มาก	๔
๓๔. นักเรียนได้รับการติดตามประเมินผล การเรียนระหว่างเรียนเสมอ	๓.๖๐	๐.๘๕	มาก	๗
๓๕. นักเรียนได้รับการทดสอบการเรียน หลังเรียนเสร็จอย่างสม่ำเสมอ	๓.๖๕	๐.๙๒	มาก	๖
๓๖. ในการวัดผลการเรียนรู้ในแต่ละครั้งมีการแจ้งให้ผู้เรียนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อการเตรียมพร้อม	๓.๖๘	๐.๘๙	มาก	๕
๓๗. นักเรียนได้รับการวัดและประเมินผล หลากหลายวิธี	๓.๕๗	๐.๙๓	มาก	๘
๓๘. มีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งพร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนปรับปรุงตนเอง	๓.๘๓	๒.๔๘	มาก	๑
๓๙. การวัดผลมีการถูกต้องและเที่ยงธรรม เป็นไปตามกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ	๓.๗๖	๒.๕๑	มาก	๒
๔๐. ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ในระบบการวัดและประเมินผลของครู	๓.๗๔	๐.๙๔	มาก	๓
รวม	๓.๖๙	๐.๘๗	มาก	

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๙$)

เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีลักษณะเด่น ๓ ข้อแรก คือ มีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งพร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนปรับปรุงตนเอง ($\mu = ๓.๘๓$) รองลงมา คือ การวัดผลมีการถูกต้องและเที่ยงธรรม เป็นไปตามกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ($\mu = ๓.๗๖$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนได้รับการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี ($\mu = ๓.๕๗$)

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานที่มีต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ ๔.๘ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance : ANOVA)

		SS	df	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๙	๔.๐๐	๐.๓๒	๐.๘๕	๐.๕๙
	ภายในกลุ่ม	๑๑๒.๖๕	๒๙๗.๐๐	๐.๓๘		
	รวม	๑๑๓.๙๔	๓๐๑.๐๐			
ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๖.๗๐	๔.๐๐	๑.๖๘	๔.๘๖	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๒.๔๙	๒๙๗.๐๐	๐.๓๕		
	รวม	๑๐๙.๑๙	๓๐๑.๐๐			
ด้านการใช้สื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๗๖	๔.๐๐	๐.๖๙	๑.๓๘	๐.๒๔
	ภายในกลุ่ม	๑๔๘.๙๗	๒๙๗.๐๐	๐.๕๐		
	รวม	๑๕๑.๗๓	๓๐๑.๐๐			
ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๕๘	๔.๐๐	๑.๑๕	๓.๑๔	๐.๐๒*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๘.๔๓	๒๙๗.๐๐	๐.๓๗		
	รวม	๑๑๓.๐๑	๓๐๑.๐๐			
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๙.๐๒	๔.๐๐	๒.๒๖	๓.๐๙	๐.๐๒*
	ภายในกลุ่ม	๒๑๗.๑๓	๒๙๗.๐๐	๐.๗๓		
	รวม	๒๒๖.๑๕	๓๐๑.๐๐			
ผลรวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๔	๔.๐๐	๑.๐๔	๓.๕๗	๐.๐๑*
	ภายในกลุ่ม	๘๖.๑๙	๒๙๗.๐๐	๐.๒๙		
	รวม	๙๐.๓๔	๓๐๑.๐๐			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการวัดและประเมินผล และด้านผลรวมทั้งหมดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Fisher's Least-Significant Difference) ซึ่งปรากฏดังตารางที่ ๙ - ๑๒ ดังนี้

ตารางที่ ๙.๙ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุ ด้านการเรียนการสอน

อายุ	μ	ต่ำกว่า ๑๒ ปี	๑๓-๑๕ ปี	๑๖-๑๘ ปี	๑๙- ๒๑ ปี	๒๒ ปี ขึ้นไป
		๓.๗๗	๓.๗๗	๓.๕๓	๓.๒๙	๓.๔๔
ต่ำกว่า ๑๒ ปี	๓.๗๗	-	๐.๐๐	๐.๒๔	๐.๔๘	๐.๓๓
๑๓ - ๑๕ ปี	๓.๗๗		-	๐.๒๔*	๐.๔๘*	๐.๓๓
๑๖ - ๑๘ ปี	๓.๕๓			-	๐.๒๓	๐.๐๙
๑๙ - ๒๑ ปี	๓.๒๙				-	๐.๑๔
๒๒ ปี ขึ้นไป	๓.๔๔					-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๙.๙ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุ ด้านการเรียนการสอน พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ ๑๖ - ๑๘ ปี และกลุ่มอายุ ๑๙ - ๒๑ ปี มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มอายุ ๑๓ - ๑๕ ปี และอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี

ตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุ ด้านการจัดกิจกรรม

อายุ	μ	ต่ำกว่า ๑๒ ปี	๑๓-๑๕ ปี	๑๖-๑๘ ปี	๑๙-๒๑ ปี	๒๒ ปี ขึ้นไป
		๓.๖๐	๓.๗๗	๓.๕๘	๓.๓๔	๓.๕๐
ต่ำกว่า ๑๒ ปี	๓.๖๐	-	๐.๑๖	๐.๐๒	๐.๒๖	๐.๑๐
๑๓ - ๑๕ ปี	๓.๗๗		-	๐.๑๘*	๐.๔๒*	๐.๒๗
๑๖ - ๑๘ ปี	๓.๕๘			-	๐.๒๔	๐.๐๘
๑๙ - ๒๑ ปี	๓.๓๔				-	๐.๑๕
๒๒ ปี ขึ้นไป	๓.๕๐					-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุด้านการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ ๑๖ - ๑๘ ปี และกลุ่มอายุ ๑๙ - ๒๑ ปี มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มอายุ ๑๓ - ๑๕ ปี และอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุ ด้านการวัดและประเมินผล

อายุ	μ	ต่ำกว่า ๑๒ ปี	๑๓-๑๕ ปี	๑๖-๑๘ ปี	๑๙-๒๑ ปี	๒๒ ปี ขึ้นไป
		๓.๖๒	๓.๘๔	๓.๕๔	๓.๓๓	๓.๒๕
ต่ำกว่า ๑๒ ปี	๓.๖๒	-	๐.๒๑	๐.๐๘	๐.๒๙	๐.๓๗
๑๓ - ๑๕ ปี	๓.๘๔		-	๐.๒๙*	๐.๕๑*	๐.๕๙
๑๖ - ๑๘ ปี	๓.๕๔			-	๐.๒๑	๐.๒๙
๑๙ - ๒๑ ปี	๓.๓๓				-	๐.๐๗
๒๒ ปี ขึ้นไป	๓.๒๕					-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุด้านการวัดและประเมินผล พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ ๑๖ - ๑๘ ปี และกลุ่มอายุ ๑๙ - ๒๑ ปี มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มอายุ ๑๓ - ๑๕ ปี และอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหาร
ด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม
อายุ ด้านผลรวมทั้งหมด

อายุ	μ	ต่ำกว่า ๑๒ ปี	๑๓-๑๕ ปี	๑๖-๑๘ ปี	๑๙-๒๑ ปี	๒๒ ปี ขึ้นไป
		๓.๖๗	๓.๗๖	๓.๕๘	๓.๓๖	๓.๕๓
ต่ำกว่า ๑๒ ปี	๓.๖๗	-	๐.๐๘	๐.๐๙	๐.๓๑	๐.๑๔
๑๓ - ๑๕ ปี	๓.๗๖		-	๐.๑๘*	๐.๔๐*	๐.๒๓
๑๖ - ๑๘ ปี	๓.๕๘			-	๐.๒๒	๐.๐๕
๑๙ - ๒๑ ปี	๓.๓๖				-	๐.๑๖
๒๒ ปี ขึ้นไป	๓.๕๓					-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุ
ด้านผลรวมทั้งหมด พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ ๑๖ - ๑๘ ปี และกลุ่มอายุ ๑๙ - ๒๑ ปี
มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มอายุ ๑๓ - ๑๕ ปี และอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance : ANOVA)

		SS	df	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	๓.๐๘	๕.๐๐	๐.๖๒	๑.๖๔	๐.๑๕
	ภายในกลุ่ม	๑๑๐.๘๗	๒๙๖.๐๐	๐.๓๗		
	รวม	๑๑๓.๙๕	๓๐๑.๐๐			
ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๘.๑๙	๕.๐๐	๑.๖๔	๔.๘๐	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๑.๐๐	๒๙๖.๐๐	๐.๓๔		
	รวม	๑๐๙.๑๙	๓๐๑.๐๐			
ด้านการใช้สื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๖.๕๕	๕.๐๐	๑.๓๑	๒.๖๗	๐.๐๒*
	ภายในกลุ่ม	๑๔๕.๑๘	๒๙๖.๐๐	๐.๔๙		
	รวม	๑๕๑.๗๓	๓๐๑.๐๐			
ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	๖.๗๓	๕.๐๐	๑.๓๕	๓.๗๕	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๖.๒๗	๒๙๖.๐๐	๐.๓๖		
	รวม	๑๑๓.๐๑	๓๐๑.๐๐			
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๕.๑๘	๕.๐๐	๑.๐๔	๑.๓๙	๐.๒๓
	ภายในกลุ่ม	๒๒๐.๙๗	๒๙๖.๐๐	๐.๗๕		
	รวม	๒๒๖.๑๕	๓๐๑.๐๐			
ผลรวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	๔.๐๖	๕.๐๐	๐.๘๑	๒.๗๘	๐.๐๒*
	ภายในกลุ่ม	๘๖.๒๘	๒๙๖.๐๐	๐.๒๙		
	รวม	๙๐.๓๔	๓๐๑.๐๐			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการจัดกิจกรรม และด้านผลรวมทั้งหมดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Fisher's Least-Significant Difference) ซึ่งปรากฏดังตารางที่ ๑๔ – ๑๗ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านการเรียนการสอน

ระดับชั้นเรียน	μ	ชั้น ม.๑	ชั้น ม.๒	ชั้น ม.๓	ชั้น ม.๔	ชั้น ม.๕	ชั้น ม.๖
		๓.๘๐	๓.๗๖	๓.๔๑	๓.๕๔	๓.๖๖	๓.๓๒
ชั้น ม.๑	๓.๘๐	-	๐.๐๔	๐.๓๙*	๐.๒๖*	๐.๑๔	๐.๔๘*
ชั้น ม.๒	๓.๗๖		-	๐.๓๕*	๐.๒๑	๐.๑๐	๐.๔๓*
ชั้น ม.๓	๓.๔๑			-	๐.๑๓	๐.๒๔	๐.๐๘
ชั้น ม.๔	๓.๕๔				-	๐.๑๑	๐.๒๑
ชั้น ม.๕	๓.๖๖					-	๐.๓๓*
ชั้น ม.๖	๓.๓๒						-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านการเรียนการสอน พบว่า กลุ่มระดับชั้นเรียนต่างๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๖ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยม ๒ มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนมากกว่า นักเรียนชั้นมัธยม ๓, ๔, ๕, และชั้นมัธยม ๖ ในขณะที่ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยม ๑ มีความคิดเห็นมากกว่า นักเรียนชั้นมัธยม ๒, ๓, ๔, ๕, และมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านการใช้สื่อการสอน

ระดับชั้นเรียน	μ	ชั้น ม.๑	ชั้น ม.๒	ชั้น ม.๓	ชั้น ม.๔	ชั้น ม.๕	ชั้น ม.๖
		๓.๗๑	๓.๗๒	๓.๓๕	๓.๕๗	๓.๕๘	๓.๓๒
ชั้น ม.๑	๓.๗๑	-	๐.๐๑	๐.๓๖*	๐.๑๔	๐.๑๓	๐.๓๙*
ชั้น ม.๒	๓.๗๒		-	๐.๓๗*	๐.๑๕	๐.๑๓	๐.๔๐*
ชั้น ม.๓	๓.๓๕			-	๐.๒๒	๐.๒๓	๐.๐๓
ชั้น ม.๔	๓.๕๗				-	๐.๐๑	๐.๒๕
ชั้น ม.๕	๓.๕๘					-	๐.๒๖
ชั้น ม.๖	๓.๓๒						-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านการใช้สื่อการสอน พบว่า กลุ่มระดับชั้นเรียนต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยม ๑ มีความคิดเห็นต่อด้านการใช้สื่อการสอนมากกว่า นักเรียนชั้นมัธยม ๓, ๔, ๕, และชั้นมัธยม ๖ ในขณะที่ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยม ๒ มีความคิดเห็นมากกว่า นักเรียนชั้นมัธยม ๑, ๓, ๔, ๕, และมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านการจัดกิจกรรม

ระดับชั้นเรียน	μ	ชั้น ม.๑	ชั้น ม.๒	ชั้น ม.๓	ชั้น ม.๔	ชั้น ม.๕	ชั้น ม.๖
		๓.๘๕	๓.๖๕	๓.๓๘	๓.๕๗	๓.๖๖	๓.๖๘
ชั้น ม.๑	๓.๘๕	-	๐.๑๙*	๐.๔๗*	๐.๒๗*	๐.๑๘	๐.๑๖
ชั้น ม.๒	๓.๖๕		-	๐.๒๗*	๐.๐๘	๐.๐๑	๐.๐๓
ชั้น ม.๓	๓.๓๘			-	๐.๑๙	๐.๒๘*	๐.๓๐
ชั้น ม.๔	๓.๕๗				-	๐.๐๘	๐.๑๑
ชั้น ม.๕	๓.๖๖					-	๐.๐๒
ชั้น ม.๖	๓.๖๘						-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มระดับชั้นเรียนต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๕ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยม ๖ มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมมากกว่า นักเรียนชั้นมัธยม ๒, ๓, ๔, และชั้นมัธยม ๕ ในขณะที่ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยม ๑ มีความคิดเห็นมากกว่า นักเรียนชั้นมัธยม ๒, ๓, ๔, ๕, และมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านผลรวมทั้งหมด

ระดับชั้นเรียน	μ	ชั้น ม.๑	ชั้น ม.๒	ชั้น ม.๓	ชั้น ม.๔	ชั้น ม.๕	ชั้น ม.๖
		๓.๗๙	๓.๗๒	๓.๔๘	๓.๕๖	๓.๖๗	๓.๕๐
ชั้น ม.๑	๓.๗๙	-	๐.๐๗	๐.๓๐*	๐.๒๓*	๐.๑๑	๐.๒๙*
ชั้น ม.๒	๓.๗๒		-	๐.๒๓*	๐.๑๖	๐.๐๔	๐.๒๒
ชั้น ม.๓	๓.๔๘			-	๐.๐๗	๐.๑๙	๐.๐๑
ชั้น ม.๔	๓.๕๖				-	๐.๑๑	๐.๐๖
ชั้น ม.๕	๓.๖๗					-	๐.๑๗
ชั้น ม.๖	๓.๕๐						-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ด้านผลรวมทั้งหมด พบว่า กลุ่มระดับชั้นเรียนต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยม ๒ มีความคิดเห็นต่อด้านผลรวมทั้งหมดมากกว่า นักเรียนชั้นมัธยม ๓, ๔, ๕, และชั้นมัธยม ๖ ในขณะที่ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยม ๑ มีความคิดเห็นมากกว่า นักเรียนชั้นมัธยม ๒, ๓, ๔, ๕, และมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance : ANOVA)

		SS	df	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๘	๓.๐๐	๐.๘๖	๒.๓๐	๐.๐๘
	ภายในกลุ่ม	๑๑๑.๓๖	๒๙๘.๐๐	๐.๓๗		
	รวม	๑๑๓.๙๔	๓๐๑.๐๐			
ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๖.๘๐	๓.๐๐	๒.๒๗	๖.๖๐	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๒.๓๙	๒๙๘.๐๐	๐.๓๔		
	รวม	๑๐๙.๑๙	๓๐๑.๐๐			
ด้านการใช้สื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๗.๒๑	๓.๐๐	๒.๔๐	๔.๙๖	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๔๔.๕๑	๒๙๘.๐๐	๐.๔๘		
	รวม	๑๕๑.๗๓	๓๐๑.๐๐			
ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	๕.๑๑	๓.๐๐	๑.๗๐	๔.๗๐	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๗.๙๐	๒๙๘.๐๐	๐.๓๖		
	รวม	๑๑๓.๐๑	๓๐๑.๐๐			
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๓.๐๐	๓.๐๐	๑.๐๐	๑.๓๔	๐.๒๖
	ภายในกลุ่ม	๒๒๓.๑๕	๒๙๘.๐๐	๐.๗๕		
	รวม	๒๒๖.๑๕	๓๐๑.๐๐			
ผลรวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	๔.๕๒	๓.๐๐	๑.๕๑	๕.๒๓	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๘๕.๘๒	๒๙๘.๐๐	๐.๒๙		
	รวม	๙๐.๓๔	๓๐๑.๐๐			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการจัดกิจกรรม และด้านผลรวมทั้งหมด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Fisher's Least-Significant Difference) ซึ่งปรากฏดังตารางที่ ๑๙ - ๒๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านการเรียนการสอน

วุฒิการศึกษา	μ	นักธรรมชั้น ตรี	นักธรรมชั้น โท	นักธรรมชั้น เอก	ไม่มีวุฒิ
		๓.๗๑	๓.๔๕	๓.๗๓	๓.๙๑
นักธรรมชั้น ตรี	๓.๗๑	-	๐.๒๖*	๐.๐๒	๐.๒๐
นักธรรมชั้น โท	๓.๔๕		-	๐.๒๘*	๐.๔๖*
นักธรรมชั้น เอก	๓.๗๓			-	๐.๑๗
ไม่มีวุฒิ	๓.๙๑				-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านการเรียนการสอน พบว่า กลุ่มวุฒิการศึกษาทางธรรมต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มนักธรรมชั้นโท มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มนักธรรมชั้นตรี, กลุ่มนักธรรมชั้นเอกและกลุ่มไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มนักธรรมชั้นโท

ตารางที่ ๔.๒๐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านการใช้สื่อการสอน

วุฒิการศึกษา	μ	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	ไม่มีวุฒิ
		๓.๖๖	๓.๔๐	๓.๖๖	๓.๙๐
นักธรรมชั้นตรี	๓.๖๖	-	๐.๒๖*	๐.๐๐	๐.๒๓
นักธรรมชั้นโท	๓.๔๐		-	๐.๒๖*	๐.๔๙*
นักธรรมชั้นเอก	๓.๖๖			-	๐.๒๓
ไม่มีวุฒิ	๓.๙๐				-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านการใช้สื่อการสอน พบว่า กลุ่มวุฒิการศึกษาทางธรรมต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มนักธรรมชั้นโท มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มนักธรรมชั้นตรี, กลุ่มนักธรรมชั้นเอกและกลุ่มไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มนักธรรมชั้นโท

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหาร
ด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม
วุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านการจัดกิจกรรม

วุฒิการศึกษา	μ	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	ไม่มีวุฒิ
		๓.๗๓	๓.๕๐	๓.๖๘	๓.๙๓
นักธรรมชั้นตรี	๓.๗๓	-	๐.๒๓*	๐.๐๔	๐.๑๙
นักธรรมชั้นโท	๓.๕๐		-	๐.๑๗	๐.๔๒*
นักธรรมชั้นเอก	๓.๖๘			-	๐.๒๔
ไม่มีวุฒิ	๓.๙๓				-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม
วุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มวุฒิการศึกษาทางธรรมต่าง ๆ มีความ
คิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ กลุ่มนักธรรมชั้นโท
มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มนักธรรมชั้นตรี, กลุ่มไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม
มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มนักธรรมชั้นโท

ตารางที่ ๔.๒๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านผลรวมทั้งหมด

วุฒิการศึกษา	μ	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	ไม่มีวุฒิ
		๓.๗๐	๓.๕๑	๓.๗๐	๓.๙๓
นักธรรมชั้นตรี	๓.๗๐	-	๐.๑๙*	๐.๐๐	๐.๒๒*
นักธรรมชั้นโท	๓.๕๑		-	๐.๑๘*	๐.๔๑*
นักธรรมชั้นเอก	๓.๗๐			-	๐.๒๒
ไม่มีวุฒิ	๓.๙๓				-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ด้านผลรวมทั้งหมด พบว่า กลุ่มวุฒิการศึกษาทางธรรมต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ คู่ ได้แก่ กลุ่มนักธรรมชั้นโท และกลุ่มไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มนักธรรมชั้นตรี กลุ่มนักธรรมชั้นเอกและกลุ่มไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มนักธรรมชั้นโท

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance : ANOVA)

		SS	df	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	๓.๔๕	๒.๐๐	๑.๗๓	๔.๖๗	๐.๐๑*
	ภายในกลุ่ม	๑๑๐.๔๙	๒๙๙.๐๐	๐.๓๗		
	รวม	๑๑๓.๙๔	๓๐๑.๐๐			
ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๙	๒.๐๐	๑.๑๙	๓.๓๔	๐.๐๔*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๖.๘๐	๒๙๙.๐๐	๐.๓๖		
	รวม	๑๐๙.๑๙	๓๐๑.๐๐			
ด้านการใช้สื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๔	๒.๐๐	๐.๔๒	๐.๘๓	๐.๔๔
	ภายในกลุ่ม	๑๕๐.๘๙	๒๙๙.๐๐	๐.๕๐		
	รวม	๑๕๑.๗๓	๓๐๑.๐๐			
ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๔๘	๒.๐๐	๑.๗๔	๔.๗๕	๐.๐๑*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๙.๕๓	๒๙๙.๐๐	๐.๓๗		
	รวม	๑๑๓.๐๑	๓๐๑.๐๐			
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๘	๒.๐๐	๒.๐๙	๒.๘๑	๐.๐๖
	ภายในกลุ่ม	๒๒๑.๙๗	๒๙๙.๐๐	๐.๗๔		
	รวม	๒๒๖.๑๕	๓๐๑.๐๐			
ผลรวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๔	๒.๐๐	๑.๒๗	๔.๓๓	๐.๐๑*
	ภายในกลุ่ม	๘๗.๘๐	๒๙๙.๐๐	๐.๒๙		
	รวม	๙๐.๓๔	๓๐๑.๐๐			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม และด้านผลรวมทั้งหมดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Fisher's Least-Significant Difference) ซึ่งปรากฏดังตารางที่ ๒๔ – ๒๗ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านหลักสูตร

สถานที่ศึกษา	μ	วัดเจติยgangsปริยัติวิทยา ฟางธรรมศึกษา วัดพระบาทอุดม		
		๓.๕๙	๓.๗๐	๓.๘๕
วัดเจติยgangsปริยัติวิทยา	๓.๕๙	-	๐.๑๑	๐.๒๕*
ฟางธรรมศึกษา	๓.๗๐		-	๐.๑๕
วัดพระบาทอุดม	๓.๘๕			-
*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕				

จากตารางที่ ๔.๒๔ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านหลักสูตร พบว่า กลุ่มสถานที่ศึกษาต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ กลุ่มสถานที่ศึกษาโรงเรียนวัดพระบาทอุดม มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มสถานที่ศึกษาโรงเรียนวัดเจติยgangsปริยัติวิทยา

ตารางที่ ๔.๒๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านการเรียนการสอน

สถานที่ศึกษา	μ	วัดเจติยgangsปริยัติวิทยา ฟางธรรมศึกษา วัดพระบาทอูตม		
		๓.๕๕	๓.๖๓	๓.๗๖
วัดเจติยgangsปริยัติวิทยา	๓.๕๕	-	๐.๐๘	๐.๒๑*
ฟางธรรมศึกษา	๓.๖๓		-	๐.๑๒
วัดพระบาทอูตม	๓.๗๖			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านการเรียนการสอน พบว่า กลุ่มสถานที่ศึกษาต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ กลุ่มสถานที่ศึกษาโรงเรียนวัดพระบาทอูตม มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มสถานที่ศึกษาโรงเรียนวัดเจติยgangsปริยัติวิทยา

ตารางที่ ๔.๒๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านการจัดกิจกรรม

สถานที่ศึกษา	μ	วัดเจติยงามปริยัติวิทยา ฟางธรรมศึกษา วัดพระบาทอุดม		
		๓.๕๔	๓.๖๘	๓.๗๙
วัดเจติยงามปริยัติวิทยา	๓.๕๔	-	๐.๑๔	๐.๒๕*
ฟางธรรมศึกษา	๓.๖๘		-	๐.๑๑
วัดพระบาทอุดม	๓.๗๙			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มสถานที่ศึกษาต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ กลุ่มสถานที่ศึกษาโรงเรียนวัดพระบาทอุดม มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มสถานที่ศึกษาโรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา

ตารางที่ ๔.๒๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านผลรวมทั้งหมด

สถานที่ศึกษา	μ	วัดเจติยงามปริยัติวิทยา ฟางธรรมศึกษา วัดพระบาทอุดม		
		๓.๕๕	๓.๖๘	๓.๗๖
วัดเจติยงามปริยัติวิทยา	๓.๕๕	-	๐.๑๓	๐.๒๑*
ฟางธรรมศึกษา	๓.๖๘		-	๐.๐๘
วัดพระบาทอุดม	๓.๗๖			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา ด้านผลรวมทั้งหมด พบว่า กลุ่มสถานที่ศึกษาต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ กลุ่มสถานที่ศึกษาโรงเรียนวัดพระบาทอุดม มีความเห็นแตกต่างโดยรวมมากกว่า กลุ่มสถานที่ศึกษาโรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา

ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่
ด้านหลักสูตร

N = ๓๐๒		
ด้านหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหา		
๑. หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนบางรายวิชาไม่ เพียงพอต่อผู้เรียน	๓๗	๑๒.๒๖
๒. หลักสูตรที่ใช้ในการศึกษาไม่มีความกระชับและยากต่อ ความเข้าใจของผู้เรียน	๒๙	๙.๖๐
๓. ผู้เรียน ไม่เข้าใจในบทเรียนเพราะหลักสูตรใหม่มีการ ปรับปรุงซึ่งเข้าใจยากกว่าหลักสูตรของเก่า	๔๔	๑๔.๕๖
ข้อเสนอแนะ		
๑. จัดหาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เพียงพอและมีความ เหมาะสมทันสมัยกับยุคปัจจุบัน	๓๖	๑๑.๙๒
๒. ควรปรับหลักสูตรและพัฒนาเนื้อหาที่ทันสมัยเน้นการใช้ ในชีวิตประจำวันได้เพื่อรองรับอนาคตได้	๕๒	๑๗.๒๑
๓. อยากให้ครูแนะนำในบทบทเรียนเน้นความเข้าใจใน เนื้อหาของหลักสูตรเพื่อทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้นต่อผู้เรียน	๒๘	๙.๒๗

ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
ด้านการเรียนการสอน

N = ๓๐๒		
ด้านการเรียนการสอน	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหา		
๑. อุปสรรคการศึกษาบางอย่างไม่เพียงพอต่อผู้เรียน	๔๒	๑๓.๙๐
๒. ผู้เรียนได้มีโอกาสในการแสดงออกทางความคิดเห็นหรือ ความสามารถน้อย ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	๓๖	๑๑.๙๒
๓. ครูสอนบางรายวิชาไม่ค่อยได้เข้าสอนตามปกติและไม่ เอาใจใส่ต่อผู้เรียน	๑๘	๕.๙๖
ข้อเสนอแนะ		
๑. จัดหาอุปสรรคการศึกษาเพิ่มเติมและเพียงพอต่อผู้เรียน	๖๒	๒๐.๕๒
๒. ครูควรเปิดโอกาส ให้ผู้เรียน ได้แสดงออกทางความ คิดเห็นพร้อมความสามารถของผู้เรียนให้มากขึ้น	๑๓	๔.๓๐
๓. ควรจัดหาครูที่มีความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอน พร้อมเอาใจใส่ ต่อผู้เรียน	๘	๒.๖๔

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
ด้านการใช้สื่อการสอน

N = ๓๐๒		
ด้านการใช้สื่อการสอน	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหา		
๑. สื่อเทคโนโลยี ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงขาดโอกาส ในการเรียนรู้ทางการใช้สื่อต่างๆ	๖๔	๒๑.๑๙
๒. งบประมาณในการจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ หรือ แท็บเล็ต เพื่อให้ผู้เรียนใช้ประกอบการเรียนรู้อย่างเพียงพอ	๗	๒.๓๑
๓. ครูบางรายวิชาขาดประสบการณ์ในการทำสื่อเพื่อที่จะนำไปประกอบการเรียนการสอน	๑๘	๕.๙๖
ข้อเสนอแนะ		
๑. ควรจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเพิ่ม เพราะผู้ที่เข้ามาศึกษาขาดความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยี	๖๗	๒๒.๑๘
๒. ควรจัดหางบประมาณ เพื่อที่จะนำไปจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือ แท็บเล็ต ให้ผู้ที่ได้เข้ามาศึกษาได้เรียนรู้	๑๓	๔.๓๐
๓. ควรจัดหาครูที่มีความสามารถในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน	๑๒	๓.๙๗

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
ด้านการจัดกิจกรรม

N = ๓๐๒		
ด้านการจัดกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหา		
๑. อุปกรณ์บางอย่างที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ และในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งซึ่งมีแต่กิจกรรมเดิมๆ	๕๔	๑๗.๘๘
๒. การแสดงความสามารถของผู้เรียนทางด้านกิจกรรม ไม่เพียงพอ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียน ไม่กล้าที่จะแสดงออก	๓๘	๑๒.๕๘
๓. กิจกรรมที่ฝึกทักษะและสร้างความรู้ให้กับผู้เรียน ไม่เพียงพอ	๓๕	๑๑.๕๘
ข้อเสนอแนะ		
๑. จัดหาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้เพียงพอและควรมี กิจกรรมที่แปลกใหม่ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนได้อย่าง ต่อเนื่อง	๕๖	๑๘.๕๔
๒. ครูควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มี ความสามารถแสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการทำกิจกรรม	๔๑	๑๓.๕๗
๓. ให้มีกิจกรรมที่ฝึกทักษะและสร้างความรู้ให้กับผู้เรียน มากขึ้น	๓๑	๑๐.๒๖

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
ด้านการวัดและประเมินผล

N = ๓๐๒		
ด้านการวัดและประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหา		
๑. ครูบางรายวิชาขาดความรับผิดชอบต่อการวัดและประเมินผล	๒๖	๘.๖๐
๒. การวัดและประเมินผลของครูแต่ละครั้งยากให้เป็นธรรมต่อผู้เรียนโดยความเสมอภาค	๔๕	๑๔.๙๐
๓. นักเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับเครื่องวัดและประเมินผล	๓๗	๑๒.๒๕
ข้อเสนอแนะ		
๑. ควรให้ครูตระหนักในการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง	๒๓	๗.๖๑
๒. ควรพัฒนาปรับปรุงการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี ที่ถูกต้องและเที่ยงธรรมต่อผู้เรียน	๔๘	๑๕.๘๙
๓. ควรจัดหางบประมาณมาซื้อเครื่องวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐาน	๓๘	๑๒.๕๘

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และเพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับประชากรที่เป็นนักเรียน จำนวน ๓๐๒ รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๕ วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า F – test (One - Way ANOVA) ผลการวิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนตั้งแต่อายุ ๑๓ – ๑๕ ปี จำนวน ๑๖๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖ ระดับชั้นเรียน มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๙๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ วุฒิการศึกษาทางธรรม นักธรรมชั้นตรี จำนวน ๑๒๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ และสถานที่ศึกษา โรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา จำนวน ๑๐๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ ตามลำดับ

๕.๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

๑. ด้านหลักสูตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหลักสูตร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ เนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความเข้าใจง่ายต่อผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นเรียน รองลงมา คือ เนื้อหาวิชาในหลักสูตรตรงตามความต้องการของผู้เรียน และอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีคู่มือการเรียนการสอนให้นักเรียน ได้ค้นคว้าที่ห้องสมุดอย่างเพียงพอ

๒. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ มีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งพร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนปรับปรุงตนเอง รองลงมา คือ การวัดผลมีการถูกต้องและเที่ยงธรรมเป็นไปตามกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ และอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนได้รับการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี

๓. ด้านกิจกรรมการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านกิจกรรมการสอน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทุกครั้งที่โรงเรียนจัด รองลงมา คือ เมื่อมีกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนนักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะร่วมกับครูและเพื่อนๆ ได้เสมอ และอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียน บางรายวิชาเป็นอย่างดี

๔. ด้านการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี รองลงมา คือ มีการจัดทำแผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่ายในเนื้อหาที่เรียน และอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการสำรวจผู้เรียน ก่อนทำการเรียนการสอน ของครูในบางรายวิชา

๕. ด้านการใช้สื่อการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น รองลงมา คือ ครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน เช่น (Internet) ในบางรายวิชา และอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีความเพียงพอต่อครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา

๕.๑.๓ การเปรียบเทียบการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)

การเปรียบเทียบการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. นักเรียนที่มีอายุต่างกัน พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอายุของนักเรียน โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการวัดและประเมินผล และด้านผลรวมทั้งหมด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียน โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการจัดกิจกรรม และด้านผลรวมทั้งหมด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. นักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการจัดกิจกรรม และด้านผลรวมทั้งหมด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. นักเรียนที่ศึกษาสถานที่เรียนต่างกัน พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสถานที่ศึกษา โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม และด้านผลรวมทั้งหมด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา การบริหาร ด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่

๑. ด้านหลักสูตร

ปัญหา อุปสรรค พบว่า หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนบางรายวิชาไม่เพียงพอต่อผู้เรียน ทั้งหลักสูตรที่ใช้ในการศึกษาไม่มีความกระชับ และยากต่อความเข้าใจของผู้เรียน และผู้เรียนไม่เข้าใจในบทเรียนเพราะหลักสูตรใหม่มีการปรับปรุงซึ่งเข้าใจยากกว่าหลักสูตรของเก่า

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดหาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เพียงพอและมีความเหมาะสมทันสมัยกับยุคปัจจุบัน ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาเนื้อหาที่ทันสมัยเน้นการใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อรองรับอนาคตได้ และอยากให้ครูแนะนำในบทเรียนเน้นความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

๒. ด้านการเรียนการสอน

ปัญหา อุปสรรค พบว่า อุปกรณ์การศึกษาบางอย่างไม่เพียงพอต่อผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสนในการแสดงออกทางความคิดเห็นหรือความสามารถน้อย ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนและครูสอนบางรายวิชาไม่ค่อยได้เข้าสอนตามปกติและไม่เอาใจใส่ต่อผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดหาอุปกรณ์การศึกษาเพิ่มเติมและเพียงพอต่อผู้เรียน ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดเห็นพร้อมความสามารถของผู้เรียนให้มากขึ้น ควรจัดหาครูที่มีความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอนพร้อมเอาใจใส่ต่อผู้เรียน

๓. ด้านการใช้สื่อการสอน

ปัญหา อุปสรรค พบว่า สื่อเทคโนโลยี ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงขาดโอกาสในการเรียนรู้ทางการใช้สื่อต่าง ๆ งบประมาณในการจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ หรือ แท็บเล็ต เพื่อให้ผู้เรียนใช้ประกอบการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ครูบางรายวิชาขาดประสบการณ์ในการทำสื่อเพื่อที่จะนำไปประกอบการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเพิ่มเติม เพราะผู้ที่เข้ามาศึกษาขาดความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยี ควรจัดหางบประมาณเพื่อที่จะนำไปจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือ แท็บเล็ต ให้ผู้ที่ได้เข้ามาศึกษาได้เรียนรู้ และควรจัดหาครูที่มีความสามารถในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน

๔. ด้านการจัดกิจกรรม

ปัญหา อุปสรรค พบว่า อุปกรณ์บางอย่างที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ และในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งซึ่งมีแต่กิจกรรมเดิมๆ ทั้งการแสดงความสามารถของผู้เรียนทางด้านกิจกรรมไม่เพียงพอ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่กล้าที่จะแสดงออก และกิจกรรมที่ฝึกทักษะและสร้างความรู้ให้กับผู้เรียนไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดหาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้เพียงพอและควรมีกิจกรรมที่แปลกใหม่ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ครูควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการทำกิจกรรม และให้มีกิจกรรมที่ฝึกทักษะและสร้างความรู้ให้กับผู้เรียนมากขึ้น

๕. ด้านการวัดและประเมินผล

ปัญหา อุปสรรค พบว่า ครูบางรายวิชาขาดความรับผิดชอบต่อการวัดและประเมินผล ทั้งการวัดและประเมินผลของครูแต่ละครั้ง อยากให้เป็นธรรมต่อผู้เรียนโดยความเสมอภาค และนักเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับเครื่องวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรให้ครูตระหนักในการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง ควรพัฒนาปรับปรุงการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธีที่ถูกต้องและเที่ยงธรรมต่อผู้เรียน และควรจัดหางบประมาณมาซื้อเครื่องวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐาน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้อภิปรายผลการวิจัยในการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ในแต่ละด้านตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๑. ด้านหลักสูตร พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านหลักสูตรนั้น โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งเนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความเข้าใจง่ายต่อผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นเรียน และเนื้อหาหลักสูตรตรงต่อความต้องการของนักเรียนและได้เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนในด้านของปัญหา พบว่า ด้านหลักสูตรขาดความกระชับชัดเจน และงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการบริหาร กล่าวโดยสรุปการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่เป็นการบริหารงานตามสายงานหลัก โดยมีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้จัดการรับผิดชอบงานสูงสุด จึงมีโครงสร้างการบริหารที่สมบูรณ์แบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุแทน โคตรมูเวียง** ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคคณะสงฆ์ ๙ ผลการวิจัย พบว่า โครงสร้างการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ในภาคคณะสงฆ์ ๙ ส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างบริหารที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็นแบบโครงสร้างสายงานหลักโดยมีผู้จัดการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด รองลงมามีครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบงานฝ่ายต่าง ๆ ลดหลั่นกันลงมาซึ่งมักจะมี ๔ ฝ่าย คือ ธุรการ วิชาการ ทะเบียน และปกครอง ผู้บริหารครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง ๖ คือ วิชาการ บุคลากร ธุรการ กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ และความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ระดับกลาง ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารส่วนใหญ่เกิดจากโครงสร้างการบริหารที่ขาดความชัดเจนและเกิดจากการ

ขาดแคลนปัจจัยการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ เงิน งบประมาณวัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่มีความสามารถทางการศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภริสา ปราบบบริบูรณ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงาน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนหรือบุคคลทุกกลุ่มโดยรวม มีความเห็นว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลางสาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหาร ธุรการ และการเงินและงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเกิดจากปัญหาทางการเงินและวัสดุ อุปกรณ์ สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน เกิดจากปัญหาด้านวิธีการจัดการ และคน สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เกิดจากปัญหาคนและเงินและงานวิจัยของ **นรา ตรีธัญญา** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการนำ หลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า มีการนำหลักธรรมวิชา ทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนในระดับมาก

๒. ด้านการเรียนการสอน พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของการบริหาร ด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัด เชียงใหม่ ด้านการเรียนการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีการจัดทำ แผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่ายในเนื้อหาที่เรียนและการเรียนการสอนนั้น สามารถนำสื่อเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอนมีผู้สนใจและ ได้ผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **มงคล สิทธิหล่อ** ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัด การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย พบว่า ความพร้อมใน การจัดการศึกษา ด้านบุคลากรมีความเพียงพอในเชิงปริมาณ แต่ขาดแคลนในเชิงคุณภาพ ด้านอาคารสถานที่มีเพียงพอแต่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน ด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณมีความ ขาดแคลนไม่เพียงพอ ส่วนสภาพการบริการโรงเรียน ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมงานโรงเรียนได้ดำเนินการครอบคลุมทุกด้านแต่ยังไม่ สมบูรณ์โดยเฉพาะโครงสร้างการบริหารยังไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของการจัดการศึกษา สำหรับพระสงฆ์ สำหรับสภาพการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนได้ดำเนินการ ด้านการวางแผนการ สอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพที่สามารถทำได้ ยกเว้นด้านสื่อและนวัตกรรมโรงเรียนดำเนินการน้อย ได้แก่ การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย นอกจากนั้นโรงเรียนยังได้รับการนิเทศจากหน่วยงานภายนอกน้อยเกินไป และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ **พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์** ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงานธุรการ ด้านงานปกครอง นักเรียน ด้านงานอาคารสถานที่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน และด้านงาน บริการ นอกจากนี้ยังพบปัญหา ด้านการบริหารทั้งไปเกี่ยวกับการจัดองค์กรในโรงเรียนไม่ชัดเจน การบริหารเงินยุ่งยาก ซับซ้อน บุคลากรไม่เข้าใจ ระเบียบการสื่อสารต่างๆ ไม่สะดวกและทันสมัย

งบประมาณมีน้อย บุคลากรขาดความรู้ขาดประสบการณ์ ด้านงานวิชาการไม่มีการวางแผนวิชาการที่เป็นระบบและชัดเจนไว้ล่วงหน้า ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้โดยตรงในการช่วยงานส่งเสริมและพัฒนา ด้านงานธุรการ ขอบข่ายวางแผนงานธุรการไม่ชัดเจน ไม่มีบุคลากรหลักรับผิดชอบงานธุรการ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานไม่เป็นระบบ ด้านงานปกครอง ไม่มีแผนงานปกครองนักเรียนที่ชัดเจน ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานนี้ โดยเฉพาะด้านวิชาการมีขอบข่ายที่กำหนดไว้ตามแผนมากเกินไปไม่สามารถทำได้ทั้งหมด การบริการ ด้านโสตทัศนูปกรณ์ไม่เพียงพอ ด้านงานโรงเรียนที่จะช่วยบริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ด้านงานอาคารสถานที่ ไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนดของโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียนตลอดจนห้องพิเศษต่าง ๆ ไม่เพียงพอและมีบริเวณคับแคบ รวมไปถึงงบประมาณ สำหรับงานด้านนี้มีจำนวนจำกัด

๓. ด้านการใช้สื่อการสอน พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการใช้สื่อการสอนนั้น โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอนทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น ครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน เช่น (Internet) ในบางรายวิชา และสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีความเพียงพอต่อครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ทำให้การบริหารงานด้านวิชาการนั้น มีประสิทธิภาพและทันสมัยอยู่ทุกเมื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระอภิเดช บุพลา** ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิในภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง ๔ ด้าน ส่วนใหญ่เห็นว่าการบริหารบุคลากรงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนในด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนในด้านปัญหาการบริหารจัดการ พบว่ามีปัญหาทั้ง ๔ ด้านคือปัญหาด้านบริหารงานบุคคล เช่น การขาดครูผู้สอนที่ตรงสายงาน ปัญหาด้านบริหารงบประมาณ เช่น ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย และปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป เช่น ขาดการประสานงานทั้งภายในและภายนอก และงานวิจัยของ **ปรีชา ปรีชาโน (แสงราม)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ๑) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ๒) ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน เช่น รูปภาพ วีดิทัศน์ ม้วนเทปบันทึกเสียง อย่างพอเพียง และมีเพียงเรื่องใช้บทความสั้นๆ ที่เกี่ยวกับการทำบุญในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกศรัทธา มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก ๓) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยในทุกข้อ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทวี ศันสนียพันธ์ และเดชา พวงงาม** ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของพระภิกษุสงฆ์สามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์สามเณร ปัญหาและอุปสรรคตลอดจนความต้องการในการจัดการศึกษาของพระสงฆ์สามเณร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารผู้จัดการและครูสอน

มีความเห็นดังนี้ ด้านสภาพการจัดการศึกษาซึ่งครอบคลุมกระบวนการ ๖ ด้านคือ ด้านการบริหารงาน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยด้านที่เห็นว่าได้ดำเนินการมากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านบุคลากรด้านปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกันโดยด้านที่เห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคมากกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านบุคลากร ส่วนด้านความต้องการในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีความต้องการบุคลากรปฏิบัติงานประจำและได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการโดยการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการจัดการศึกษาโดยเฉพาะเนื่องจากโรงเรียนไม่อยู่ภายใต้ พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๕ และไม่ใช้โรงเรียนรัฐบาลโดยตรง แต่เป็นโรงเรียนที่สังกัดกรมการศาสนา

๔. ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงบัง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการจัดกิจกรรมนั้น โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทุกครั้ง ที่โรงเรียนจัด เมื่อมีกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนนักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะร่วมกับครูและเพื่อนๆได้เสมอ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนบางรายวิชาเป็นอย่างดี แต่อุปกรณ์บางอย่างที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ และในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งซึ่งมีแต่กิจกรรมเดิม ๆ ทั้งการแสดงความสามารถของผู้เรียนทางด้านกิจกรรมไม่เพียงพอ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่กล้าที่จะแสดงออก และกิจกรรมที่ฝึกทักษะและสร้างความรู้ให้กับผู้เรียนไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พนิดา สีนสุวรรณ, วีระวัฒน์ พูลทวี และอัญชลี เศรษฐเสถียร** ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๔ ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘ และศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๘๙ คนผลการวิจัยพบว่า จุดประสงค์ของหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติจริงในห้องเรียนได้น้อยมาก เนื้อหาวิชาได้เสริมความรู้พื้นฐานให้แก่ นักเรียนมากการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยายและมีกิจกรรมประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ได้ทำไม่บ่อยครั้ง กิจกรรมที่ทำบ่อยครั้ง คือการสวดมนต์ไหว้พระ การฝึกสมาธิให้มีสติสงบ ปัญหาการเรียนการสอนพบว่า ครูไม่สามารถสอนได้บรรลุตามหลักสูตรที่มีลักษณะที่เป็นนามธรรมและมีความซ้ำซ้อนกันมาก ในแต่ละระดับชั้นการสอนเนื้อหาให้เกิดความคิดรวบยอดนั้นยากมาก การจัดกิจกรรมครูส่วนใหญ่มีปัญหาเพราะครูส่วนใหญ่ขาดทักษะการฝึกอบรมและสนับสนุนจากผู้บริหารและตลอดจนไม่มีความรู้ความสามารถวัดประเมินผลยังใช้แบบปรนัยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนไม่เข้าใจวิธีการวัดผลและประเมินผลที่ถูกต้อง

๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงบัง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการวัดและประเมินผลนั้น โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งมีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งพร้อม

เปิดโอกาสให้นักเรียนปรับปรุงตนเอง การวัดผลมีการถูกต้องและเที่ยงธรรมเป็นไปตามกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนได้รับการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี แต่ครูบางรายวิชาขาดความรับผิดชอบต่อการวัดและประเมินผล ทั้งการวัดและประเมินผลของครูแต่ละครั้งไม่ถูกต้องเที่ยงตรง ซึ่งทำให้การวัดประเมินผลนั้นเป็นไปอย่างไม่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ยੰยงค์ สูงงาม** ได้ทำวิจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง พบว่า การบริหารคุณภาพเป็นกระบวนการทำงานเพื่อให้ผลงานสร้างความพึงพอใจ ความประทับใจและมั่นใจแก่ผู้ให้บริการทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานดังนี้ ๑) จัดระบบดำเนินการและปฏิบัติงานโดยปรับระบบการทำงานและจัดโครงสร้างองค์กร กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ การจัดบุคลากรเข้าทำงานในสถานศึกษา ๒) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยกำหนดมาตรฐานในการทำงานของบุคคลทุกฝ่าย ซึ่งได้วางการดำเนินให้สอดคล้องกับกระบวนการและต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการจัดการ ๓) การดำเนินการต้องมีการประเมินผลปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ๔) พัฒนาบุคลากรการสร้างคุณขององค์กร โดยบุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บุญเรียง ขจรศิลป์** ศึกษาหลักสูตรพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายการศึกษา พบว่าการวัดผลประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนาแตกต่างจากวิชาสามัญทั่วไป เพราะต้องอาศัยการวัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนทั้งด้านพุทธิพิสัยทักษะพิสัย การวัดผู้เรียนด้านพฤติกรรมและการปฏิบัติหลักคำสอนพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมควบคู่กันไป

ปัญหา อุปสรรค การบริหารด้านวิชาการ พบว่า ขาดการวางแผนจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ครูบางท่านไม่ชำนาญในรายวิชาที่สอน ขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ขาดการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ขาดการวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐานอย่างเป็นทางการ

แนวทางการพัฒนา การบริหารด้านวิชาการ พบว่า ควรมีการวางแผนและจัดหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน สรรหาบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการสอน จัดหางบประมาณซื้ออุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อเพิ่มทักษะแก่ผู้เรียน ควรมีการวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐานอย่างเป็นทางการ

๕.๓. ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงนโยบาย

๑. ด้านหลักสูตร ควรจัดหาหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้เรียนให้เพียงพอ และเน้นครูที่มีความรู้ความสามารถเข้าใจจุดมุ่งหมายโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรอย่างแท้จริง เพื่อที่จะได้ทำการสอนในรายวิชานั้น ๆ

๒. ด้านการเรียนการสอน ควรจัดหาคู่มืออุปกรณ์การศึกษา สื่อการสอนที่มีเนื้อหาเหมาะสมตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรเพิ่มเติมและเพียงพอต่อผู้เรียน และจัดหาครูที่มีความพร้อมรับผิดชอบต่อการเรียนการสอนพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้แสดงออกทางความคิดเห็นและความสามารถของตนเองให้มากขึ้น

๓. ด้านการใช้สื่อการสอน ควรจัดหางบประมาณซื้อสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยี ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ให้ผู้ที่เข้ามามีการศึกษาได้เรียนรู้ทางเทคโนโลยี และจัดหาครูที่มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่แนะนำให้กับผู้เรียนได้

๔. ด้านกิจกรรมการเรียน ควรจัดหาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้เพียงพอพร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางทักษะแสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน

๕. ด้านการวัดและประเมินผล ควรตระหนักในการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง โดยใช้เครื่องมือที่มีการพัฒนาปรับปรุงการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี ที่ถูกต้องและเที่ยงธรรมต่อผู้เรียน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

๑. ควรศึกษาและมีการจัดเปรียบเทียบหลักสูตรในการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในปัญหา ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านกิจกรรมการเรียน ด้านการวัดและประเมินผล เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อไป

๒. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุง ทางด้านสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ พร้อมบรรยากาศในการเรียนการสอน ของครูและนักเรียน

๓. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาพร้อมทั้งสถานที่อื่นๆ สืบต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ พระไตรปิฎก :

ที.ม. (บาลี) ๙/๑๙๘/๑๖๑.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กระทรวงศึกษาธิการ,คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนิติบุคคล,กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ, ๒๕๔๖.

กรมวิชาการ,แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔,กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษา กทม.ฯ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕.

การศึกษากรุงเทพมหานคร,รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร,งานผลิตสื่อการเรียนการสอน, ๒๕๔๖.

การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๕.

กมล ธิโสภา,การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไทยในปัจจุบัน,กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖.

กมล ภูประเสริฐ,การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา,กรุงเทพมหานคร : ทิปส์พับบลิเคชั่น, ๒๕๔๔.

กองบาลีสนามหลวง,เรื่องสอบบาลีสนามหลวงแผนกบาลี, ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๐. ๑๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา. ๒๕๔๐-๒๕๕๐.

กิตติ ธีรศานต์,เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, ม.ต้น-ม.ปลาย, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๙.

กิติมา ปรีดีติลล,การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น,กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๔๒.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,การประถมศึกษา,กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๖.

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้,“การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด”, เอกสารอัคราณา, ๒๕๔๓.

คณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา,เอกสารประกอบการสอน เรื่องการใช้สื่อการสอน เล่ม ๑, ๒, คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๙.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, “การพัฒนาหลักสูตร หลักการและแนวปฏิบัติ”, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายส่งสุขภาพใจ, ๒๕๓๙.

ฉวีวรรณ สุวรรณภาและคณะ, “ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู”, รายงานการวิจัย, บัณฑิตมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตแพร่, ๒๕๔๗.

ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา, เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน, ๒๕๔๐.

ชูศรี สุวรรณโชติ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๔.

ถนัด ม่วงมณี, คู่มือสอบบรรจุครู ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิชาการครูการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔.

ทิตนา แคมมณี, การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, กรุงเทพมหานคร : CIPPA MODE วารสารวิชาการ, ๒๕๔๕.

ทิตนา แคมมณี และคณะ, “การพัฒนากระบวนการคิด เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้”, นครปฐม : ศูนย์ศึกษาพัฒนาครู คณะครุศาสตร์, สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๓.

ทินพันธ์ นาคะตะ, รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กราฟิการ์ท, ๒๕๔๖.

ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ, การวัดผลและประเมินผล, ครุศาสตร์สาร สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๔๔.

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล, ปราณี สังฆะตวรธน์ และ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชิต, หลักสูตรสถานศึกษาชุดฝึกอบรมครู : ประมวลสาระ, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๔๕.

ธำรง บัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา, กรุงเทพมหานคร : เอราวัณการพิมพ์, ๒๕๔๒.

บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓.

ปัญญา ภูภักดี, “การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๖”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.

ปฎล นันทวงศ์ และ ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ, หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๔๓.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี ๒๕๔๖.

ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต),การศึกษาของคณะสงฆ์:ปัญหาที่ร่อทางออก,
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๒.
- พระราชวรดิษฐ์, "กระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม
เขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค๔",วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาบริหาร
การศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๓.
- ไพศาล หวังพานิช,การวัดผลและประเมินผลการเรียน,เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕.
- มานพ พลไพรินทร์,หลักการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม,กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๓๕.
- รุจิร ภู่อาระ,การพัฒนาหลักสูตร:ตามแนวปฏิรูปการศึกษา,กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์,
๒๕๔๕.
- ราชบัณฑิตยสถาน,“พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒”,กรุงเทพมหานคร:
นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.
- วิชัย วงศ์ใหญ่,พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่,กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
๒๕๔๓.
- วิเชียร นพพลกรัง,“การบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง”,วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย:จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- วนิดา เดชตานนท์,การประเมินผลการเรียน,นครราชสีมา : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๐.
- วไลพร คุโณทัย,หลักการสอน,กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมวิทยฐานะครูกรรมการฝึกหัดครู,
๒๕๓๐.
- สมนึก ภัททิยธนี,การวัดผลการศึกษา,กรุงเทพมหานคร : ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๑.
- สุภิน จันทะนันท์,“การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาสุรินทร์”,วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๓.
- สมปอง มากแจ้ง,รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์,
กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒.
- สมหวัง พิริยวัฒน์,“วิทยาการสอน”,กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๐.
- สุมิตร คุณานุกร,หลักสูตรและการสอน กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖.
- สุวัฒน์ มุทธเมธะ,หลักสูตรการเรียนการสอนปัจจุบัน,กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
๒๕๒๓.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ,“วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการคิด”,พิมพ์ครั้งที่ ๒,
กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.

หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา,กรุงเทพ
มหายานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

อุทัย ธรรมเตโช,หลักการบริหารการศึกษา,กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๔๗.

อาภรณ์ ใจเที่ยง,หลักการสอน,พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๓๗.

อมรา เล็กเริงสินธุ์,หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา,พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
ราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๐.

(๒) วิทยานิพนธ์ :

ทวี ศันสนียพันธ์ และเดชา พวงงาม,"การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๑",ในเอกสารวิชาการ การวิจัยทาง
ด้านการศาสนา,กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๓๗.

ธวัช ดารารัตน์,การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักงาน,
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มที่ ๑, วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๙.

นรา ตรีธัญญา, "การศึกษาการนำหลักธรรมวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่
สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ",วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๓.

บุญเรียง ขจรศิลป์,วิจัยทางการศึกษา,กรุงเทพมหานคร : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๓๐.

ปัญญา ภูักคดี,การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
เขตการศึกษา ๖,วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,กรุงเทพมหานคร:
๒๕๔๕.

ปรีชา ปรีชาโน (แสงราม),"การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา:
กรณีศึกษาโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร",วิทยานิพนธ์ครุศา
สตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์,"การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัด
ขอนแก่น",การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๓.

พระมหาสำรวย อัตติวิชา,"ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก
สามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด",รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระวิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ,บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, ๒๕๔๓.

พระอภิเดช บุพลา,"ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา จังหวัดชัยภูมิ",การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

พนิดา ลินสุวรรณ,วีระวัฒน์ พูลทวี และอัญชลี เศรษฐเสถียร“สภาพการเรียนรู้การสอนวิชา พระพุทธศาสนาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๔ ของครูผู้สอนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘”,วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒.

ภริสา ปราบบริปู,"ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามทัศนะ ของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน",ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการ บริหารการศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๓๕.

มงคล สิทธิหล่อ,"การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัด เชียงราย",วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.

มานัส ภาควัฒน์ และคณะ,"การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษา",รายงานวิจัย,กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๘.

ยัณยงค์ สูงงาม."การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับประเมินภายนอกของ สถานศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง”วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๔๖.

ศิริธร สุขโขใจ,การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา,วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.

สุแทน โคตรภูเวียง,"การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคคณะสงฆ์ ๙", วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๐.

๒. ภาษาอังกฤษ

Book :

Likert, **Technique for the measurement of attitudes archives of psychology**, NewYork : Mchraw Hill International Book Company, 1932.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕
อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นประโยชน์ในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางแก้ไข ปัญหา อุปสรรค และ พัฒนาการศึกษาต่อไป

ข้อมูลที่ได้ จะแปลผลการวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ และใช้ประโยชน์ในการวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อนานหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ ๓ เพื่อต้องการทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา โรงเรียนฝางธรรมศึกษาวัดศรีบุญเรือง และโรงเรียนวัดพระบาทอุดม ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พระมหาพงษ์ธวัช รตนวชิโร (ถาวรธนชัย)

นิสิตปริญญาโท

หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕
อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ ๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามสภาพที่เป็นจริง
 เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. อายุ

☐

ต่ำกว่า ๑๒ ปี

☐

๑๓ - ๑๕ ปี

☐

๑๖ - ๑๘ ปี

☐

๑๙ - ๒๑ ปี

☐

๒๒ ปีขึ้นไป

๒. ระดับชั้นเรียน

☐

มัธยมศึกษาปีที่ ๑

☐

มัธยมศึกษาปีที่ ๒

☐

มัธยมศึกษาปีที่ ๓

☐

มัธยมศึกษาปีที่ ๔

☐

มัธยมศึกษาปีที่ ๕

☐

มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๓. วุฒิทางการศึกษาทางธรรม

☐

นักธรรมชั้นตรี

☐

นักธรรมชั้นโท

☐

นักธรรมชั้นเอก

☐

ไม่มีวุฒินักธรรม

๔. สถานที่ศึกษาโดยสังกัดโรงเรียนของวัด

☐

โรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา

☐

โรงเรียนฝางธรรมศึกษา-

☐

โรงเรียนวัดพระบาทอุดม

วัดศรีบุญเรือง

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก
 สามัญศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 แผนกสามัญศึกษา ท่านปฏิบัติในระดับใด ที่ตรงตามความเป็นจริง โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง ระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง ระดับมาก

๓ หมายถึง ระดับปานกลาง

๒ หมายถึง ระดับน้อย

๑ หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๑. หลักสูตร	๕	๔	๓	๒	๑
๑.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความเข้าใจง่ายต่อผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นเรียน					
๒.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร บอกวัตถุประสงค์ในการเรียนชัดเจน					
๓.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร ตรงตามความต้องการของผู้เรียน					
๔.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร เหมาะสมกับสภาพชุมชนในท้องถิ่น					
๕.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความเหมาะสมในแต่ละระดับชั้นเรียน					
๖.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร สอดคล้องกับหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา					
๗.	ครูมีคู่มือการเรียนการสอนและแจกให้นักเรียนได้ค้นคว้าที่ห้องสมุดอย่างเพียงพอ					
๘.	มีการวัดและประเมินผล การใช้หลักสูตรจากผู้เรียน					

ข้อที่	การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๒. การเรียนการสอน	๕	๔	๓	๒	๑
๙.	มีการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี					
๑๐.	มีการแจ้งวัตถุประสงค์ ของการเรียนการสอนทุกครั้งให้กับนักเรียน					
๑๑.	มีการจัดทำแผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย ในเนื้อหาที่เรียน					
๑๒.	ผู้สอนมีเทคนิคและวิธีการสอน ที่หลากหลายทำให้สนุกในการเรียน					
๑๓.	ผู้สอนมีกระบวนการและวิธีการสอน ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน					
๑๔.	มีกิจกรรมเสริมตลอดหลักสูตรโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					
๑๕.	มีการสำรวจผู้เรียน ก่อนทำการเรียนการสอนของครูในทุก ๆ วิชา					
๑๖.	มีการประเมินผลการเรียนการสอน หลังการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อที่	การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๓. การใช้สื่อการสอน	๕	๔	๓	๒	๑
๑๗.	สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น					
๑๘.	สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ มีความเหมาะสมและตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน					
๑๙.	สื่อเทคโนโลยีที่ใช้ มีความเหมาะสมและทันสมัยกับเนื้อหาวิชาที่สอน					
๒๐.	สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีความเพียงพอต่อการใช้งานในแต่ละชั้นเรียน					
๒๑.	ครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน เช่น (Internet) ในบางรายวิชา					
๒๒.	ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนในบางรายวิชา					
๒๓.	ครูเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน					
๒๔.	ครูมีการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนต่อผู้เรียนสม่ำเสมอ					

ข้อที่	การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๔. กิจกรรมการเรียน	๕	๔	๓	๒	๑
๒๕.	มีการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายในบางวิชา					
๒๖.	กิจกรรมที่จัดมีเนื้อหาวิชา ที่สอดคล้องกับการเรียนในแต่ละระดับชั้น					
๒๗.	กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนมีลักษณะหลากหลายกิจกรรม					
๒๘.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายนอกสถานที่ทุกครั้ง					
๒๙.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนในทุกวิชา					
๓๐.	นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทุกครั้งที่โรงเรียนจัด					
๓๑.	นักเรียนได้รับมอบหมาย ให้จัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในบางรายวิชาเสมอ					
๓๒.	มีการวัดและประเมินผลหลังการจัดกิจกรรม					

ข้อที่	การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๕. การวัดและประเมินผล	๕	๔	๓	๒	๑
๓๓.	นักเรียนได้รับการทดสอบก่อนเรียน เพื่อเตรียมการเรียนการสอนบางรายวิชา					
๓๔.	นักเรียนได้รับการติดตามประเมินผลการเรียนระหว่างเรียนเสมอ					
๓๕.	นักเรียนได้รับการทดสอบการเรียนรู้ หลังเรียนเสร็จอย่างสม่ำเสมอ					
๓๖.	ในการวัดผลการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง มีการแจ้งให้ผู้เรียนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อการเตรียมพร้อม					
๓๗.	นักเรียนได้รับการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี					
๓๘.	มีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบทุกครั้ง พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนปรับปรุงตนเอง					
๓๙.	การวัดผลแต่ละครั้งถูกต้องและเที่ยงธรรมกับผู้เรียนเป็นอย่างดี					
๔๐.	ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ในระบบการวัดและประเมินผลของครูในแต่ละครั้ง					

ตอนที่ ๓ ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

๑. หลักสูตร

๑.๑ ปัญหาและอุปสรรคด้านหลักสูตร

.....

.....

.....

.....

๑.๒ แนวทางในการพัฒนาการบริหารหลักสูตร

.....

.....

.....

.....

๒. การเรียนการสอน

๒.๑ ปัญหาและอุปสรรคด้านการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

๒.๒ แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

๓. การใช้สื่อการสอน

๓.๑ ปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้สื่อการสอน

.....

.....

.....

.....

๓.๒ แนวทางในการพัฒนาการใช้สื่อการสอน

.....

.....

.....

.....

๔. กิจกรรมการเรียนรู้

๔.๑ ปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

๔.๒ แนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

๕. การวัดและประเมินผล

๕.๑ ปัญหาและอุปสรรคด้านการวัดผลการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

๕.๒ แนวทางในการพัฒนาการวัดผลการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๐๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์

ด้วย พระมหาพงษ์ธวัช ฉายา รตนวชิโร รหัสประจำตัว ถาวรธณชัย นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ดังนั้น ทางโครงการหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว และทางโครงการหลักสูตรฯขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

ได้รับรอง/รับรอง
วันที่ ๑๕/๘/๕๖
ร. ๕
๓๐ ร.๕ ๒๕๕๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๐๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรงชัย หมีนชนะ

ด้วย พระมหาพงษ์วัช ฉายา รตนวชิโร รหัสประจำตัว ถาวรธนะชัย นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอด่าน จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ดังนั้น ทางโครงการหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว และทางโครงการหลักสูตรฯ ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๐๕

ได้ทราบ IOC ของท่านแล้วขอรับ
ส่วนเรื่องแก้ไขงานในส่วนนี้
ให้รับทราบ
ทอ ส.อ. ๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๔-๑๐๔-๔๒๗๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๗๑ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินดา ศิริวรรณ

ด้วย พระมหาพงษ์วัช ฉายา รตนวชิโร รหัสประจำตัว ถาวรธนชัย นิสิตปริญญาโท หลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลัง ทำวิจัยเรื่อง “การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ดังนั้น ทางโครงการ หลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้าง เครื่องมือในการทำวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ดังกล่าวและทางโครงการหลักสูตรฯ ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(Signature)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

(Signature)
นางสาว...
30/8/56
๒๕-๐๙-๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษากิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๔-๑๐๔-๔๒๗๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๗๑ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวาล ศิริวัฒน์

ด้วย พระมหาพงษ์ธวัช ฉายา รตนวชิโร รหัสประจำตัว ถาวรธนชัย นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ดังนั้น ทางโครงการหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าวและทางโครงการหลักสูตรฯ ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

นางสาว สุวิมล
อ.ดร.ชวาล ศิริวัฒน์
๓๐ ธ.ค. ๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๔-๑๐๔-๔๒๗๓
 ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๗๑ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖
 เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมหมาย ดุยอัครมัย

ด้วย พระมหาพงษ์รัช ฉายา รตนวชิโร รหัสประจำตัว ถาวรธนชัย นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
 พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลัง
 ทำวิจัยเรื่อง “การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕
 อำเภอด่าน จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ดังนั้น ทางโครงการ
 หลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้าง
 เครื่องมือในการทำวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
 ดังกล่าวและทางโครงการหลักสูตรฯ ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๐๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๐๘๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุธาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. / ๐๘๙-๐๖๘-๔๙๓๗, ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

๕ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

กราบนมัสการ พระศรีวิจิราภรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย พระมหาพงษ์วัช ฉายา รตนวชิโร นามสกุล ฉาวรณชัย รหัสประจำตัว ๕๕๐๑๔๐๒๓๑๘ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารด้านวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดสอบเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงกราบนมัสการมาเพื่อได้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

กราบนมัสการมาด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

อนุญาตให้แจกแบบสอบถาม
เพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัยได้
พระครูธีรวิจิตร
๕ ก.ย. ๒๕๕๖

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๑๐๐

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุธาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. / ๐๘๙-๐๖๘-๔๙๓๗, ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

๑๘ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระราชกิตติสุนทร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑๐๘ ชุด

ด้วย พระมหาพงษ์วัช ฉายา รตนวชิโร นามสกุล ถาวรธชัย รหัสประจำตัว ๕๕๐๑๔๐๒๓๑๘ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงนมัสการขอคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

อนุญาตให้แจกแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย
๒๒ กันยายน ๒๕๕๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๑๐๐

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุธาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. / ๐๘๙-๐๖๘-๔๙๓๗, ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

๑๘ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระครูศรีสิทธิพิมล, ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๘๗ ชุด

ด้วย พระมหาพงษ์รัช ฉายา รตนวชิโร นามสกุล ถาวรธนชัย รหัสประจำตัว ๕๕๐๑๔๐๒๓๑๘ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอด่านช้าง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงนมัสการขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

ดร.พงษ์รัช
นายสุเมธ งาม
อธิการบดี
24 กันยายน ๒๕๕๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๑๐๐

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุธาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. / ๐๘๙-๐๖๘-๔๙๓๗, ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

๑๘ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระครูนครบูรณนุรักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑๐๕ ชุด

ด้วย พระมหาพงษ์ธวัช ฉายา รตนวชิโร นามสกุล ถาวรธนชัย รหัสประจำตัว ๕๕๐๑๔๐๒๓๑๘ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงน้อมสการขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

๒๕๕๖
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)
๑๐๐ รวบรวม (๑๕)

บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๐๕

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

๑. รองศาสตราจารย์ ดร. เรืองเดช ปั่นเชื่อนชิตย์
ตำแหน่งหน้าที่งาน อาจารย์ประจำสถาบันวิจัย ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรืองชัย หมื่นชนะ
ตำแหน่งหน้าที่งาน อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ด้านจิตวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อินฉา ศิริวรรณ
ตำแหน่งหน้าที่งาน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวาล ศิริวัฒน์
ตำแหน่งหน้าที่งาน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมหมาย ดุยอตรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่งาน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย

ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญของแบบสอบถาม
เรื่อง การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่

๑. หลักสูตร		ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความเข้าใจง่ายต่อ ผู้เรียน ในแต่ละระดับชั้นเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร บอกวัตถุประสงค์ ในการเรียนชัดเจน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร ตรงตามความ ต้องการของผู้เรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๔.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร เหมาะสมกับสภาพ ชุมชนในท้องถิ่น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๕.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความเหมาะสม ในแต่ละระดับชั้นเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๖.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตร สอดคล้องกับหลัก จริยธรรมทางพระพุทธศาสนา	๑	๐	๑	๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๗.	ครูมีคู่มือการเรียนการสอนและแจกให้ นักเรียนได้ค้นคว้าที่ห้องสมุดอย่างเพียงพอ	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๘.	มีการวัดและประเมินผล การใช้หลักสูตร จากผู้เรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

๒. การเรียนการสอน		ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๙.	มีการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชา ที่สอนเป็นอย่างดี	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๑๐.	มีการแจ้งวัตถุประสงค์ ของการเรียน การสอนทุกครั้งในการสอน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๑.	มีการจัดทำแผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย ในเนื้อหา ที่เรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๒.	ผู้สอนมีเทคนิคและวิธีการสอน ที่หลากหลาย ทำให้สนุกในการเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๓.	ผู้สอนมีกระบวนการและวิธีการสอนที่เน้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเป็นอย่างดี	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๔.	มีกิจกรรมเสริมตลอดหลักสูตรโดยให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๕.	มีการสำรวจผู้เรียน ก่อนทำการเรียน การสอนของครูในบางรายวิชา	๑	๑	๑	๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๑๖.	มีการประเมินผลการเรียนการสอน หลังการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

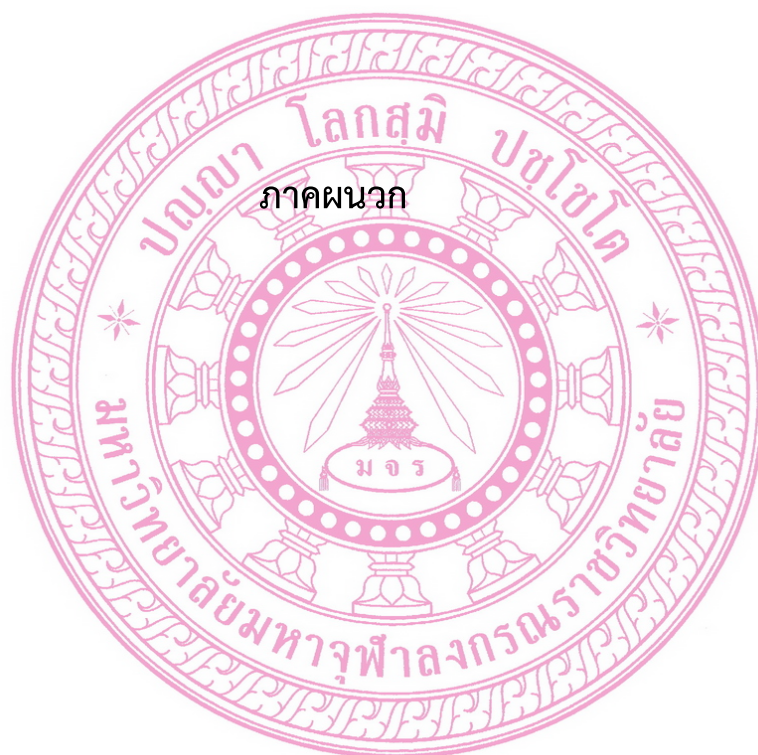
๓. การใช้สื่อการสอน		ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑๗.	สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๘.	สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ มีความเหมาะสมและตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๙.	สื่อเทคโนโลยีที่ใช้ มีความเหมาะสมและทันสมัยกับเนื้อหาวิชาที่สอน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๐.	สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีมีความเพียงพอต่อการใช้งานในแต่ละชั้นเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๑.	ครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน เช่น (Internet) ในบางรายวิชา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๒.	ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนในบางรายวิชา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๓.	ครูเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๔.	ครูมีการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้

๔. กิจกรรมการเรียนรู้		ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒๕.	มีการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อช่วยทำให้นักเรียน เข้าใจง่ายบางรายวิชา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๖.	กิจกรรมเสริมที่จัดมีเนื้อหาวิชา ที่สอดคล้องกับการเรียน ในแต่ละระดับชั้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๗.	กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนมีลักษณะหลากหลายกิจกรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๘.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายนอกสถานที่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๙.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในทุกรายวิชา	๑	๑	๑	๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓๐.	นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทุกครั้งที่โรงเรียนจัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๑.	นักเรียนได้รับมอบหมาย ให้จัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในบางรายวิชาเสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๒.	มีการวัดและประเมินผลหลังการจัดกิจกรรม	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้

๕. การวัดและประเมินผล		ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓๓.	นักเรียนได้รับการทดสอบก่อนเรียน เพื่อเตรียมการเรียนการสอนบางรายวิชา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๔.	นักเรียนได้รับการติดตามประเมินผลการเรียน ระหว่างเรียนเสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๕.	นักเรียนได้รับการทดสอบการเรียน หลังเรียนเสร็จอย่างสม่ำเสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๖.	ในการวัดผลการเรียนรู้ในแต่ละครั้งมีการ แจ้งให้ผู้เรียนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อการ เตรียมพร้อม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๗.	นักเรียนได้รับการวัดและประเมินผล หลากหลายวิธี	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๘.	มีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียน ทราบทุกครั้งพร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียน ปรับปรุงตนเอง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๙.	การวัดผลมีการถูกต้องและเที่ยงธรรม เป็นไปตามกฎระเบียบของ กระทรวงศึกษาธิการ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๔๐.	มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับ เนื้อหาวิชาในหลักสูตร	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระมหาพงษ์วัชร รัตนวชิโร (ถาวรธนชัย)
- เกิด : วันอาทิตย์ที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐
- ภูมิลำเนา : ๔๔/ช หมู่ที่ ๑๗ สันทรายคลองน้อย ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ๑๐๒๒๐
- อุปสมบท : วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๐
- สังกัด : วัดละหาร ตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐
- การศึกษา : สำเร็จการศึกษาแผนกธรรม-บาลี
 : พ.ศ. ๒๕๓๘ นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนศาสนศึกษา วัดละหาร นนทบุรี
 : พ.ศ. ๒๕๔๙เปรียญธรรม ๕ ประโยค สำนักเรียนศาสนศึกษา วัดละหาร นนทบุรี
 : สำเร็จการศึกษาฝ่ายโลก
 : พ.ศ. ๒๕๕๖ จบปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ (สาขาวิชา ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่นที่ ๕๘ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐
- เข้าศึกษา : ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๕
- สำเร็จการศึกษา : ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดละหาร ตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐
 : โทร ๐๘-๖๗๐๙-๘๔๔๕, ๐๘-๘๐๙๕-๓๒๓๘

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ภาคผนวก ค

หนังสือทดสอบเครื่องมือ และแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

